

Mataivo ooja istumaasi ivuaadana **ΛSuusi Cristo** aidʌsi aīmλraitadai tami oidigi daama

1 ¹ Potlalagiducatadai ʌlqui aaduñdʌcarudʌ Suusi Cristo ismaacʌdʌ ʌrcajiudadʌ ʌraí Davicaru dai Davicaru ʌrcajiudadʌ Avraañicaru.

² Avraañicaru ʌroogadʌ Isaacaru, Isaacaru ʌroogadʌ Jacocaru, Jacocaru ʌroogadʌ Judacaru dai aa ismaacʌdʌ maamarai ʌgai.

³ Judacaru ʌroogadʌ Paaresicaru daidʌ Saaracaru daidʌ ʌdʌldʌ Tamara tʌλgiducatadai, Paaresicaru ʌroogadʌ Esinomicaru, Esinomicaru ʌroogadʌ Aramacaru. ⁴ Aramacaru ʌroogadʌ Aminadabacaru, Aminadabacaru ʌroogadʌ Naasonacaru, Naasonacaru ʌroogadʌ Salmonacaru, ⁵ Salmonacaru ʌroogadʌ Boosocaru daidʌ ʌdʌldʌ Raaba tʌλgiducatadai, Boosocaru ʌroogadʌ Obedicaru daidʌ ʌdʌldʌ Ruuta tʌλgiducatadai, Obedicaru ʌroogadʌ Isaícaru. ⁶ Isaícaru ʌroogadʌ ʌraí Davicaru, daidʌ ʌraí Davicaru ʌroogadʌ Salomoñicaru daidʌ ʌdʌldʌ ʌrUriasicaru ooñigadʌ.

⁷ Daidʌ Salomoñicaru ʌroogadʌ Roboamicaru, Roboamicaru ʌroogadʌ Aviiasicaru, Aviiasicaru ʌroogadʌ Asacaru, ⁸ Asacaru ʌroogadʌ Josapaatacaru, Josapaatacaru ʌroogadʌ Joramacaru, Joramacaru ʌroogadʌ Usiasicaru, ⁹ Usiasicaru ʌroogadʌ Jotamacaru, Jotamacaru ʌroogadʌ Acasicaru, Acasicaru ʌroogadʌ Esequiiasicaru,

¹⁰ Esequiiasicaru ʌroogadʌ Manaseesicaru, Manaseesicaru ʌroogadʌ Amoñicaru, Amoñicaru ʌroogadʌ Josiiasicaru, ¹¹ Josiiasicaru ʌroogadʌ Jeconiiasicaru dai aa ismaacʌdʌ maamarai ʌgai. ʌgai oidacatadai aidʌsi ʌraígadʌ Babilooniana oidacami divia dʌvʌllragadʌna ʌjudidíu dai maisapicami vuucai mui gʌdʌvʌllragamu.

¹² Dai gooquilar Jeconiiasicaru ʌroogadʌ Salatielicaru, Salatielicaru ʌroogadʌ Sorovaveelicaru, ¹³ Sorovaveelicaru ʌroogadʌ Aviudicaru, Aviudicaru ʌroogadʌ Eliaquimicaru, Eliaquimicaru ʌroogadʌ Asoracaru, ¹⁴ Asoracaru ʌroogadʌ Sodocaru, Sodocaru ʌroogadʌ Aquimicaru, Aquimicaru ʌroogadʌ Eliudacaru, ¹⁵ Eliudacaru ʌroogadʌ Eleasaracaru, Eleasaracaru ʌroogadʌ Matanacaru, Matanacaru ʌroogadʌ Jacocaru, ¹⁶ Jacocaru ʌroogadʌ Osee ismaacʌdʌ ʌrcunadʌ María dai María ʌrdʌldʌ Suusi ismaacʌdʌ ʌrʌCristo.

¹⁷ Tami glaagai baivustaama dan maacova oodami ismaacʌdʌ oidacatadai aidʌsi oidacatadai Avraañicaru abiaadʌrl̥ asta aidʌsi oidacatadai Davicaru uucami tomasi maivʌlsi ʌlpana oidacatadai dai ʌlpr̥ baivustaama dan maacova Davicaru abiaadʌrl̥ asta aidʌsi ʌraí Babiloonil̥rl̥ oidacami maisapicami vuucai ʌjudidíu Babilooniamu ʌgai maivʌlscatai ʌlpana oidacatadai dai ʌlpr̥ baivustaama dan maacova aidʌ abiaadʌrl̥ asta aidʌsi vuusai ʌCristo, ʌgai maivʌlscatai ʌlpana oidacatadai.

¹⁹ ΛOsee ἀλάτο σλλι σλга tuigacami dai maitipлliditadai ismatiagi λoodami isnonoacatadai ΑMaría, baiyoma ipлliditadai Ηgai isλstocai dagituagi sai maisoimaa taatatuldana Αtataaapλdamigada. ²⁰ Dai aidasi quiaa tλtλgitoitadai ΑOsee gomaasi, tai coosigadλrλ gλmaasitu Αmo Diussi tλaañicarudλ daidλ ittλdai:

—Osee Davicaru cajiuadadla, maitiduaadicuda vllonañi ñMaría vaidla argloosñiacana, Diuusi Ibladla guvucadadlcadla viaaca agai ñgai lali oodami.²¹ Agai marata agai ñmo ali gälli pai Suusi tllta. ÑSuusi clagacalra vuvida agai oodami soimaascamigadlaiñdlrala ismaacadla vaavitudagi cascadla potllgidoa agai ñgai —astlatldai.

²³ Λmo ali tάji nonoatumu dai maratamu Λmo ali gάlli dai Emanuel aagadamu oodami.

Ascaiti Diuusi. Emanuel itaşıya ʌlidi: Diuusi گارلامادу daacana.

²⁴ Dai aidasi nlla **λ**Osee poduucai idui isducatai aagidi **λ**Diuusi tlaañicarud**λ**, vllna **λ**gai **λ**María. ²⁵ Damos maiaabana voo **λ**gai asta aidasi marai **λ**María. Agai **λ**rtuucamid**λ**ra marad**λ** tai Suusi tllat**λ**.

2 ¹ ΛSuusi Beleenлгл vuusai Judeea дʌнллрілгл, aidлsidiл ΛEroodлsi
Arraícatadai ami дʌнллrіlгl. Tai ami Jerusaleenлгл Judeea
дʌнллrіlгl dada chиллqui слсллli. Jerusaleenлгл siooma muidu
oidacami siaa ллтарлсlгl Judeea дʌнллrіlгl. Лслллi ismaаслdа ami
dada слл maatл plidi sisiaavugai. Siaalico padлrл dada лслллi, ² dai
gatлcacaimi daidл icaitimi:

—Vaaco daja aapimə judidíu gaṇraíga ismaacsədə vuusai, nəidi aatəməl siaavugaigadə cascədə dada aatəməl dai siaa duutuda ragai —ascati ḥasəcəlli.

³ Dai aidasida lraí Eroodasi maí gomaasi alia duaadimu agai. Agai poaliditadai isoidaca agai lmai raí siagai camaitatlaanlada agaitadai. Dai vllasi loodami Jerusaleenlra oidacami alia duduadimu llap. Agai poaliditadai islatlalaanldamai istutuiditadai isgancocodagi. ⁴ Taidal Eroodasi ampagi vllasi lrapaali baitaguucacamigadl, llmadu lmmamaatluldiadami Diuusi salllicamigadl dai tlcacai saaco vuusia agaitadai lCristo. ⁵ Tai agai aa noragi daidl itatladi:

—Bleean�а tami Judeea дʌvʌriја, dai Diuusi
ñiooquituldiadamigada ooja sai pocaiti Diuusi:

⁶ Ismaacədə Beleenərlə oidaca agai Judeea dəvələriylə aa judidíu vaamioma siaa duutuadamu siaa judidíu.

Δgai saagida vuusia agai Δmo gll tlaanldami.
Dai Δgai tlaanldamu Δjudidíu.

Ascaiti Diuusi —astatldai **агай**.

⁷ Taidл **ΔEroodлsi** astocai vaí **Δclсllli** ismaacлdл dada siaalico padлrл, dai clлga tlcacai suu diucci gamaasitu **Δsiaavugai**. ⁸ Dai gooquilrл ootoi **ΔEroodлsi** **Δclсllli** Beleenamu daidл itatldai:

—Imivurai dai gaaga **лali** sillni dai mlasillscadл tagiagi vлrai dadacai giñaagida nai aapл ллрл тll siaa duutudagi —astatldai **ΔEroodлsi**.

⁹⁻¹⁰ Potatldai **лraí** taidл **Δclсllli** iji. Daidл **Δsiaavugai** ismaacлdл тll **агай** vaasлquioma mosbaitlqui imilitadai. Taida clquiva **Δsiaavugai** daama siaaco daacatadai **лali** sillni. Dai aidлsi **Δclсllli** тll **Δsiaavugai** alil baiglнllli. ¹¹ Dai vaapасlcai ami quiiylrл тll **агай** **лali** sillni ллmadu adlldл. Dai gantootonacsadл guuquiva dai siaa duutuli **агай** **лali** sillni dai gooquilrл cuupioco **агай** gancojooñiga dai oi ooro, dai cubimadali dai mirra. Mirra лrлmo istumaasi chigian uuvadami. ¹² Dai gooquilrл Diuusi aagidi **Δclсllli** coosigadlrл sai camaiiimлna siaaco daacatadai **ΔEroodлsi** tai cascадa **лmai** voiyamu slлli noonora **агай**.

¹³ Dai aidлsi canoonora **Δclсllli**, лmo Diuusi tlaañicarudл gamaasitu coosigadlrл **ΔOsee** daidл itatldai:

—Vañigiñi dai vaidacai goali sillni ллmadu godlldл voopoivurai Ejiipituamu dai momллca avlr daraaja asta sillscadл glnaagida aapл. **ΔEroodлsi** gaaga agai goali sillni dai muaa лlidi —astatldai **ΔDiuusi** tlaañicarudл.

¹⁴ Taidл **ΔOsee** vañi dai tucarл vaidacai **лali** sillni ллmadu adlldл Ejiipituamu. ¹⁵ Dai anaasi daraaja **агай** asta aidлsi mui **ΔEroodлsi**. Aidлsi poduucai idui **агай** poduucai лрldui ismaacлdл aagai Diuusi ллquioma glñioquituldiadamigacлdл dai pocaiti: “Aagidamu aapл giñmara sai vuusaiña Ejiipituaiñdrla”, ascaiti Diuusi.

¹⁶ Dai aidлsi maí **ΔEroodлsi** isyaatagi **Δclсllli** alil baamu, dai gatлjai coodaragai vllsi aali ismaacлdл viaacatadai googo uumigi coidamacoga ismaacлdл Beleenlrл oidacatadai dai vllsi sicolи Beleena oidacami. **Δclсllli** sastuduacsadл caaagidi **ΔEroodлsi** sillquidл тlltadai **агай** **Δsiaavugai** dai poduucai ллsitу **ΔEroodлsi** silljudidíu raígadл ismaacлdл gaagai **агай** cayoga viaacatadai gooca uumigi. Dai cascадa gatлjai coodaragai vllsi aali ismaacлdл viaacatadai googo uumigi coidamacoga. ¹⁷ Poduucai лрldui ismaacлdл ooja glnraduñicaru Jeremiiasi Diuusi ñiooquituldiadamigadл dai poduucai ooja:

¹⁸ Muidutai judidíu ooqui suaanда agai muiyarlга oidacami.

Лooqui suaanда agai glncooditudacai maamaradл.

Dai maitipliadiamu лooqui isaa baiлliatudagi.

Cacoimu maamaradл cascадa.

Ascaiti Jeremiiasicaru.

¹⁹ Dai aidлsi camuu **ΔEroodлsi**, tai лmo Diuusi tlaañicarudл gamaasitu **ΔOsee** coosigadlrл Ejiipitrl daidл itatldai:

²⁰ —Vañigïñi dai vaidacai goali siłlañi ḥamadu dllađa ḥramu avl̄ iimi gļandļavļragamu casi atcoi ḥgai ismaaclađa muaa ḥliditadai goali siłlañi —astlađdai ḥDiuusi tlaañicaruduđ.

²¹ Taidla ሠOsee vañi dai vuaa lali siłłñi ለlmadu ለdllađa tami Isireli ሲlvałłriłga. ²² Dłmos aidłsi maí ሠOsee siłłArquelao ለrtlaanłdamicatadai Judeełrą glooga Eroodłsi vlltarg, duaadicuitadai ለgai isimiagi gaamucu, tai coosigadłrą aagidi Diuusi tlaañicarudə sai Galileeamu iimłna. ²³ Dai alçai Galileełrą ሲlvałłriłga Nasareeta oidatu. Aidłsi poduucai idui ለgai poduucai ለrıldui ismaacłdə aagai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadə saidə loodami pocaitiada agai saidə ሠSuusi ለrNasareetłrą oidacami.

3 ¹ Aidə tuigaco oidigana Judeea дʌлʌлriлə divia ʌVuaana ismaacлдə vapaconai ʌoodami, ² daidə itлtлdai:

—Ама дууцай авлг гантлагито dai камаисоимааси ivuaada casia miaadlimi istuigaco Diuusi soiña agai oodami sai салгаслрл oidacана —астлтадай.

³ Idi Vuaana ልጋይ ismaacsልል aagai ሌዲሁusi ሚዕባቸው በመሆኑ ከሚገኘው የሚከተሉት ደንብ የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

Diuusi ootosa agai ለሞ ሰላ ስai ቦdigana gamamaat tuldiña dai
poduucai gaaagidamu ለgai:

“Caotoma divia agai gartlaanadamiga cascladla lma duucai avlar ganttagito dai camaisoimaasi ivuaada”.

Asduu ooja Isaía.

⁴ ΛVuana yuucusidə cameyu vopodlačda duñisicatadai dai givurada ogičda duñisicatadai, dai soosoyi cuaadana ΛVuana Λamadu saivoli.

⁵ Vai daivliña oodami vllasi Judeea dlvllariaiñdrla Jerusaleenaiñdrla dai aa llmarlslrlaiñdrla salca lliditai istumaasi aagai lVuaana dai ismaacldla miaanai oidacatadai laqui Jordán llrpl. ⁶ Dai ismaacldla daanliña Diuusi sai oigaldana soimaascamigadla lVuaana vapaconaiña ami agll Jordán aquilgla.

⁷ Δάμος αιδλσι ταλ λVuana ismuidutai fariseo λλμαdu saduseo daivimi sai λgai vapaconana tai λgai itatλdai:

—Ааримл ismaаслдл daivl tami ansai гланварааconана ʌран ducами coocoyi ismaаслдл vopooyi siuu duucu camллјidagi vasoi, poлliditai sai podiuucai Diuusi camaisoimaasi гlantaatatulda agai. ʌрлga глаагai issллlicлdл ʌма duucai гlantлtагituagi aapimл dai camaisoimaasi ivuaadagi.⁸ Сллгасллavaлr oidaca vai nлidiña aa mlassллlicлdл салма duucai гlantлtагito dai camaisoimaasi ivuaada agai.⁹ Dai maitavar ронлnлиida aapimл msaидл ʌrAvraañicaru cajiudadадl sai cascлdл сллgасcлr гланнlidi Diuusi. Slлlicлdл angлnaagidi sai Diuusi istutuidi isiduñiagi Avraañicaru cajiudadадl asta idi ojoodiaiñdлr isipлliядagi.

¹⁰ Diuusi cabaigladii issoimaa taatatuldagi maiclla ga tuutiaclda apan duucal amo clalli ismaaclda guicutai uusi ismaaclda maiclla gadu

iibiada dai māmāidi. Poduucai Diuusi ootosamu aoodami ismaacāda soimaasi ivueeyi mālca siaaco tomastuigaco mālcana taí.¹¹ Aanəgia suudagicāda gānvaraconai sai nāidiñā aa māsai salma duucai gāntātagito dai camaisoimaasi ivuaada agai. Dāmos divia agai amai ismaacāda gānvaracona agai Diuusi Ibladācāda sai gānllmadu daacana Diuusi Ibladā. Dai aagai vaa nāida agai oodami ismaacāda aycällga ivuaadami dai ismaacāda aycällga ivuaadami. Agai vaamioma viaa guvucadagai iñsaanə. Aanə maitistutuidi sīllasi istutuidi aagai.¹² Amo cālli ismaacāda cālivai tāligi bai tueeyi ayligi daidā aicosada māmāidi. Poduucai iduñia agai aagai ismaacāda divia agai aoodamicāda. Ismaacāda vaavoituidai aagai iimia agai tāvaagiamu dai ismaacāda maivaavoituidai Diaavora llmadu iimia agai aagai siaaco tomastuigaco mālcana taí —astātādai aVuaana aoodami.

¹³ Vaidā aSuusi Galilea dānllri amaadārl imlitadai dai aayi ami agra Jordán aquilarl siaaco daacatadai aVuaana sai aagai vacuaanana.

¹⁴ aVuaana maitipālidimi tuucamidārl isvacuaanagi daidā itātādai aagai aSuusi:

—Aanəava aagai dai gāaagai pāsgiñvacuaanagi. ¿Tuiplsi aapi ipālidi isaanə gāvacuaanagi? —astātādai aVuaana.

¹⁵ Dāmos aSuusi itātādai:

—Casi maiñioocada sioomā aycällgai tāsiduñiagi istumaasi Diuusi ipālidi —astātādai aSuusi.

Taidā aVuaana ipāli.¹⁶ Dai aidāsi mosvaco aVuaana aSuusi taidā aSuusi vuusai suudagiaiñdārl. Tai otoma gācupiooco aylvaagi taidā aSuusi tāl Diuusi Ibladā vai tāvai siaaco uucami daacatadai aagai apra maasi amo tugu.¹⁷ Tai caidatu amo ñiooqui tāvaagiaiñdārl daidā icaiti:

—Idiavāl giñmara nai alil oigādai aanə. Dai aanə alil baigiñlidi goosādā —ascaiti añiooqui.

4 ¹ Taidā Diuusi Ibladā vaidacai aSuusi oidigamu, sabai aDiaavora iduiñtuldana amo istumaasi istumaasi Diuusi maitipālidi.

² Daidā Suusi maitauu goo coobai tasai dai goo coobai tucagi dai cascāda biuugimucataidai.³ Taidā aDiaavora miaadārl cāquiva siaaco daacatadai aSuusi nāida aliditai sabai iduiñtuldana amo istumaasi istumaasi Diuusi maitipālidi daidā itātādai:

—Pāsaapi arDiuusi maradā di, tlaañiñi goojooodai vai tascali gānaatona —astātādai aDiaavora.

⁴ Dāmos aSuusi itātādai:

—Diuusi ñiooquidārl icaiti: “Maisiu moslca tascalicāda istutuidi oodami isoidacagi, gāaagiava Diuusi ñiooquidāl aaprā”, ascaiti Diuusi ñiooquidārl —astātādai aSuusi.

⁵ Taidā aDiaavora vaidacai aSuusi Jerusaleenamu dai ami agra quiuupaigadārl ajudidíu daama tāsagi,⁶ daidā itātādai:

—Ръсаарпі ʌrDiuusi maradл di, tabiaadлrlа mltana гllasi tuduidл.
Pocaiti Diuusi ñiooquidлrl di:

Diuusi ootosamu гltatlaañicaru vaidл гlnuucaticana.
Sigлdaagiadamu ʌgai гlnoonovicldл pai maisaraana aapi гllacaso
амо odiana.

Ascaiti Diuusi ñiooquidлrl —astlatldai ʌDiaavora.

⁷ Taidл ʌSuusi itlatldai:

—Pocaiti ʌлрл Diuusi ñiooquidлrl di: “Maitlaagai ръсаагиадаги Diuusi saidл iduuna амо istumaasi mosnлida ʌliditai sabai gidiuna”, ascaiti Diuusi ñiooquidлrl —astlatldai ʌSuusi.

⁸ Tai ʌраму ʌDiaavora vaidacai ʌSuusi амо гll tuvidacamu dai abiaadлrl тltlaagidi vllsi galгr тltlaanлdami ismaасldл oidaga oidigi daama dai vllsi oodami ismaасldл tlaanli ʌtltlaanлdami, ⁹ daidл itlatldai:

—Aanл anglmaquiagi oigaragai pai tlaanлda vllsi goovai рlsgiñvuidлrl gлоootonасldл clquivagi dai giñsiaa duutudagi —astlatldai ʌDiaavora.

¹⁰ Taidл ʌSuusi itlatldai:

—Imлдаñi tabiaadлrl Diaavora, pocaiti Diuusi ñiooquidлrl: “Aliлsi glaagai issiaa duutuadagi Diuusi dai mosлca ʌgai ʌлgiadiагi”, ascaiti Diuusi ñiooquidлrl —astlatldai ʌSuusi.

¹¹ Taidл ʌDiaavora ii abiaadлrl, tai dada Diuusi тltlaañicarudл dai nuucagi ʌSuusi.

¹² Aidлsi маí ʌSuusi ismaisapicatadai ʌVuaana ii Galilea дlвllriamu.

¹³ Dлmos camaivii ʌgai Nasareetлrl baiyoma Capernauumamu ii ʌgai dai mllca oidaca agai. Capernauuma ʌrgл suudagi ugidian. Agll suudagi ugidian ʌrNepatalicaru дlвllragadлcatadai dai abaana Nepatalicaru дlвllragadл ʌrSebulonacaru дlвllragadлcatadai.

¹⁴ Aidлsi ʌSuusi ii gamucu aidл ʌрldui ismaасldл ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadл Isaíacaru daidл icaiti:

¹⁵ Mui oodami siblaadлrl oidacami oidaca agai Galileeелrl Sebulonacaru дlвllragadлrl dai Nepatalicaru дlвllragadлrl agll suudagi abaana Jordán aqui maigovai.

¹⁶ Dai ʌgai maimaatлcamu Diuusi ñiooquidл dai alil soimaasi ivuaadamu.

Dлmos gooquilrl салсаму ʌgai istumaasi gamamaatлtulda agai ʌcllgaslrл vuviaadami dai baiglнaliadamu ʌgai.

Ascaiti Isaíacaru.

¹⁷ Aidл abiaadлrl ʌSuusi potlatldaiña ʌoodami:

—Ама duuquiavlr гlntatlagito dai camaisoimaasi ivuaada. Casia miaadimi istuigaco soiña agai Diuusi oodami sai cllgaslrл oidacana —astlatldaiña ʌSuusi.

¹⁸ ΛSuusi глл suudagi ugidiamu сллali imlitadai Galileeяrlа, dai тлл gooca гансіллгамл. Amoco Simuñi Piiduru тллагиду, dai лгдмаи Aandlrasi. Agai лrvatopa vuudamicatadai, dai suudara dadaitudai ганватопа vuicaru. ¹⁹ Taidл ΛSuusi itltldai:

—Giñoidávurai nai aapл ганмааттuldana тллscucatai gaagada aapimл oodami vaidл giñvaavoitудана —astltldai ΛSuusi.

²⁰ Tai лgai otoma anaasi viaa ганватопа vuicaru dai oí ΛSuusi.

²¹ Dai baitlquiooma тлл ΛSuusi ллрл gooca гансіллгамл. Jacovo ллmadu Vuaana Sevedeo maamaradл. Vai лmo vaarcu лraana daraajatadai ллmadu oogadл dai daraasdi ганватопа vuicaru. Taidл ΛSuusi vaí. ²² Tai лgai otoma anaasi viaa лvaarcu ллmadu ганоога dai oí ΛSuusi.

²³ ΛSuusi вллsi Galilea длвллriana aimлraitadai, dai вллsi judidíu quiqiuupaigadл gaaagidimi isDiuusi soiña agai oodami sai сллgasclл oidacana. Вллsi istumaasi gaaagidiña ΛSuusi сллlicadл лrcллgaducami. Dai Suusi duduaaidimi mui oodami naana maasi coocodagai viaacami.

²⁴ Tai otoma маí вллsi Siria длвллrіrlа oidacami istumaasi ivuaadana ΛSuusi, dai otoma vuaapi лgai ΛSuusi вллsi лcoococoidadл sai duduaaidana tomastuma coocodagai viaacami dai ismaacadл maitistutuiditadai isoiñldagi vaidл ΛSuusi duduaaidiña вллscatai dai vuvaitu Diaavora тллааñicarudл oodamiaeñdлrл. ²⁵ Tai oí mui oodami ΛSuusi Galileeaiñdлrл, dai Decapolisi длвллrіaiñdлrл, dai вллsi Judeea длвллrіaiñdлrл Jerusaleenaiñdлrл dai aa ллтарлсlaiñdлrл, лgлл aqu Jordán vasõniomaiñdлrл.

5 ¹ Dai aidsi тлл ΛSuusi вллsi лoodami, тлsai лmo giidiana dai ami daiva. Taidл лmamaatлrdamigadл гллmpagi ΛSuusi sicolи dai вллsi лoodami. ² Vaidл ΛSuusi mamaatтtuldi daidл itltldai:

³ —Diuusi сллgasclл nлidi вллscatai ismaacadл maatл istлgito isDiuusi soiñagi vaidл ivuaada лgai istumaasi Diuusi ipлlidi. Diuusi soiñamu vai лgai ivuaadana istumaasi Diuusi ipлlidi.

⁴ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл sivi soigллlidi soimaasi ivuaadatai лgai Diuusi bai ллliatudamu.

⁵ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл maigллrdusclл ганлidi, лgai tlaanladamu oidigi utudilrл sіllscadл ugitiagi idi oidigi.

⁶ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл сллlicadл сллgasclл oidaca лlidi, Diuusi soiña agai лgai vai poduucai oidacana.

⁷ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл soigллlidi aacadл, Diuusi soigллliadamu лgaicadл ллрл.

⁸ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл maisoimaasi ivuaada лlidi. Agai Diuusi ллmadu iimimu.

⁹ Diuusi сллgasclл nлidi лgai ismaacadл soicli лcocoадами sai camaitлncocodaiña. Diuusi глmaamara duucai nлijadamu.

¹⁰ Diuusi слаагаслгл плди лгай исмааслдл аа соимаа таатамитуди ивuaадатай лгай истумааси Diuusi ipлlidi. Diuusi soiñamu vaidл apiaivuaada лгай истумааси Diuusi ipлlidi.

¹¹ Diuusi слаагаслгл гланнлижадаму ааримл сіллascадл лoodами глаагиадаги соимааси ńiooqui dai соимааси глантаатамитулдиадаги dai масіллascадл глануаатаглдаги, giñvaавоitudaitai ааримл. ¹² Длmos баигавлг лпалиада ааримл Diuusi гланмааquиму лмо истумааси слаагадucами тлваагілгл, poduucai ллрл soimaa taata лDiuusi ńiñiooquituldiadamigadл ismaаслдл ллрлga dada isaapимл.

¹³ Ismaicлаагаслгл oidaca ааримл oodami maitipлliадаму isvaавоitudagi Diuusi ńiooquidл poduucai isduucai лмо oodami maitipлliдиña iscuaadагi cuaadагi maiyoovicami. Cascадл aliасi глаагай iscllaагаслгл oidaca ааримл. Нлiditai aa iscllaагаслгл oidaga ааримл poduucai ipлliадаму лгай isvaавоitudagi Diuusi ńiooquidл dlmos ismaicлаагаслгл oidaca ааримл aidл gia maisoicлi ааримл oodami dai Diuusi gajiaadлrл гланviaamu ааримл.

¹⁴⁻¹⁶ Aliасi лrsoiñi cuudагi тucагl. Poduucai ллрл aliасi лrsoiñi ааримл слаагаслгл oidacatai vai poduucai maatлna aa isducatai Diuusi ipлlidi isoidacагi. Vllsi oodami гланtлагito плди isaapимл лrvaавоitudадамi. Daidл loodами nлiditai iscllaагаслгл oidaga ааримл siaa duutuadагi Diuusi гlarooga ismaаслдл тлваагілгл daja.

¹⁷ Maitavлr ронллliада ааримл iñsaанл divia dai maiлlgiada iñagai Diuusi slllicamigadл dai mamaatлtuldiaragadл ismaаслдл aagidi лgai Moseesacaru dai глñiñiooquituldiadamiga, baiyoma divia aanл dai лlgiada iñagai. ¹⁸ Slllicadл angлнаагидi sai sllsi uucami слаасагi oidigi vllsi istumaасi aagai Diuusi moduucai imлda agai maitlviaa agai tomalaachi tomali лmo oojai maimaigovai глдаasa agai asta sllscadл лrлdui vllsi ismaаслдл viaa sllrлduñiagi. ¹⁹ Cascадл sioorл лmapiadлrл viaagi лmo istumaасi Diuusi slllicamigadлaiñdлrл, tomasi лgai poлlidi ismaisi глаагай isiduñiagi dai poduucai mamaatлtuldiadагi loodами sai poduucai ivuaadana лgai maicллga ivueeyi istumaасi Diuusi ipлlidi. Dlmos лgai ismaаслдл лlgiadагi Diuusi slllicamigadл dai poduucai mamaatлtuldiadагi loodами sai poduucai ivuaadana лgai gia слаагай ivueeyi istumaасi Diuusi ipлlidi. ²⁰ Aanл angлнаагидi ааримл sai лmamaatлtuldiadami Diuusi slllicamigadл лlmadu лfariseo poлlidi iscllaагаслгл oidaga dlmos maitlrvavaavoi. Ааримл aliасi глаагай isslllicadл слаагаслгл oidacагi maisiu лpan duucai лgai. Dlmos istatlagitoda ааримл лpan duucai лgai, Diuusi maitlнsoiñamu iscllaагаслгл oidaca ааримл.

²¹ Ааримл cajioma масайдl itltадai гланллqui aaduñicaru: "Maitavлr gacooodada, islmaadutai gamuaagi лdudunucami глаагай isgatлаañiagi muaaragai лgai лlрл". ²² Dlmos aanл angлнаагидi sai tomasioorл sioorл baamuagi гладuñi vui, dai sioorл galnaasi ńioocadагi гладuñi vui, dai

sioorla vuiirugami aagadagi glooduñi Diuusi soimaa taatatuldamu tomasi gloodmamaat tuldiadamiga maipoduucal gloodmamaat tuldiadagi.

²³ Poduucai islmaadutai imiagi ለገል quiuupiamu dai siaa duutuda agadagi Diuusi dai ami tagituagi saida idui ለሞ istumaasi soimaascami gladuñi vui vai cascada vui baamucagi ለaduñda, ²⁴ glaagai isvuusia ለgai abiaadla dai maa nlidagi gladuñi dai baiduñiagi ñiooqui ለgai ለamadu. Dai aidla gia ለramu imiagi ለgai ለgele quiuupiamu dai ami siaa duutudagi Diuusi.

²⁵ Islmaadutai soimaasi iduñiagi gladuñi vui vaidla laduñdla vaidaquiagi dudunucamilarla dñmos baiyoma glaagai isbai duñia ñgai ñiooqui ñgai llmadu voiyamu vai ñgai maivaidaquiagi dudunucamilarla vaidla ldudunucami tlagidan tada lsandaaru vaidla lsandaaru maisagi.
²⁶ Aanla gia glaagidi sai maivuusian tada ñgai abiaadlarla asta silascadla gaaa namlqui vllsi masillassi tañiagi.

²⁷ Ааримл cajioma sai ʌlqui abiaadлrl aduucai glaa: "Sai maitlaagai isgoogosi гандулагамиаги oodami". ²⁸ Длmos aapл angлаагиди sai tomasioorл sioorл galnaasi гантлагитодаги лмо ooqui vui tomasi тллcasdlrl nлidi лgai, лgai салран ʌlsi soimaasi ivueeyi isллmadu voimudai.

²⁹ Islmaadutai nlijadagi ለመ istumaasi dai galasida aliadagi sillaṛla
ለማ maasi soimaascami baiyoma glaagai ismainlijadagi dai Diuusi
ለለmadu imiagi dai maisiu ለDiaavora ሲለmadu imiagi. ³⁰ Islmaadutai
iduñia ለaliadagi ለመ istumaasi soimaascami ganoonovicla baiyoma
glaagai ispoaliadagi ለgai ismainoonovl dai Diuusi ሲለmadu imiagi dai
maisiu ለDiaavora ሲለmadu imiagi. Poduucai aagai ለSuusi sai ሊoodami
camaisoimaasi ivuaadana.

³¹ Λλqui aduiucai glaagai λλρλ: “Tomasioorλ sioorλ dagituagi gluoõníga glaagai ismaquiagi λmo oojai siaaco aagadagi iscadagito”.

³² Дамос аапл аанганаагиди сай исломо салли дагитуаги глоонига, маивиаасатай истуйсиде дагитуаги, оодами рошлиадаму ислооqui гогооси гадуцами сай cascада дагито ласалли дамос ласалли лардуниде исподууцай татлагитодаги лоодами, дай сиорла вулнаги ламо ooqui дагитобаруй лагай соимааси ivueeyi ларла.

³³ Аарімл cajiома ʌлрʌ тʌсаідʌ itлtлdai гlпllqui aaduñicaru:
 “Sіllscadʌ ʌmaadutai pocaitiadagi sai maatʌ Diuusi sai slllicadʌ iduñia
 agai ʌmo istumaasi Diuusi vlltarʌ aliʌsi glaagai isiduñiagi”. ³⁴ Dлmos
 aapʌ angʌnaagidi sai maitlaagai isaagadagi Diuusi tomastumaasicadʌ.
 Glaagai isaagadagi Diuusi moslcaasi sіllscadʌ slllicadʌ glaagadagi
 dai sai sіllscadʌ aagadagi isamo istumaasi ʌrvaavoi maiaagadagi
 tlvagi тllca gatlaanli Diuusi cascadʌ, ³⁵ tomali maiaagadagi
 dlvllrai ami daja Diuusi cascadʌ, tomali Jerusaleena ami gatlaanlدا
 agai Diuusi gurbaitlслаacamiga cascadʌ. ³⁶ Dai tomali maiaagadagi
 гlпmoomo aapіmл maitistutuidi istojatudagi sіllрʌ tucutudagi tomali

λmo ciupai.³⁷ Mosavlr cho caitiada sillaþra lja dai maitlrcllaþgai isvaamioma aagadagi.

³⁸ Aapimla cajioma isllaþqui glaagai aduucai: “Islamaadutai glaglaþviagi glvuji pai camainlaada aapi glvujiþda adudunucami viaa ispoduucai iduiñagi lgaicda llaþra dai islamaadutai glaglaþviagi dai daitudagi gltaatamu adudunucami viaa ispoduucai iduiñagi llaþra lgaicda”.³⁹ Damos aapl anglaaagidi: Maitlaagai plsrui glasia aapi loomaligami baiyoma islmoco glaglaþviagi glvuivasana dagitoñi vai ajadlrl glaglaþna llaþra.⁴⁰ Islmoco vaama glaslasagi dai gluyaatagldagi glvoopoida lliditai glvaasaraga dagitoñi vai blacaiña gladaan vaasaraga llaþra.⁴¹ Islamaadutai glaagidagi issoiña blacquia aapi cusuvida tomasi daan duucu uucami soiñañi asta uruunoco uucami.⁴² Tomasioora sioorl gltaanldagi λmo istumaasi maacañi aapi, dai sioorl gltaanldagi λmo istumaasi tañiuvidicami tañiuvidañi.

⁴³ Aapimla cajioma llaþra sai aduucai glaa llaþqui: “Oigladañi gladuuñi dai clldada glsaayu”.⁴⁴ Damos aapl anglaaagidi: Oigladavurai glnsasayu, clldavrl ñioocada vui lga ismaacda glnñiooquidi, clldavrl iviidiada sioorl glnclldadagi, gamamadadavurai lga vlltargl ismaacda soimaasi ñiooqui glnsuuligiadagi dai soimaasi glntaatamituldiadagi.⁴⁵ Poduucai glmaatl isaapimla larmaamaradl glrooga ismaacda tavaagilrl daja. Lgai ootodsi tonoli clldga tuutiacamai dai maiclla gltiaacamai, dai lga ootodsi duuqui ismaacda siaa duutudai dai ismaacda maisiaa duutudai.⁴⁶ Dai isaapimla oigladagi moslca lga ismaacda glnoigldai aapimla poduucai siaadlrl glnoidana Diuusi λmo istumaasi. Asta maiclla gltiaacamai llaþra poduucai ivueeyi di.⁴⁷ Dai isviaatuldiada aapimla moslca glnaaduñi tuma clldga ivueeyi aapimla asta lga ismaacda maivaavoitudai Diuusi llaþra poduucai ivueeyi di.⁴⁸ Clldavrl ivuaada aapimla lpan duucai glrooga ismaacda tavaagilrl daja.

6¹ Sillaþcadl aapimla siaa duutuadagi Diuusi maitavlr poduucai ivuaada mosipaliditai isglpplijadagi loodami dai clldga ñioocadagi aapimla glnvui, mlspruvada aapimla aidl glrooga ismaacda tavaagilrl daja maitlnoideamu tomali λmo istumaasi.

² Cascadl mlsillaþcadl oidiadagi soituutuigami λmo istumaasi maitavlr poduucai ivuaada mosipaliditai isglpplijadagi oodami poduucai isduucai ivueeyi lga ismaacda aagaiña λmo istumaasi dai lma maasi ivuaadana. Quiquiupirlrl dai cacaayana poduucai ivuaadana lga sai clldga ñioocaiña oodami lga vlltargl. Damos aapl anglaaagidi sai lga ismaacda povuaadagi glrooga ismaacda tavaagilrl daja maioidamu tomali λmo istumaasi.³ Damos mlsillaþcadl aapimla oidiadagi λmo istumaasi soituutuigami maitavlr poduucai ivuaada ipaliditai isglpplijadagi aa.⁴ Dai Diuusi glrooga ismaacda nldi mlsistumaasi ivueeyi lga glnoidamu λmo istumaasi aapimla.

⁵ Dai mäsíllascadla gamamadada aapimla, maitavrl apan duucai ivuaada agai ismaacldla aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi, agai oojoidi isgugucaitai gamamadadagi quiquiupirrla dai cacaayana sai nlidiña loodami. Slllicldla anglnaagidi sai glnrooga ismaacldla tlnvaagirla daja maitlnoidamu tomali lmo istumaasi. ⁶ Dlmos aapimla mäsíllascadla gamamadadagi iimivurai siaoco maitiipu oodami dai gamamadada. Dai Diuusi glnrooga ismaacldla nlidi mästumaasi ivueeyi astocai agai glnsoicldamu.

⁷ Mäsíllascadla gamamadadagi maitavrl muiyoco aagada lmo istumaasi isduucai ivueeyi agai ismaacldla maivaavoitdai Diuusi dai polldidiña agai sai lmmoono salca agai alil tlnvapi ñioocaitai agai tomasi maical. ⁸ Maitavrl potuutiaca aapimla, Diuusi glnrooga maiquiaa aagidacai aapimla abiaadrla camaatlcana mästumaasi tlgito aapimla.

⁹ Cascadla adiuuquiaavrl gamamadada:

Glnrooga aapi pñsmaacldla tlnvaagirla daja, aatlmä ipvlidi isloodami glsiaa duutuadagi.

¹⁰ Vai otoma alna istuigaco gatlaanrla agai aapi llgi tami oidigi daama.

Vaidl lplduuna pñstumaasi aapi ipvlidi tami oidigi daama poduucai isduucai lplvneeyi tlnvaagirla.

¹¹ Garsoiñani tltaiviaaca aatlmä cuaadagai tñsillasi tlgito sivi vlltara.

¹² Glnroigldañi glnroimaascamiga tñsmaacldla ivueeyi poduucai tñsduucai oigldi aatlmä agai ismaacldla soimaasi glnvuiididi.

¹³ Maiti dagito islDiaavora glnraagiadan taadacagi isiduñia aatlmä soimaasi.

Sll maatl aatlmä isaapi lglndl baitlslaacsami tlnvaagirla dai oidi daama tomastuigaco, dai aapi vaamioma viaa guvucadagai tomastuigaco istomali lmo lmai dai isalilsi glnaagai isvllasi oodami glsiaa duutuadagi tomastuigaco.

Vllasi gomaasi slllicldla lplduñia agai poduuquiaavrl gamamadada.

¹⁴ Mlsaaapimla oigldiadagi aa sllascadla soimaasi glnvuiidiada agai, Diuusi glnrooga ismaacldla tlnvaagirla daja glnoigldiadamu aapimla glnsoimaascamiga llrl, ¹⁵ dai mlsaaapimla maioigldiadagi aa aidl gia tomali Diuusi glnrooga maitlnoigldiadamu glnsoimaascamiga.

¹⁶ Mäsíllascadla aapimla gayunandudagi maitavrl soiglndlidiadan vuaada lpan duucai agai ismaacldla aagai lmo istumaasi dai lma maasi ivueeyi, agai soiglndlidiadan vuaadana sai nlidiña oodami isyunandui agai. Slllicldla anglnaagidi sai glnrooga ismaacldla tlnvaagirla daja maioidamu tomali lmo istumaasi. ¹⁷ Dlmos aapimla mäsíllascadla gayunandudagi maitlaagai mässoioglndlidiadan vuaadagi, ¹⁸ vai maimaatlna oodami mäsgayunandui. Vai moslca Diuusi glnrooga maatlcania dai poduucai agai glnoidamu lmo istumaasi sllgaducami.

¹⁹ Maitlaagai istlatagitodagi oodami islampaidiadagi mui naana maasi tami oidigi daama siaaco maamaradə uugiugai dai siaa gλvveeyi istumaasi dai tami siaaco λsivogami vapaclai dai galasidi. ²⁰ Baiyoma glaagai isivuaadagi vllasi istumaasi Diuusi ipalidi dai λgai maaquimu istumaasi tλgito tλvaagilrə. ²¹⁻²³ Islampaidiada oodami mui naana maasi dai riricutuagi aidə gia mostlatagitodamu λgai gλnvustuidaga dai poduucai λgai gλnvupuirumadai dai maisoiclai aa dai maitistuttiadamu istlatagitodagi istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada λgai. Dai camaitlatagitoi istumaasi aagai Diuusi niooquidrlə dai apiasoimaasi ivuaadana. Baiyoma glaagai istlatagitodagi oodami istumaasi Diuusi ipalidi isivuaadagi poduucai gia soiclai λgai aa.

²⁴ Sioorə mostlatagitodagi isducatai gamaitlcldagi mui tumiñsi λgai gia maitistutuidi isλvgiadagi Diuusi.

²⁵ Gλnaagidiana maitavrl vuam λnliada cuaadagaicldə mλsmaacldə ugia agadagi sīllrə mλstumaasi iiya agadagi dai oidacagi, tomali yuucusicldə mλsmaacldə gλnaada agadagi. Diuusi gλndui aapimə Diuusi gλnmaa iibλdagai λgai gλnsoiñamu isviaacagi cuaadagai dai yuucusi. ²⁶ Nλidavurai ujuurugi. Goovai maita λsai tomali maita yoovai, tomali maibai tueeyi gλnyooova troojrlə, vai vllscrlə Diuusi gλrooga ismaacldə tλvaagilrə daja maacai cuaadagai. Aoodami vaamioma namλga siujuurugi. ²⁷ Cascldə maitlərsoiñi isnaana maasi tλtλgitodagi oodami. Tomali maitistutuidi istaajucami metro vaamioma gλtλcavaldiagi, tomasi naana maasi gλtλtλgitoi.

²⁸ ¿Tuisidə mosllsi tλtλgitoiña oodami yuucusi? λooodami glaagai isnlijadagi isducatai gλlrai yoosigai oidigana maita aata vuaadatai dai tomali maita iilutaitai. ²⁹ Dai vllscrlə gλnaagidi aapə sai tomali λraí Salomoñicaru ismaacldə viaacatadai yuucusi cλclλgaducami vllscrlə yuucusidə maiłpan λsai chigiamasi yoosigai. ³⁰ Gλaagai isgλntλgito nλijadagi oodami vasoi. Chιllqui tasai dλjiana guucacana dai gaaclcəi gλmλmλidi ooroñilrə maitiipucatai cuaagi vai vllscrlə Diuusi sigia maastudai, vllsi vaamioma soiñana λgai oodami isyuucustada.

Vllscrlə λooodami maiclləga vaavoitudai isDiuusi nuucada. ³¹ Cascldə glaagai ismaivuam λnliadagi oodami dai maitlaagai ispcocaitiadagi: “¿Istumaasi ugimu aatłmə?” Sīllrə: “¿Istumaasi iimu aatłmə?” Sīllrə: “¿Istumaasi gλraadamu aatłmə?” ³² Vllsi λooodami ismaacldə maivaavoitudai Diuusi moslca gomaasi gλntλtλgitoiña, dłmos gλrooga ismaacldə tλvaagilrə daja camaatə isvllasi gomaasi tλgito aatłmə.

³³ Baiyoma glaagai isipλliadagi oodami sai Diuusi soiñana vai cλagacərlə oidaca λgai isducatai Diuusi ipalidi, siDiuusi soicldamu siviaacamu λgai istumaasi tλgitocagi. ³⁴ Maitlaagai issoimaasi gλntatamituldiadagi oodami naana maasi gλntλtλgitoitai. Vlls tasai naana maasi oidacana dai vllscrlə Diuusi gλrnuucada aatłmə.

7 ¹ Maitavał pocaitiadai: “Dañi tla soimaasi idui ḥgai maiviaacatai istuisida pocaitiadagi”. Ispocaitiada aapimla Diuusi potlimu sai maiclla ga ivueeyi aapimla pocaititai. ² Isłmaadutai gławgito nlijadagi asoimaasi ismaacsłda ivuaadagi ladiuñda aidla già Diuusi gławgito nlijadamu asoimaasi ismaacsłda ivuaadana ḥgai ḥrə. ³ ḪTuipłsi gławgito nlid iosoimaasi ivueeyi gladuñi dai maitłagito nlidisaapi vaamioma soimaasi ivueeyi? ⁴ ḪTuipłsi maisiaa ḥrai aapi?, sai potłdai gladuñi: “Dañi alia soimaasi ivueeyi aapi”, tlatłdai.

Dai maitłagito nlid isvaamioma soimaasi ivueeyi aapi. ⁵ Aapi ḥrlmoco ismaacsłda aagai ḥmo istumaasi dai ḥma maasi ivueeyi. Ḫrłga glaagai iscamaisoimaasi ivuaada aapi dai gooquirla aagidagi gladuñi sai camaisoimaasi ivuaadana. Młsapiaaagiadamudai aapimla Diuusi ñiooquidla ooodami ismaacsłda clldai Diuusi mosgalnasi ñioocadamudai ḥgai Diuusi vui dai soimaasi iviidiadamudai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadla.

⁶ Cascłda maitlaagai mlsapiaaagiada Diuusi ñiooquidla ooodami ismaacsłda clldai Diuusi dai maivaavoituda alidi.

⁷ Aliisi glaagai mlsapiataanłdagi Diuusi istumaasi tlgitocagi siłgai glnsoicłdamu sai viaacana istumaasi tlgitocagi. ⁸ Sioorla apiataanłdagi Diuusi istumaasi tlgitocagi Diuusi slllicłda soicłdamu ḥgai sai viaacana istumaasi tlgitocagi.

⁹ ḪBaisoidaga ḥmaadutai aapimla isgantaañiagi glnmara ḥmo paana baisoidana aapimla ḥmo odai? ¹⁰ ḪSillrl isbaloidana aapimla ḥmo cooyi isgantaañia ḥgai vatopa? ¹¹ Młsaapimla ismaacsłda maiclla tuutuiga maatla oidi glnmaamara istumaasi cllgaducami, siooma cllga głooga ismaacsłda tlvagilrla daja ḥgai maacai istumaasi cllcłlgaducami sioorla taanłdagi.

¹² Pocaiti Diuusi slllicamigadla dai pocaiti ḥrə Diuusi ñiñiooquituldiadamigadla. Młstumaasi ipliada aapimla isglnvuiidiadagi aa poduuquiavlr iviidiada aapimla ḥgai ḥrə.

¹³⁻¹⁴ Slllicłda avrl ipliada aapimla isDiuusi glnsoicłdagi isllgiada aapimla. Muidutai maitipłlidi isDiuusi soicłdagi. Siooma maisijaiga isłgai ivuaadagi istumaasi ipłlidi dłmos ḥgai già iimimu Diaavora ḥlmadu. Aliia sijaiga oodami vlltara isipaliadagi isDiuusi soicłdagi isllgiada ḥgai Diuusi, dai vaamioma chilquidu sioorla ḥlgidi Diuusi dai ḥgai già iimimu Diuusi ḥlmadu.

¹⁵ Glnnuucadacavurai dai maitivuaada istumaasi glnaagiadagi ḥmamaatłtuldiadami yaatavogami. ḥgai glnllmadu glnłmpaidi ducami isvaavoitudadagi Diuusi ñiooquidla dłmos maitłrvaavoi isvaavoitudai ḥgai. ḥgai ipłlidi isglnvupuiirumadagi mlsaidla ḥrmamaatłrdamigadłcana dai oidiña mui naana maasi młstumaasi viaacagi. ¹⁶ Aapimla istutuidi ismatiagi isbai slllicłda ḥrDiuusi ñiñiooquituldiadamigadla ḥgai ischo ḥrə, ḥgaicłda ismaacsłda ivuaada

ʌgai. Слла га маатл ааримл ismaitlyoovai uuvasi uupariaiñdлrl, tomali iigosi uuvasi дллдлдлaiñdлrl, poduucai ʌлрл лoodами yaatavogami maitistutuidi isclлagаслrl oidacagi.¹⁷ Poduucai ʌлрл oidaga uusi ismaacлdл yoovi iibiadл dai oidaga aa uusi ismaacлdл maiyoovi iibiadл.

¹⁸ Амо uusi сллагадucами maitistutuidi issoimaascagi iibiadл, dai амо uusi maicллагадucами maitistutuidi isclлагадucаги iibiadл. ¹⁹ Влasi uusi ismaacлdл maicллагадucаги iibiadл tami gardaнllragлrl gaguicumai dai taiулrl глтлтлidi. Poduucai ʌлрл Diuusi soimaa taatatuldamu лтамаатлтuldiadami yaatavogami ʌглл taiулrl ʌDiaavora ʌлmadu.

²⁰ Нliditai issoimaasi ivueeyi ʌgai poduucai глмаатл islagai ʌryaatavogami.

²¹ Maisiu вллscatai ismaacлdл pocaitiadagi sai aанл ʌrtlaanлdamigadл iimia agai siaaco gatlaanлi Diuusi mosлca ʌgai ismaacлdл ivueeyi istumaasi ipлlidi Diuusi глоога ismaacлdл тлvaagilrl daja. ²² Sиллscадл ajiagi istuigaco нlida iñagada aанл вллsi oodами ismaacлdл ʌrcллga ivuaadami dai ismaacлdл ʌrmaicллga ivuaadami amaasi muidutai povai iñtлtladamu: “Тлаанлдами аатлмл gamamaatлtuldiña глñioqui, dai глагувucadagаслdл vuvaidiña Diaavora тллааñicarudл oodamiaiñdлrl, dai глагувucadagаслdл ivuaadana аатлмл mui naana maasi глаглrducami”, iscaitiadamu ʌgai.

²³ Длmos aанл rotллdamu: “Aapimл tomali амо imidagai maitiñvaavoitu. Iimivurai tabiaadлrl. Aapimл ʌrsoimaasi ivuaadami”, antллdamu aанл —astллdai Suusi.

²⁴ Daidл itлtлdai ʌлрл:

—Sioorл giñcalcagi daidл ivuaadagi istumaasi aagai aанл ʌgai ʌллrapn ducami амо сллli ismaacлdл alil saituduga daidл idui амо vaaqui dlmos ʌлрлga сллga соoco длвллrai dai сллагадucами darai simientogadл. ²⁵ Tai duudu dai гллpi daivusai suudagi dai cavami ʌвl tai вллscлrl maigl i lvaaqui сллагадucатадai ʌgai simientogadл cascлdл. ²⁶ Длmos sioorл giñcalcagi dai maitivuaadagi istumaasi aagai aанл ʌgai ʌллrapn ducami амо сллli vuiirugami ismaacлdл mosoorai daama idui амо quii. ²⁷ Tai duudu dai гллpi daivusai suudagi dai cavami ʌвl tai глi lvaaqui dai camaitлrsoiñi —astллdai ʌSuusi.

²⁸ Aidлsi canaatocai ñioo ʌSuusi, vaidл лoodами camaitлл isducatai глntлtагituagi салcatai силл сллga ñioocai ʌSuusi. ²⁹ Амо сллlicами viaacами duucai mamaatлtuldi ʌgai dai maisiu ʌpan duucai амо mamaatлtuldiadami Diuusi сллlicamigadл ismaacлdл aagai амо istumaasi dai ама maasi ivueeyi cascлdл.

8 ¹ Aidлsi ʌSuusi тlvai giidiaeñdлrl tai oí mui oodami. ² Tai miaadлrl слquiva амо сллli ismaacлdл viaacatадai амо coocodagai ismaacлdл duvaaldi gatuucuga dai siaa duutuli ʌSuusi, daidл itлtлdai:

—Тлаанлдами рэсиплдиадаги истутуди аапи исгиңдуаайдаги —астлтлдай сллли.

³ Тайдл ʌSuusi таата гәновицлдл дайдл итлтлдай:

—Ирлидiana исгәдуаайдаги, дуаадицами ivii —астлтлдай ʌSuusi.

Мосротлі ʌSuusi тайдл ʌкооцоадл дуаадицами vii. ⁴ Тайдл ʌSuusi итлтлдай:

—Даңи, майтиагида томали ʌмаадутай рэсдукатай dueeyi мосайими дай тлл вүидлрл сәквиа ʌпаали дай оиди истумааси аагай Мозесакару сллликамигадл vai пәидиңа ʌoodами рэс cadueeyi —астлтлдай ʌSuusi.

⁵ Аидлси мосаати ʌSuusi Capernaumлrl tai miaadlrl сәквиа ʌмо sandaaru тлаанлдамигадл. Агай ʌrromanu дай дааңими, ⁶ дайдл итлтлдай:

—Тлаанлдами гиңмара quiiyлrl саатл майтистутуди isaimлrdаги дай алл соимаа таатака coocodagai —астлтлдай.

⁷ Тайдл ʌSuusi итлтлдай:

—Аапл гааму имиму дай дуаайдаму —астлтлдай.

⁸ Тайдл ʌsandaaru тлаанлдамигадл аа noragi дайдл итлтлдай:

—Тлаанлдами аапи ваамиома тлаанл iñsaanl cascадл майтлаагай рэссоиглвияадаги mosai потл sai дуадлна гиңмара siлgai дуадиму.

⁹ Аапл viaa гиңтлаанлдамига, дай аапл viaa ʌлрл гиңsandaaruga ismaаслдл тлаанл аапл, siлascадл aagida аапл ʌмoco sai imлna vai aimлrai, дай siлascадл aagida аапл ʌmai sai diviana vai didivai, дай siлascадл тлааңia аапл ʌмо istumaаси гиңpiooңiga vaidl ivueeyi —астлтлдай ʌsandaaru тлаанлдамигадл.

¹⁰ Аидлси сал ʌSuusi имааси, майтлл истумааси глтлгитуаги дайдл итлтлдай ʌjudidíu ismaаслдл oiditadai:

—Slлlicадл angлнаагиди, sai гlраадунi saagida maiquiaa пlidi аапл томали ʌмoco испocaаси vaavoitудадаги siлlsi vaavoitудai idi сллли.

¹¹ Аапл angлнаагиди sai мui ismaаслдл maitлrjudidíu aipaco oidacami vaavoituda agai Diuusi ñiooquidл. Dai ʌgai iimia agai тlvaagiamu тллса siaaco gatlaанl Diuusi dai ʌлmadu daraaja agai Avraaңicaru dai Isaacaru, дай Jacocaru. ¹² Dлmos ʌjudidíu ʌgai ismaаслдл poлlidi sai iimia agai тллса siaaco gatlaанl Diuusi Avraaңicaru cajiudadлcatai, ʌgai гia maiviaacamu oigaragai isiumiagi. Diuusi ootosa agai ʌgai тллса siaaco tomastuigaco tucamuga дай suaанлда agai ʌgai дай алл соимаа таатака agai —астлтлдай ʌSuusi.

¹³ Dai amaaSi ʌSuusi итлтлдай ʌsandaaru тлаанлдамигадл:

—Imлdañi гlquiyyamu дай рэстумааси vaavoitудai poduucai ʌрлduuñimu —астлтлдай.

Dai mospotlі ʌSuusi tai dueeyi marадл ʌsandaaru тлаанлдамигадл.

¹⁴ Тайдл ʌSuusi ii Piiduru quiidiamu vai ami caatлcatадai ʌPiiduru tuumудл алл oiditadaitoiñdagai. ¹⁵ Тайдл ʌSuusi mostaата novidл tai dagitotoiñdagai tai otoma vañi ʌgai дай bibi гldadidacami.

¹⁶ Dai aidasi catuca taidla oodami vuaapi Δ Suusi mui oodami ismaac Δ d Δ viaacatadai Diaavora t Δ tlaa $\tilde{n}$ icarud Δ , taidla Δ Suusi mosali Λ mo $\tilde{n}$ iooquic Δ d Δ vuvaitu v Δ asi Δ Diaavora t Δ tlaa $\tilde{n}$ icarud Δ dai duduaadi v Δ asi Λ coococoidad Δ . ¹⁷ Aidasi Λ radui imaasi poduucai Λ radui ismaac Δ d Δ aagai Isa $\tilde{a}$ Diuusi $\tilde{n}$ iooquituldiadamigad Δ dai poduucai ooja aagaitai Λ Cristo: “ Λ gai g Δ rduduuaaidamu”, ascaiti Isa $\tilde{a}$.

¹⁸ Aidasi t Δ la Δ Suusi isal Δ muidu oodami Λ gai sicol Δ , aagidi Λ gai g Δ mamaat Λ rdamiga sai daivu $\tilde{u}$ ndana vaasad Δ rl Δ Λ g Δ la suudagi Galilea.

¹⁹ Tai Λ mo mamaat Λ ltdiadami Diuusi s Δ llicamigad Δ miaad Δ rl Δ c Δ lquiva daid Δ it Δ ltdai Δ Suusi:

—Mamaat Λ ltdiadami aan Δ gloidatucuda iñlidi tomasiaaco siaaco aim Δ rla aapi —ast Δ ltdai.

²⁰ Taidla Δ Suusi aa noragi daidla it Δ ltdai:

—Cacaasiocai viaa g Δ nt Δ lt Δ joga dai ujuurugi viaa g Δ ncoocosa, d Δ mos aan Δ ismaac Δ d Δ viaa Λ mo s Δ llicami maivaacs Δ —ast Δ ltdai Δ Suusi.

²¹ Dai Λ mai ismaac Δ d Δ Λ r Δ Suusi mamaat Λ rdamigad Δ catacadai pot Δ ltdai Λ gai Δ Suusi:

—Tlaan Δ ldami giñdagitoñi nai Λ lr Δ ga m Δ ll yaasa aan Δ giñoooca dai gooquirl Δ gloidatucudagi —ast Δ ltdai.

²² Taidla Δ Suusi aa noragi daidla it Δ ltdai:

—Giñoidañi dai dagito vai Λ gai ismaac Δ d Δ Λ lr Δ pan ducami coidad Δ maitiñllagiditai yaasana g Δ ncoidad Δ ga —ast Δ ltdai Δ Suusi.

²³ Amaasi Δ Suusi t Δ sai Λ mo vaarcuirl Δ Λ lmadu aat Δ ml mamaat Λ rdamigad Δ Λ gai. ²⁴ Dai aidasi g Δ ll suudagi daama iimlitadai Λ gai tai al Δ cavami Λ v Δ l vai tai t Δ lsad Δ l suudagi dai vaarcu Λ raana vaасli. Vaidla Δ Suusi coosocatadai. ²⁵ T Δ tai aat Δ ml mamaat Λ rdamigad Δ Λ gai iji dai m Δ ll p Δ plilitu daidla it Δ ltdai:

—Tlaan Δ ldami c Δ lgasrl Δ iglrvuvida casiat Δ yooga duudupi —ast Δ ltdai aat Δ ml.

²⁶ Taidla Δ Suusi aa noragi daidla it Δ ltdai:

—¿Tuim Δ si duduaadimuca? Aapim Δ l maivaavoitudai iñsaan Δ istutuidi isg Δ nnuucadacagi —g Δ rt Δ ltdai Δ Suusi.

Dai vañi dai dodoligitu Λ lv Δ lli Λ lmadu Λ g Δ ll suudagi tai v Δ asi dodoli vii. ²⁷ T Δ tai aat Δ ml mait Δ ll isducatai g Δ rt Δ l $\tilde{n}$ igituagi daidla icaiti:

—¿Istuma c Δ lli idi vai asta Λ lv Δ lli dai gog Δ ll suudagi Λ gidi? —caiti aat Δ ml.

²⁸ Dai amaasi vaasad Δ rl Δ d Δ gavusai Λ gai Λ g Δ ll suudagi dai aayi Gadara d Δ lv Δ l $\tilde{u}$ rl Δ , tai vuvaja gooca c Δ sl Δ lli camposantuaiñd Δ rl Δ Λ gai viaacatadai Diaavora t Δ tlaa $\tilde{n}$ icarud Δ dai al Δ l oomaliga tomali oodami maitistutuidiñ Δ ismiaanai d Δ gavusc Δ dagi. ²⁹ Amaasi miaad Δ rl Δ guuquiiva Λ gai siaaco c Δ laacatadai Δ Suusi dai iiñaquimi daidla icaitimi:

—¿Tuip Δ si g Δ rl Δ madu vapасli aapi Suusi Diuusi marad Δ maitiquiaa a Δ lcai istuigaco soimaasi g Δ rt Δ aatulda agai aapi? —ascaiti Λ gai.

³⁰ Dai bai miaanai abiaadlərə ajioopaitadai mui tataisoli, ³¹ vaidə *Λ*Diaavora tətlaañicarudə daañimi *Λ*Suusi daidə itłatłdai:

—Pəsgərvuvaidagi idi cəsləliaiñdərə pai gərdagito tətai vaapaquia aatəmə gotataisoliłə —astətəldai *Λ*Diaavora tətlaañicarudə.

³² Taidə *Λ*Suusi itłatłdai:

—İimivurai tudu —astətəldai.

Taidə *Λ*Diaavora tətlaañicarudə vuvuaaja *Λ*cəsləliaiñdərə dai tataisoliłə vaapa, taidə tətataisoli koidam voopoi dai gəll suudarə suuli dai vəłsi baicoi.

³³ Taidə *Λ*niiucadacami tataisoli voopoi dai duduaadimutugai, dai məlləca gaaagidi quiiquiana vəłsi istumaasi ərədui, dai isducatai ərədui *Λ*cəsləlicədə ismaacsədə viaacatadai *Λ*Diaavora tətlaañicarudə. ³⁴ Tai vəłscatai əoidacami iji siaaco daacatadai *Λ*Suusi, dai təlgacai daañimi sai imənə ami dəvəllriaiñdərə.

9 ¹ Tai amaasi *Λ*Suusi təsai əmo vaarcıllə, dai daivusai vaasadərə ² əgəll suudagi dai əramu aayi əlgə gədəlvəllragərə. ³ Mətai uusıllə vuaapi əmo cəlli ismaacsədə maitistutuiditadai isoñłdagi. Dai aidəsi təll *Λ*Suusi isalıl vaavoitudai əoodami potłatłdai əgai cəlləli coocoada:

—Maiti soigəlliada giñaduñi, casiant oiglı aapə vəłsi istumaasi soimaascami ismaacsədə ivuaadana aapi —astətəldai *Λ*Suusi.

³ Amaasi əltəməso əmamaatłtuldiadami Diuusi səlləcəmigadə aduuçai gəntətəlgitoitadai: “Idi cəlli połlidi isłrDiuusi”, asənəlidi. ⁴ Vaidə *Λ*Suusi maatłcatadai istumaasi gəntətəlgitoi əgai daidə itłatłdai:

—¿Tuiməsi mosəll soimaasi gəntətəlgitoi? ⁵⁻⁶ Aapə viaa əmo səlləcəmami dai cascədə viaa guvucadagai isoigəldiadi dagi vəłsi soimaascəmigadə əodami. Dəmos maisijaiga ispoduuçai aagagi tomasioorə cascədə sivi gəntətəlgidəmu aapə issəlləcədə viaa aapə guvucadagai isduuaaidagi idi cəlli —astətəldai *Λ*Suusi əmamaatłtuldiadami Diuusi səlləcəmigadə.

Dai amaasi itłatłdai *Λ*Suusi cəlləli coocoada:

—Vañigiñi dai bələ gəlvaacosi dai noragi gəlquiyamu —astətəldai.

⁷ Taidə *Λ*coocoada vañi dai nora gəlquiyamu. ⁸ Aidəsi təll əoodami imaasi, alıa duduaadimu dai siaa duutuli Diuusi, maacacai əgai guvucadagai əmo cəlli.

⁹ Taidə *Λ*Suusi ii abiaadlərə dai giñtəll iñsaanə daacatai gavuuyi tumiñsi, dai povai iñtətəldai:

—Mataivo, giñoidəñi —iñtətəldai.

Antai aapə cəquiva dai oí.

¹⁰ Dai əmo imidagai gacuaadatadai *Λ*Suusi əmo quiiyərə tai mui tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami dada dai ami meesa vuidərə daraaja Suusi əlləmadu dai aatəmə mamaatłrdamigadə *Λ*Suusi əllərə. ¹¹ Dəmos təlgacai əfariseo gərtəcəcəi aatəmə *Λ*Suusi mamaatłrdamigadə dai povərtətəldai:

—¿Tuisidə gacueeyi gənmamaatłtuldiadamiga tumiñsi vuudami dai soimaasi ivuaadami ɬłmadu? —gərtłtłdai.

¹² Vaidə ɬSuusi cał gomaasi daidə itłtłdai:

—Łagı coococoidadə təgito gaduduaaidiadami ɬmaicoococoidadə maitłgito. ¹³ Maatłvurai aapimə istłiya ɬidi idı ñiooqui Diuusi ñiooquidərə: “Aanə maitipłlidi isłoodami giñoidiadagi naana maasi tomali maitipłlidi aanə isłoodami coodadagi tutuuru tomali sisiivatu aanə giñvłłtarał, baiyoma ipłlidi aanə sai soigłnłlidiña oodami aacłda”. Aanə andivia tami oidigi daama vai ɬsoimaasi ivuaadami ɬma duucai gəntłtłgitona dai camaisoimaasi ivuaadana. Ismaacłda połlidi ismaisoimaasi ivueeyi siaadərə ɬma duucai gəntłtłgitona —astłtłdai ɬSuusi.

¹⁴ Amaasi ɬmamaatłrdamigadə ɬVuaana miaadərə guuquiva siaaco daacatadai ɬSuusi dai potłtłdai:

—Aatłmə ɬłmadu ɬfariseo duudatai maitacueeyi. ¿Tuisidə aapi ɬmamaatłrdamiga gacueeyi? —astłtłdai.

¹⁵ Taidə ɬSuusi aa noragi daidə itłtłdai:

—Aanə gia ɬłmadu aimłrai giñmamaatłrdamiga cascłdə gacueeyi goovai, dłmos siłłscadə ɬgai ismaacłda giñvuidərə vłłtlə giñmuaagi aidə gia maitaugimu giñmamaatłrdamiga.

¹⁶⁻¹⁷ Tomali ɬmaadutai maitistutuidi isvaavoitudagi istumaasi gamamaatłtuldi aanə dai apiavaavoitudadagi gəvaavoidaraga —astłtłdai ɬSuusi.

¹⁸ Aidłsidə ɬSuusi aagaitadai imaasi tai ami divia ɬmo judidíu tłaanłdamigadə dai gətootonacłda cłquiva ɬSuusi vuidərə daidə itłtłdai:

—Giñmara ooqui utudama muu dai isaapi imiagi dai daama daasagi ɬnovi ɬramu duaakan tada ɬgai —astłtłdai ɬjudidíu tłaanłdamigadə.

¹⁹ Taidə ɬSuusi cłquiva dai ii ɬgai ɬłmadu dai aatłmə mamaatłrdamigadə ɬrə oí. ²⁰ Amaasi ɬmo ooqui ismaacłda cabaivustaama dan gooca uumigi soimaascatadai masaadaigadə miaadərə cłquiva ɬgai ɬSuusi abaana dai gooquiamadərə mostaata ugidianu daama vaasaradə. ²¹ Połłłliditadai ɬgai: “Tomasi mosłca daama vaasaradə taata aanə cascłdə caduaadian tada aanə”, asłłlidi ɬooqui. ²² Dłmos ɬSuusi gooquiamaco płnłava daidə itłtłdai ɬooqui:

—Baigi ɬłliada giñmara giñvaavoitu aapi cascłdə dueeyi —astłtłdai.

Dai aidə todian duucai ɬooqui dueeyi.

²³ Aidłsi aayi ɬSuusi quiidilə ɬtłaanłdamı tłał ɬgai ɬiivadami cabaigłnducacatadai dai iivitulda agaitadai aidłməsi yaasa agaitadai ɬali tąji dai tłał mui oodami vai gəgərə suaanlıtadai. ²⁴ Taidə ɬSuusi itłtłdai:

—Vuvaquivurai tabiaadrla, goali taji maitarmuuquiadla mosacooso goovai —astatladi Δ Suusi.

Δ lmos Λ oodami mosasli pocaititai Δ Suusi.²⁵ Aidasi cavalsi vuvaja Λ oodami taida Δ Suusi vaa dai bli Λ muuquiadla novida tai Λ gai vañi.

²⁶ Dai vllasi aipacoga socoli oidacami maí istumaasi Λ raldui.

²⁷ Aidasi vuusai Δ Suusi abiaadrla gooca mainlollaadami oí Λ gai dai iñnaquimi daidla icaitimi:

—Aapi Davicaru cajiuadadla ismaacldla Diuusi maa Λ mo slllicami soigi glllda aatlmalcldla —tatldai Λ mainlollaicldla.

²⁸ Dai aidasida Δ Suusi vaa Λ mo quiiyrla taidla Λ mainlollaicldla abaana guuquiva taida Δ Suusi tlcacai daidla itatladi:

—¿Vaavoitudaimlsi aapimla iñsaanla istutuidi isganduduuaaidagi?

—tatldai.

Tai Λ gai aa noragi daidla itatladi:

— Λ jla —tatldai.

²⁹ Amaasi Δ Suusi taata Λ gai vuupuidla daidla itatladi:

—Povlduñia agai isducatai vaavoitudai aapimla —tatldai.

³⁰ Tai povldui caduduaadicami vii. Amaasi Δ Suusi clala aagidi daidla itatladi:

—Maitavrl aagiada aapimla tomali Λ maadutai istumaasi idui aanol —tatldai Δ Suusi.

³¹ Dai mosutudama vuvacslci abiaadrla tomasioorla aagidimi aipacoga istumaasi iduitadai Δ Suusi.

³² Aidasi quiaa vuvaquimi lclslalli tai aa vuaa Λ mo clalli muudugami sai duaaidana Δ Suusi. Agai viaacatadai Λ mo Diaavora tlaañicarudla.

³³ Dai vuvaidacai Δ Suusi Λ Diaavora tltlaañicarudla tai bovasdrla glaagacai ñioo lclalli. Taidla Λ judidíu maitll istumaasi gllntltlagituagi daidla icaiti:

—Tomali Λ mo imidagai maitlplidiña Λ mo istumaasi pomaasi vllasi glrdlavnllragrla —caiti Λ judidíu.

³⁴ Δ lmos Λ fariseo vui ñioocai Δ Suusi daidla icaiti:

—Gosllli vuvaidi Diaavora tltlaañicarudla guvucadadlcldla Λ baitlslaasamigadla Λ Diaavora tltlaañicarudla —caiti.

³⁵ Vaidla Δ Suusi aimlraiña vllasi aali quiiquiana dai aipaco ami dlvllglrla uugidiana mamaatltuldiña Λ gai Λ oodami judidíu quiquirupaigadrla. Δ Suusi aagidiña Λ oodami sai Diuusi soicldla Λ lidi oodami sai cllgasrla oidacana. Dai duduaaidiña Δ Suusi tomastuma coocodagai viaacagi oodami.³⁶ Tllgacai Δ Suusi mui oodami alil soigllli Λ gaicldla. Agai alil soigllli vaamioma gatlaaanlitai Λ romamano dai maitiipu sioorla soiñagi vai llgi gatlaaanladagi Λ gai. Agai Λ ran ducami cañiiru maipastuturuacami, maiviaacatai sioorla niucadacagi.

³⁷ Amaasi Δ Suusi povlrltldai aatlmal ismaacldla Λ rmamaatldamigadla:

—Tami oidigi daama oidaga mui oodami ismaacʌdʌ vaavoituda ʌlidi Diuusi ñiooquidʌ, dʌmos maitiipu sioorʌ aagidagi, chilʌquidu oodami ismaacʌdʌ gaaagidi Diuusi ñiooquidʌ cascʌdʌ. Vai ismaacʌdʌ салса ʌlidi ʌpan ducami глрpi yoovaragai dai yoovadami chilʌquidu.

³⁸ Cascʌdʌ daanʌdavurai aapimʌ Diuusi ismaacʌdʌ ʌrtlaanʌdami vai ootosana aa глñиñoоquituldiadamiga vai aagidana ʌgai ñiooquidʌ ʌoodami —глртлтлдai ʌSuusi.

10 ¹ Amaasi ʌSuusi глрваí аатʌмʌ baivustaama dan gooca тʌsaidʌ ʌrmamaatʌrdamigadʌcana dai глрмaa sʌlicami sai vuvaidiña аатʌмʌ Diaavora тлтлааñicarudʌ oodamiaiñdʌrʌ dai duduaididana oodami tomastuma coocodagai viaacami.

² Dai потлтлгиду аатʌмʌ baivustaama dan gooca ʌSuusi ojootosadʌ. ʌлрлгададʌ ʌрSimuñi мʌсmaасdʌ Piiduru aagaiña ʌлрʌ, dai Aandʌrsi Piiduru suculidʌ, dai Jacovo ʌлмадu Vuaana Sevedeo maamaradʌ, ³ dai Piili, dai Bartolomé, dai Tomás, dai aanʌ Mataivo ismaacʌdʌ ʌрvuuudamicatadai tumiñsi, dai Jacovo Alfeo maradʌ, dai Leveo мʌсmaасdʌ Tadeo aagaiña ʌлрʌ, ⁴ dai Simuñi ʌgai ʌлмосo ismaacʌdʌ vuidʌrʌ caatʌcana ʌromamano, dai Uudasi Iscaliote ismaacʌdʌ gooquilrioma gatллgi ʌSuusi.

⁵ Daidʌ ʌSuusi глrootoi вллscatai аатʌмʌ тʌsai gaaagidana Diuusi ñiooquidʌ dai povлrtлtлdai ʌgai:

—Maitavʌr iimi siaaco oidaga ʌgai ismaacʌdʌ maitлrjudidíu, tomali maivapacʌda quiiquidʌrʌ Samaalia длнллрилrʌ oidacami, ⁶ baiyomavʌr iimi глraaduñi judidíu ʌлмадu. Ajuditidíu camaiллgidi Diuusi ñiooquidʌ cascʌdʌ ʌjudidíu ʌлрan ducami cañiiru sibʌ iimiadʌ. ⁷ Iimivurai dai aagida sai camiaadimi istuigaco Diuusi soicʌda ʌlidi oodami sai сллgasalrʌ oidacana. ⁸ Aanʌ глnmaa guvucadagai мʌsai duduaidiña ismaacʌdʌ viaacagi ʌcoocodagai ismaacʌdʌ duvaldi gatuucuga dai ismaacʌdʌ лma maasi coocodagai viaacagi ʌлрʌ dai duduacaldavurai coidadʌ dai vuvaidavurai Diaavora тлтлааñicarudʌ oodamiaiñdʌrʌ. Aanʌ глnmaa idi guvucadagai dai maitлntai tumiñsi, cascʌdʌ aapimʌ avʌr maitaanʌda ʌлрʌ мʌсmaасdʌ duduaidagi.

⁹ Dai maitavʌr vuucai tumiñsi, ¹⁰ tomali maivuucai глnmoraraaliga gaamu voiyamu. Mosali ʌлmo vaapasaragai avʌr vuucai dai maitavʌr vuucai aa susuusacai tomali giicai. Laata vuaadami viaa sʌlicami мʌsбibiaadagi.

¹¹ Мʌsіllscadʌ ajiagi aapimʌ лmo ali quiiyлrʌ vлrai gaaga лmo oodami слл tuigacami ismaacʌdʌ вллsi oodami siaa duutuadagi dai ami quiidiлrʌ ʌgai avʌr глnuuliña asta мʌsіllscadʌ iji aapimʌ abiaadʌrʌ.

¹² Мʌsіllscadʌ aiya лmo quiiyлrʌ vлrai aagida ʌoidacami sai Diuusi ipлlidi isiibлstudacan taadacagi ʌgai iibладʌ. ¹³ Dai isami oidacami салса ʌliadagi Diuusi ñiooquidʌ dai сллlicdʌ ipлliadagi isDiuusi soiñagi vai глniiблstacan tadacagi ʌgai aidʌ gia глniiблstacan tadacamu

ʌgai. Dai ismaicasa ʌliada ʌgai aidə gia maitʌniibʌstacan tadacamu ʌgai. ¹⁴ Dai mʌsiaaco maitʌnmiaadʌgida agadagi dai tomali maitʌncasalca ʌliadagi vʌrəi vuvaaqi abiaadʌrl dai gigigida ʌdʌvʌllrai gʌnʌllcasuaiñdʌrl vai poduucai maatʌna ʌoodami ismaicʌlaga idui.

¹⁵ Sʌllicʌdl angʌnnaagidi sai sɪllascadʌ Diuusi nʌidagi ismaacsadʌ ʌrcʌllga ivuaadami dai ismaacsadʌ ʌrmaicʌllga ivuaadami vaamioma soimaasi taatatuldamu ʌgai ʌoodami ismaacsadʌ maitʌnmiaadʌgidiagi sɪloodami ismaacsadʌ Sodoomʌrl dai Gomoorʌrl oidacatadai.

¹⁶ Gʌnootosai aapʌ ʌoodami saagida dai ʌltmoco alɪl oomaliga dai soimaasi gʌntaatatulda agai poduucai isduucai sʌllsʌyɪ soivueeyi cañiiru. Cʌlga avar gʌntʌtʌllgitoca dai cʌlga tuutiaca vʌllscatai vui.

¹⁷ Dʌmos aapimʌ gʌlaagai mʌsljʌllgi gʌnnuucadacagi, gʌntʌllgida magai dudunucami dai gʌngʌllgʌltudamu aapimʌ quiqiuupirla. ¹⁸ Dai asta vaama gʌntutusadamu ʌodami tʌtlaanʌldami vuidʌrl dai raraí vuidʌrl giñvaavoituditai aapimʌ, poduucai istutiadamu aapimʌ isgiñaagadagi ʌgai vuitapi dai ʌgai ismaacsadʌ maitʌrjudidíu vuitapi ʌlrəl. ¹⁹⁻²⁰ Dʌmos mʌsɪllascadʌ vaama gʌntutusadagi aapimʌ dudunucamɪrl maitavʌr vuaam ʌnliada maimaatʌlcatai istliyagi. Diuusi Ibladʌ gʌnsoicʌdamu vʌrəi aagada mʌstumaasi tʌgitocagi amaasi.

²¹ Dai ʌodami gatʌtʌgiada agai ʌrgi gʌnsusuuculi dai gʌnsiisiʌgi dudunucamɪrl mʌsai coodaiña, dai dʌlldʌdl gatʌtʌgiada agai ʌrgi gʌnmaamara, dai maamaradʌ vuidʌrl vʌlltʌca agai gʌndʌlldʌ dai gatlaanʌldamu coodaragai ʌlrəl. ²² Dai vʌlasi oidigi daama oidacami gʌnʌlldada agai giñvaavoituditai aapimʌ. Dʌmos sioorʌ apiagiñvaavoitudadagi sɪllascadʌ uucami oidaci gʌnʌlldada agai ʌrgi ʌlʌgʌsʌrl vuvaquimu. ²³ Mʌsɪllascadʌ soimaasi gʌntatamituldiadagi ʌmo ali quiyułrl iimivurai siblaacoga ʌmai ali quiyułrl. Sʌllicʌdl angʌnnaagidi sai maiquiaa naatocai iimia agai aapimʌ vʌlasi aali quiquidʌrl ʌjudidíu sidivimu aapʌ ismaacsadʌ viaa ʌmo sʌllicami.

²⁴ Tomali ʌmo mamaatʌrdami maivaamioma maatʌ sɪlmaatʌ gamamaatʌtuldiadami dai tomali ʌmo piooñi maivaamioma gatlaanpli sɪllasi gatlaanpli gatlaanʌldami. ²⁵ Isoimaasi taatamadagi ʌmamaatʌtuldiadami ʌmamaatʌrdamigadʌ ʌlrəl soimaasi taatamaiña. Dai issoimaasi taatamadagi gatlaanʌldamiga ʌrpiooñigadʌ soimaasi taatamaiña ʌlrəl cascladʌ aapimʌ soimaasi taatamadamu ʌlrəl ʌran duucai aapʌ. Loodami Diaavora giñaaagaiña dai vaamioma galnaasi ñiooqui gʌnaagiadamu ʌgai aapimʌ giñmamaatʌrdamiga.

²⁶ Dʌmos maitavʌr ʌlbiada ʌoodami ismaacsadʌ soimaasi gʌnduiñda ʌliadagi. Cʌl maatʌ Diuusi vʌlasi istumaasi iduñia ʌliada ʌgai aapimʌ gʌnvui dai Diuusi maasiuldamu vʌlasi gomaasi sɪllascadʌ nʌidagi ʌgai ismaacsadʌ ʌrcʌllga ivuaadami dai ismaacsadʌ ʌrmaicʌllga ivuaadami.

²⁷ Vʌlasi ismaacsadʌ gʌnaagiidi aapʌ ʌrgi daraajatai aatʌmʌ aagidavurai aapimʌ ʌoodami vʌlasi aipacoga oidacami. ²⁸ Maitavʌr ʌlbiada ʌgai

ismaacʌdʌ mumueeyi gatuucuga dʌmos maitistutuidi ismuaagi gaibʌdaga. Baiyomavʌr ʌʌbiada Diuusi ismaacʌdʌ istutuidi isootosagi gaibʌdaga ʌʌmadu gatuucuga ʌʌlca siaaco oidaga ʌDiaavora.

²⁹⁻³¹ Слл маатʌ ааримʌ isgʌgaagarai gooca ujuurugi ʌмо sintaaucusʌdʌ dʌmos Diuusi ʌʌscʌrl puucadacana. Аoodami maitistutuidi ismuaagi tomali ʌмо urugi maimaacacai oigaragai Diuusi. Dai Diuusi vaamioma глппиucada aapimʌ sɪl ujuurugi cascʌdʌ maitavʌr duduaadicuda Diuusi глппиucadaca agai. Diuusi маатʌ ʌʌscatai asta sɪlljʌquidu ʌʌmadutai cuucupadʌ.

³² ʌʌscatai ismaacʌdʌ глнмаasiuldagi oodami vuitapi isgiñvaavoituidai aанʌ ʌрр aagamu giñooga vuitapi ismaacʌdʌ тʌvaagilrl daja isʌgai ʌrgiñmaamara. ³³ Dai ismaacʌdʌ giñlastocadagi oodami vuitapi aанʌ aagamu Diuusi глоoga vuitapi ismaacʌdʌ тʌvaagilrl daja sai ʌgai maitargiñmaamara.

³⁴ Maitavʌr ронлнлиада aapimʌ ansai aанʌ divia sai siooma oidacana ʌʌsi oodami maitavʌr vaavoi baiyoma divia aанʌ vai oidacana cocodi. Ismaacʌdʌ maitiñvaavoituidai cocoadamu ʌgai ismaacʌdʌ giñvaavoituidai. ³⁵ Isʌmo слл giñvaavoitudagi maradʌ vuidrl ʌ caatlcamu. Dai isʌmo ooqui giñvaavoitudagi ooqui maradʌ vuidrl ʌ caatlcamu. Dai isʌmo ooqui giñvaavoitudagi caasdллdʌ vuidrl ʌ caatlcamu. ³⁶ Dai poduucai aipaco глнвupui ʌллтлcamu ʌoodami ʌагi глнаадунум.

³⁷ Tomasioorʌ sioorʌ maitiñvaavoituda ʌliadagi baamucai дллдʌ maimaaquimu aанʌ oigaragai isʌrgiñmamaatлrdamicagi dai tomasioorʌ sioorʌ maitiñvaavoituda ʌliadagi baacoicai maamaradʌ maitipлliditai isgiñvaavoitudagi oogadʌ maimaaquimu aанʌ oigaragai isʌrgiñmamaatлrdamicagi. ³⁸ Dai sioorʌ maibaigлducagi isoimaa taatagi dai asta muquiagi ʌмо curusiaba giñvaavoituditai maimaaquimu aанʌ oigaragai isʌgai ʌrgiñmamaatлrdamicagi. ³⁹ Dai sioorʌ giñvaavoitudadagi vai cascʌdʌ ʌoodami muaagi ʌgai Diuusi ʌʌmadu oidacamu tomastuigaco dʌmos sioorʌ duaadicudagi ʌлsmuaagi dai cascʌdʌ pocaitiadagi sai maitiñvaavoituidai ʌgai gia maiimimu Diuusi ʌʌmadu тʌvaagiamu.

⁴⁰ Dai sioorʌ ʌагiditai глнсаlcагi aapimʌ ʌgai ʌагiditai giñcal aанʌ ʌрр dai sioorʌ ʌагiditai giñcal aанʌ ʌgai ʌагiditai сал глоогa ismaacʌdʌ giñootoi. ⁴¹ Dai sioorʌ ʌагiditai сал ʌмо Diuusi ɲiooquituldiadamigadʌ Diuusi ootosadlcatai ʌgai, ʌgai ismaacʌdʌ ʌагiditai сал Diuusi maaquimu ʌмо istumaasi ʌpan duucai глñiooquituldiadamiga. Dai sioorʌ ʌагiditai сал ʌмoco ismaacʌdʌ siaa duutudai Diuusi, siaa duutudaitai ʌgai Diuusi, Diuusi maaquimu ʌмо istumaasi слагадucami poduucai isduucai maa ʌgai ismaacʌdʌ siaa duutudai Diuusi. ⁴² Dai tomasioorʌ sioorʌ baigлliarасdʌ vasidagi ʌмо avʌsi suudagi ʌмoco ismaacʌdʌ giñvaavoituidai, giñллгiditai сал ʌgai

სალიცადა Diuusi maaquimu აგai აmo istumaasi cлаgaducami, tomasi mosvasidagi აmo აvasi suudagi —gartatadai აSuusi.

11 ¹ Dai aidʌsi naatocai gʌrmaamatʌtuli ʌSuusi aatʌmʌ
mamatʌrdamigadʌ iji abiaadʌrlʌ dai aagida ragai Diuusi
ñiooquidʌ vʌlasi aipaco sicolı oidacami.

² ΛVuana ismaacʌdʌ vapaconaitadai ʌoodami ʌgʌʌ aqui Jordáñiʌrʌ maisacariʌrʌ daacatadai dai maí vʌʌsi istumaasi ivuaadatadai ʌSuusi. Amaasi ootoi gooca gʌmamaatʌrdamiga siaaco daacatadai ʌSuusi ³ sai tʌcacana sabai ʌgai sʌʌlicʌdʌ ʌrʌCristo ismaacʌdʌ viaacatadai isdiviagi sabai gʌaagai isnʌʌracagi ʌmai.

⁴ TaidΔ ΔSuusi aa noragi daidΔ itΔtΔdai:

—Мллсавл aagida ʌVuaana вллси mlstuma плidi dai сал. ⁵ Dai aagidavurai isducatai ismaacлдл mainлплаитадai casi istutuidi isnлаадагi dai ismaacлдл maiajioopaitadai caajioopai, dai ismaacлдл viaacatadai gocoocodagai ismaacлдл duvaldi gatuucuga duduaadli, dai ismaacлдл maitлtcaidacatadai catлtcaidaga, dai coidadл duduaacарлi dai soituutuigami вллси глтамаатлтудi isducatai слгаслгл глтунаслi.
⁶ Baигллиядаму sioорл apiagiñvaavoitudadagi —тлтлдai ʌSuusi.

⁷ Dai aidʌsi caiji ʌgai ismaacsʌdʌ ootoi ʌVuaana taidʌ ʌSuusi
glaagacai aagidi ʌoodami aagaitai ʌVuaana dai potʌtʌdai ʌgai ʌoodami:

—Ааримл iji тлл oidigana siaaco daacatadai ʌVuaana. Ааримл maatłcatadai sai ʌgai maitłrlmoco ismaacłdł aagai ʌmo istumaasi dai ʌmla taasi ivueeyi.⁸ Ааримл iji тллса siaaco daacatadai ʌVuaana.

Ааримл маатлcatадai sai лgai maitлrлmoco ismaаслdл сllга
dadapacami yuucustai. Ааримл сllга маатl sai ismaаслdл сllга
dadapacami yuucustai сllсllgaducami quiiquilгa oidaga gлагr raи
baabaquidлrл. ⁹ Ааримл iji тllа oidigana nлida lliditai лmo Diuusi
ñiooquituldiadamigadl dai slllicldl angлnaagidi sai Vuaana aa
duiñdadl vaamioma namлga siл aa duiñdadl vllsi лgaa Diuusi
ññiooquituldiadamigadl. ¹⁰ Diuusi ñiooquidлrл pocaiti aagaitai
лVuaana:

Otosamu aana amo ootasicami aapi Cristo gavaitqui vai agai
aagidana aoodami sai divia agai aapi daida aoodami amo
duucal ganttagitomu dai camaisoimaasi ivuaadamu.

Ascaiti Diuusi.¹¹ Sāliclādā angļaagidi sai vālsi oodami saagidaiñdārā
ΛVuaana ismaacīdā vapaconaitadai λoodami viaa goaa duiñdagai
ismaacīdā vaamioma namīga sitomasmaascīdā oodami aa duiñdadā,
dāmos vaamioma baigānlidi Λgai ismaacīdā giñnālidi dai
giñvaavoitudai siΛVuaana.

¹² Aidasi divia ʌVuaana ismaacsʌdʌ vapacoi ʌoodami abiaadʌrlʌ ʌoodami ɡʌnaajagdʌ vaavoituda ʌliditai gosʌlgaducʌdʌ ɲiooqui isducatai Diuusi soicli oodami sai ɔlغا ɡlntltlgitocana. ¹³ Aidasi maiquia divia ʌVuaana Moseesacaru ʌlmadu ʌgaa Diuusi

ñiñiooquituldiadamigadə aagidi g̱rlələqui aaduñicaru dai ooja liivrułrə isducatai Diuusi divia agaitadai dai gatlaanłda agaitadai tami oidigi daama ʌmo imidagai.¹⁴ Dai isaapimə vaavoitudagi istumaasi g̱lanaagidi aapəl aidə gia maatłmu aapimə isłrvaavoi isłVuaana ʌłrəga divia iñsaanə dai gaaagidimi ansai aapəl gooquırioma divia iñagaitadai. Agai idui ləa duiñdagai ismaacədəl Diuusi ñiñiooquituldiadamigadə aagidi ʌłquıoma Eliasicaru isiduñia agaitadai.¹⁵ Cłałgavər g̱lntłagito ɔalca aapimə istumaasi g̱lanaagidi aapəl.

¹⁶ Sivi g̱lanaagidamu aapəl istumaasi ʌpan ducami ʌoodami sividadə. Agai ʌpan ducami ʌaali ismaacədəl plaasłrə gatłtłvliña dai iiñequidiña g̱laaduñi daidə itłtłdaiña:¹⁷ “Iiva aatłmə muusicocədə młtai maitatuutudai. Susuañi aatłmə młtai aapimə maisoigłpłłli”, astłtłdaiña.¹⁸ Diviacai Vuaana agai ismaacədəl vapaconai ʌoodami dai agai alia duudatai gayunanduiña dai tomali ʌmo imidagai maitayłłdana istumaasi navamudaga. Mai aapimə pocaitiña sai agai viaa ʌmo Diaavora tłañañicarudə.¹⁹ Dai diviacai aapəl ismaacədəl viaa ʌmo słlicami dai maiduudatai gayunandui dai gayiłlyi mai pocaiti aapimə giñparunaitai ansaidə ʌrtuu naacsłdamı dai iitłracami tomasi tomali ʌmo imidagai mainavamucurui aapəl, dai ansaidə ʌraduuñdə tumiñsi vuudami dai aa soimaasi ivuaadami. Vałscłrə maimaatal ɔłidī aapimə isducatai Diuusi g̱lrsəi Vuaana ʌłmadu aapəl sai maatłna aatłmə istumaasi g̱laagai tłañduñiagi —tłtłdai ʌSuusi.

²⁰ Amaasi ʌSuusi g̱laagacai aagidi ʌoodami sìłł soimaasi ivuaadana Corasiiñiłrə oidacami dai Betasaidłrə oidacami dai sìłł soimaa taata agai agai. ʌSuusi ivuaadana mui naana maasi g̱lgarducami Corasiiñiłrə dai Betasaidłrə tai vakscłrə maiłma duucai g̱lntłtłagito dai apiasoimaasi ivueeyi ami oidacami cascədə ʌSuusi bagaimi daidə itłtłdai:

²¹ —Soogigi aapimə Corasiiñiłrə oidacami dai Betasaidłrə oidacami sìłł soimaa taatamu aapimə. ʌoodami ismaacədəl Tiirołrə dai Sidooniłrə oidacatadai maitłrjudidíu dai maivaavoitudai Diuusi. Istłłgimudai agai istumaasi g̱lgarducami mäsmaasi tła aapimə agai gia ʌma duucai g̱lntłtłagitoludai dai camaisoimaasi ivuaadamudai dai g̱lanaadamudai yuucusi tutuucucami dai g̱lncocomaivadamudai mataicədəl dai poduucai tłañgidamudai aa oodami iscałma duucai g̱lntłtłagito dai camaisoimassı ivuaada agai.²² Dłmos sìłłscadə Diuusi ɔłidagi ismaacədəl ʌrcəłga ivuaadami dai ismaacədəl ʌrmaicəłga ivuaadami vaamioma soimaasi g̱lntaatatuldamu agai aapimə sìłTiirołrə dai Sidooniłrə oidacami.²³ Dai aapimə judidíu Capernauumłrə oidacami povai ʌnłlidi mäsai iimia agai Diuusi ʌłmadu baiyoma mliimia agai Diaavora ʌłmadu. ʌoodami ismaacədəl Sodoomłrə oidaga maitłrjudidíu dai maivaavoitudai Diuusi dłmos isłgai tłañgimudai istumaasi g̱lgarducami mäsmaasi tła aapimə aidə gia

Diuusi maiugititudamudai Sodoomлrlа oidacami quiaa oidacamudai oodami Sodoomлrlа.²⁴ Дlmos siлlscadl Diuusi пlдagi ismaасlдl аrclla ga ivuaadami dai ismaасlдl аrmaiclla ga ivuaadami vaamioma soimaasi гlntaatatuldamu лgai aapiml siлSodoomлrlа oidacami —tлtldai лSuusi.

²⁵ Amaasi лSuusi potltdai Diuusi glooga:

—Giñooca aanл gia sllicadl siaa glduutudai aapi ararbaitcлаacami tluagilrл dai oidigi daama. Aapi arlтmaimaatltuli idи maasi ismaасlдl poлlidi islrsastudugami, aapi maatltuli moslca лgai ismaасlдl maatia lidi glntamaatltuldaraga.²⁶ Сllagaduava giñooca poduucai ipli aapi dai poduucai idui —tлtldai лSuusi glooga.

²⁷ Dai apiamamaatltuldi лSuusi лoodami dai potltdai:

—Giñooca giñmaa vllsialcatai. Aanл лrDiuusi maradl dai tomali lmaadutai maiclla ga giñmaatl moslca giñooca dai tomali lmaadutai maiclla ga maatl giñooca moslca aanл ismaасlдl лrmaradl лgai. Dai vllscrla oidaga aa ismaасlдl maatl giñooca moslca лgai ismaасlдl aanл iplidi sai maatlna.²⁸⁻²⁹ Vllscatai aapiml ismaасlдl caoojogi лlgiditai mamaatltuldaragadl ismaасlдl gamamaatltuldi quiqiuuprlgл, aapiml maitlpiiblстacan tadaga glpiiblдaga gomaasicadl, giñvaavoitdavurai dai giñdagito nai aanл glntamaatltuldiadagi dai лlgiadavurai istumaasi glntamaatltuldiada aanл. Aanл maioojodai giñmamaatlrda мiga dai maiglladusclдl giñlidi aanл dai glpiiblстacan taadacamu aapiml.³⁰ Maisijaiga isllagiada aapiml giñmamaatltuldaraga —tлtldai лSuusi.

12¹ Amo imidagai iblstaragai tasrla лsicami saagida imlitadai лSuusi tltai aatlmл mamaatlrda мiga dai vaiñcumaimi tligli muuradl dai glrnoonovicadl clivaimi aatlmл dai cuumimi.² Vai лlmoso лfariseo tlлагacai gomaasi potltdai лgai лSuusi:

—Dañi glntamaatlrda мiga ivueeyi aa duiñdagai ismaасlдl maitiipu oigaragai isivuaadagi iblstaragai tasrla —tлtldai лfariseo.

³ Дlmos лSuusi potltdai:

—Canlidi aapiml лoojai siaaco aagai ismaasi idui Davicaru Amo imidagai aidlsl лgai лlmadu aaduñdl biuugicoi.⁴ Vaa лgai лquiiylrl siaaco siaa duutudaina glrlqui aaduñicaru Diuusi dai uu lraana daasdaradl Diuusi ismaасlдl лlgi papaali viaacatadai oigaragai iscuaadagi лlgi poduucai viituli Moseesacaru cascadl. Tai vllscrla vui Davicaru dai uu dai gomaasi maitlroimaascami.⁵ Siлrl canlidi aapiml oojai siaaco oojisi Moseesacaru sllicamigadl saidl lrapaali лgll quiupraigadrl judidiu aata vuaadana iblstaragai tasrla dai gomaasi maitlroimaascami.⁶ Дlmos aanл anglanaagidi sai aanл cadivia dai vaamioma glaagai aanл siлdudunucami лgll quiuprlgл.⁷ Aapiml maimaatl сal istliya lidi idi niooqui Diuusi niooquidrl ismaасlдl pocaiti: “Aanл iplidi isaapiml soiglntaliadagi aacldl maisiu moslcaasi

giñdadaadiadagi naana maasi istumaasi dai coodadagi tutuuru dai sisiivatu dai giñdadasdiadagi”, ascaiti Diuusi. Ismaatla salcamudai aapimla gomaasi aidla gia maigllariłla vuupadamudai giñmamaatłardamiga. Goovai maitivueeyi tomali amo istumaasi soimaascami.⁸ Aanla viaa amo sallicaami cascaldla viaa aanla sallicami isaagagi istumaasi ąrəduñiagi ibłstaragai tasłrla —tatłdai ąSuusi.

⁹ Amaasi ii ąSuusi abiaadłrla dai vaa ąglla quiuupaigadłrla judidíu.

¹⁰ Vai ami claaacatadai amo clalli ismaacsłda gaquisapicatadai amo novida, vaidla ąfariseo gaagaitadai istuucsłda gllařirla vuaajagi ąSuusi dai tacacai dai potłtdai:

—¿Oidagasi oigaragai isduaadagi amo coocoadla ibłstaragai tasłrla cho sio? —tatłdai ąfariseo.

¹¹ Taidla ąSuusi aa noragi dai potłtdai:

—¿Maacsłda aapimla maiotoma vañigidana gļusoiga cañiiru issibłcrai dllařcarla gļsiagi ągai tomasi ąribłstaragai tasłrla?¹² Dai amo oodami vaamioma namłga isamo cañiiru. Poduucai tudu oidaga oigaragai isivuaadagi amo istumaasi clalgaducami ibłstaragai tasłrla —tatłdai ąSuusi.

¹³ Amaasi potłtdai ąSuusi ąclalli:

—Giñuuliñdañi gļnovi —tatłdai.

Dai mosuuliñi ągai gļnovi tai cасlлаgа duaadicami vii ąpan duucai ągławmai novida.¹⁴ Amaasi vuvaaja ąfariseo abiaadłrla daidla icaiti:

—Isducatai iduuñimu aatłmę dai muaamu goSuusi —ascaiti.

¹⁵ Dai aidłsi maí ąSuusi gomaasi, ii abiaadłrla tai mui oodami oí. Taidla ąSuusi duduaadi vllsi ącoococoidadla.¹⁶ Dai aagidi ągai ąoodami sai maiaagaiña sioorla ągai.¹⁷ Aidłsi ąrədui gomaasi aidla ąrədui ismaacsłda ooja Isaía sai pocaiti Diuusi:

¹⁸ Iđi ąrgiñpiooñiga ismaacsłda ąco vuusaitu aanla.

Dai alil oigłdai aanla goovai dai baiginłlidi goocłda.

Giñlbłdaga imia agai goovai ąłmadu.

Dai goovai aagida agai ąoodami ismaacsłda maitłrjudidíu sai Diuusi oigłldi ąsoimaasi ivuaadami.

¹⁹ Dai goovai maicocoaada agai oodami dai maiiiñacada agai caayana.

²⁰ Dai duduaadiada agai ącoococoidadla dai clalgasłrla vuvida agai ąsoimaasi ivuaadami.

Dai amo imidagai goovai taiyłrla daituda agai ąDiaavora siaaco tomastuigaco ąłlcana.

²¹ Dai ągai ismaacsłda maitłrjudidíu vaavoituda agai istumaasi aagai giñpiooñiga dai poduucai tomastuigaco Diuusi ąłmadu daraaja agai.

Ascaiti Diuusi, asduu ooja Isaía.

²² Amaasi mltai vaidacai lmo clalli mainlaadami dai muudugami tllca siaaco daacatadai lSuusi. Lcllli viaacatadai lmo Diaavora tlalañicarudu taidl lSuusi duaadi lmuudu tai lgai istui isñooquiagi.

²³ Taidl loodami maitll isducatai glnttlagituagi tlalgacai gomaasi, daidl icaiti:

—Davicaru cajuidadl lienl goovai ismaacsldl catlunlri lprldui isnlpura aatlm, ismaacsldl Diuusi daasa agai saidl arraícana lpan duucal graduuñi Davicaru arraícatadai —ascaiti loodami.

²⁴ Dlmos aidlasi lfariseo cal gomaasi pocaiti:

—Idi clalli vuvaldi Diaavora tlalañicarudu Diaavora guvucadadlcldl —ascaiti lfariseo.

²⁵ Dlmos lSuusi maatlcadai istumaasi glnttlagitoitadai lgai dai potatlldai:

—Isldudunucami mosaipaco glncocoadagi camaitistutuidi isapiagatlaanldagi, isaipaco glncocoadagi lmarlslrl oidacami ugitimu loodami dai baabaquidu suuligimu. Dai isaipaco glncocoadagi lmo adunuml vllsi ugitimu lgai. ²⁶ Poduucai llrl isDiaavora llgi vuvaldagi Diaavora tlalañicarudu poduucai isduucai icaiti aapiml lgai poduucai llgi glcocodagi otoma camaitatlaanldan tada lgai.

²⁷ Aapiml pocaiti ansai aanol vuvaldi Diaavora tlalañicarudu Diaavora guvucadadlcldl. Silrvaavoicamudai isDiaavora guvucadadlcldl vuvaldi aanol Diaavora tlalañicarudu aidl gia aapiml glnaaduñi vuvaldi Diaavora tlalañicarudu Diaavora guvucadadlcldl llrl. Llgi lgai glnaagidamu ismaitlrvavoi isDiaavora guvucadadlcldl vuvaldi Diaavora tlalañicarudu aanol llmadu lgai. ²⁸ Baiyoma Diuusi Ibladl guvucadadlcldl vuvaldi aanol Diaavora tlalañicarudu dai poduucai cll maatl aapiml iscaaayi istuigaco Diuusi soiclda agai oodami sai clldgasrlr oidacana.

²⁹ Suusi Cristo vaamioma viaa guvucadagai isDiaavora cascldl istui isvuvaldagi Diaavora tlalañicarudu oodamiaiñdlrl.

³⁰ Sioorl maitiñvaavoitudadagi lgai giñvuidrl vlltl, sioorl maitiñsoiña aagiadagi loodami isducatai clldgasrlr vuvaquia lgai, lgai sobicli sai maivaavoitudana dai maicllgasrlr vuvacrla.

³¹ Cascldl aanol anglnaagidi sai vllsi istumaasi soimaascami ismaacsldl ivueeyi loodami gloigldi dai vllsi istumaasi galnaasi ismaacsldl aagadagi oodami gloigldi dmos sioorl soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui lgai gia maiviaa gloigldaraga. ³² Dai tomasioorl ismaacsldl giñvui ñioocadagi aanol ismaacsldl viaa lmo slllicami lgai gloigldi dmos sioorl soimaasi ñiooqui aagadagi Diuusi Ibladl vui lgai gia maiviaa gloigldaraga tomali lmo imidagai.

³³ Ispolidi aapiml ansai aanol ivueeyi Diaavora aa duiñdadl mosavl glntlagito plijada aapiml istumaasi ivueeyi aanol dai poduucai maatlm aapiml sai istumaasi ivueeyi aanol lrDiuusi aa duiñdadl maisiu

ΔDiaavora aa duiñdadə. Poduucai isduucai ʌmo uusi ɔllañgaducami ɔllañgaducami iibiatai dai ʌmo uusi maicllañgaducami maicllañgaducami iibiatai. Vllasi uusi ɔllaña g̃lmaata iibiadərə. ³⁴ Aapimə ivuaadana naana maasi soimaascami. Siaadərə istuidəna aapimə isaagagi ʌmo istumaasi ɔllañgaducami soimaasi ivuaadatai. Vllasi ismaacədə aagai ʌmo oodami ibladəlaiñdərə vusacə. ³⁵ ʌmo ɔllli ɔlla tuigacami viaa naana maasi ɔlcllañgaducami glibladagərə cascədə aagai naana maasi ɔlcllañgaducami. Dai ʌmo ɔllli maiclla tuigacami viaa naana maasi soimamaascami glibladagərə cascədə aagaiña ʌgai naana maasi soimamaascami. ³⁶⁻³⁷ Dai aanə anglañaagidi sai sillañcadə Diuusi plidagi ismaacədə ʌrglla ñvuaadami dai ismaacədə ʌrmaiclla ñvuaadami ʌgai soimaa taatatuldamu vllascatai ismaacədə galnaasi ñioocai, dai Diuusi maisoimaa taatatuldamu ismaacədə ɔllaña ñioocai —tlatldai ʌSuusi.

³⁸ Amaasi ʌllmoco ʌfariseo ʌllmadu ʌtmamaatłtuldiadami Diuusi ɔlllicamigədə potatlədai ʌgai ʌSuusi:

—Mamaatłtuldiadami plida ʌrlədidi aatłmə siduñia aapi ʌmo istumaasi g̃lducami —tlatldai.

³⁹ Taidə ʌSuusi aa noragi daidə itlatldai:

—Aoodami maiclla ñvutiacami giñaagidi ansaidə iduuna ʌmo istumaasi g̃lducami ʌgai vuitapi d̃lmos maitłlgimə ʌgai ʌmai istumaasi g̃lducami mosla ñvistumaasi g̃lducədə ismaacədə idui Diuusi ootosacai Joonasi gaamu Niñiviamu. ⁴⁰ Dai poduucai isduucai Joonasi ʌraana daacatadai ʌvatopa g̃lducədə vaica tasai dai vaica tucagi poduucai aanə ismaacədə viaa ʌmo ɔlllicami yaasapicamu vaica tasai dai vaica tucagi.

⁴¹ Dai sillañcadə caaiyagi istuigaco Diuusi plida agadagi oodami sividədə ismaacədə ʌrglla ñvuaadami dai ismaacədə ʌrmaiclla ñvuaadami amaasi aagamu Diuusi sai ismaacədəl Niñivilə oidacatadai ʌlqui maitłgrəpilə vlltlscami d̃lmos aapimə già ɔlllicədə grəpilə vlltlə, ʌNiñivilə oidacami ʌma duucai g̃lntłtłgito dai camaisoimaa ñvuaada agai aidəsi Joonasi aagidi Diuusi ñiooquidə cascədə. Dai tami daja aanə sivi dai vaamioma ʌrtlaanłdami aanə siJoonasi dai aapimə maitiñłlgiditai cał. ⁴² Dai sillañcadə caaiyagi istuigaco Diuusi plida agadagi oodami sividədə ismaacədə ʌrglla ñvuaadami dai ismaacədə ʌrmaiclla ñvuaadami amaasi aagamu Diuusi isłooqui ʌlquidə ismaacədə ʌrbaitłsłaacamicatadai tllə Siiprələ ɔllaña g̃lntłgito ʌgai tllcasdərə divia dai całsa agai istumaasi aagai ʌSalomoñi ismaacədə ʌrlmo tlaanłdami saitudugami. Dai tami daja aanə sivi dai vaamioma ʌrtlaanłdami aanə siSalomoñi mai aapimə maitiñłlgiditai cał —tlatldai ʌSuusi.

⁴³⁻⁴⁵ Aoodami sividədə soimaasi ñvuaadami ʌrlapan ducami ʌmo ɔllli ismaacədə ibladərə daja ʌmo Diaavora tlaañicarudə. Sillañcadə ʌDiaavora tlaañicarudə vuusiagi ʌcllañliaiñdərə oidigana aimłraiña dai gaagaiña siaaco glibłstagi dai sillañcadə maitłlgia ʌgai siaaco rovə

λλlidinā: “Λρamu animiagi giñquiyyamu iñsiaadlrl vuusai”, asllidiñā. Dai siłascadl λramu ami divia λgai dai tltllgaiñā λcłli λpan duucai λmo quii siaaco maitiipu oidacami dai cłaagä voisiquicami dai cłaagä baiduñisicami. Dai amaasi λgai aimłraiñā dai vuaapaiñā λprl cuvaracami Diaavora tltlaañicarudl, ismaacsłdλ λrvaamioma soimaascami siłgai. Dai λgai λlmadu vllsi λgaa varasclñā ami cllałlrl dai ami oidacana dai poduucai vaamioma soigl vuaadana λgai isvaasλquioma. Poduucai λprduuñimu λprl idi oodamicadλ sividadλ soimaasi ivuaadami, λgai maitiñllagiditai cał cascłdλ —tltldai λSuusi.

⁴⁶ Daidλ λSuusi quiaa ñiooquiditadai λoodami aidasi ami dada λSuusi dllałdλ λlmadu susuuculidλ. Dłmos quidigana guucacatadai λgai dai nliida λliditadai λSuusi. ⁴⁷ Tai λmoco aagidi λSuusi dai potltldai:

—Głdaada λlmadu gλsusuuuculi quiidigaiñdlrl guuca dai glaatagida λlidi —tltldai.

⁴⁸ Taidλ λSuusi aa noragi dai potltldai:

—Vllscatai cłaagacłrl vuvacłi giñvaavoitudaitai tomasi λrgiñdaada dai giñsusuuuculi —tltldai λSuusi.

⁴⁹ Amaasi gλrvui nllava λSuusi aatłmλ mamaatłrdamigadλ daidλ itltldai λoodami:

—Idi λprl λrgiñaduñi. ⁵⁰ Tomasioorl sioorl ivuaadagi istumaasi ipłlidi gλrooga ismaacsłdλ tlvagirl daja λgai λprl λrgiñaduñi —tltldai λSuusi.

13 ¹ Agai vaa tasłrl ii λgai ami quiiyaiñdlrl dai mll gll suudagi ugidianu daiva. ² Tai mui oodami gλnłmpagi ami siaaco daacatadai λSuusi. Taidλ λSuusi λmo vaarcu λraana vaa dai ami daiva. Tai vllsi λoodami anaasi gll suudagi ugidianu vii. ³ Tai naana maasi istumaasi mamaatłtuli λSuusi cuentocłdλ dai potltldai:

—λmo λsadami gałsimu ⁴ dai gałsaimi λgai tai chillaqui tłligi voiyłrl suuli tai dada ujuurugi dai uu. ⁵ Tai aa tłligi ojoodai saagida suuli siaaco maitiipucatadai gllpri dlvllral. Tai otoma vuvaja λtłligi maituucavi dlvllracatadai λdlnllral cascłdλ. ⁶ Tai mosvuusai tasai tai gaquisa maitatacatadai λgai cascłdλ. ⁷ Aa tłligi vasoi saagida suuli taidλ λvasoi maidagito isgllliagi. ⁸ Tai aa tłligi cłaagaducami dlvllriłrl suuli dai gll dai cłaagä iibaji asta λmo siento litro vuvaja ali λmo litroaiñdlrl. Dai aa vaicobai litro vuvaja λmo litroaiñdlrl. Dai aa asta λmo coobai dan baivustaama litro vuvaja λmo litroaiñdlrl. ⁹ Cłaagavlr gλntlagito całca aapimλ istumaasi gλnaagidi aapł —tltldai λSuusi.

¹⁰ Amaasi aatłmλ mamaatłrdamigadλ λSuusi miaadlrl guuquiva dai tłcacai daidλ itltldai:

—¿Tuipłsi ñiooquidi gooodami cuentocłdλ? —tltldai aatłmλ mamaatłrdamigadλ.

¹¹ Tai λgai gλraa noragi dai povłrtłtdai:

—Diuusi гλнмааттuldamu aapimл mластумаasi maimaatл isducatai ipлlidi Diuusi issoicлdagi oodami sai сllгасclгa oidacana dлmos gogaa maiviaa oigaragai ismatiagi.¹² Sioorл bлljlj гiññiooqui dai гiñллgidi лgai vaamioma maatтuldamu aapл, dai sioorл maiblljlj гiññiooqui dai maitiñллgidi tomasi palлlрi maatл лgai aapл vllасclгa maitлgitoldamu istumaasi maatл лgai.¹³ Casclda гlнñiooquidi aapл cuentocлda. Лgai canlidiña istumaasi ivuaadana aapл dai maitipлlidi isgiñvaavoitudagi dai casalcana istumaasi gamamaatтuldil aapл dai maitipлlidi ismaatл салсагi.¹⁴ Agaicлda casi лрлdui ismaacлda ooja Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadl dai pocaiti:

Салсаму aapimл Diuusi ñiooquidл dлmos tomali лmo imidagai maimaatл салсаму.

Nлijadamu aapimл istumaasi ivueeyi Diuusi dлmos maimaatл nлijadamu.

Ducami iscuupicagi гlнvuuupuji. Aapimл maitipлlidi isvaavoitudagi casclda.

¹⁵ Aapimл vuidlrl vlltl Diuusi.

Tomali maitлntlagito сал aapimл Diuusi ñiooquidл.

Mainlijada лlidi aapimл tomali maicalca лlidi tomali maiлma duucai гlnttагitua лlidi dai camaisoimaasi ivuaadagi isaanл сllгасclгa гlнvuuaidana.

Astltldai Diuusi Iblадl лlsaиa sai potllna.

¹⁶ Dлmos Diuusi гlнmaa oigaragai mlsai aapimл гiñmamaatлrdamiga гia plidiña naana maasi istumaasi ismaacлda ivueeyi aapл dai mlsai салсана istumaasi gamamaatтuldil aapл casclda baiglпlidi aapimл.

¹⁷ Slllicлda гlнаagidi aapл sai mui Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl dai aa oodami сll tuutiacami nлida лliditadai istumaasi nлidi aapimл dлmos mainlidi. Agai салса лliditadai dлmos maical.

¹⁸ Салсavurai aapimл istliya iñlidi aapл aagaitai лsадами.

¹⁹ Ismaacлda сал Diuusi ñiooquidл ismaacлda aagai istumaasi Diuusi ipлlidi issoiñagi oodami sai сllгасclгa oidacana dai maimaatл сал лgai vaa лrлgai daidл лrлpan ducami лtligi ismaacлda voiyлrl suuli.

ЛDiaavora didivai dai maitлgitoldi Diuusi ñiooquidл.²⁰ Daidл лtligi ismaacлda ojoodai saagida suuli лpan ducami лoodami ismaacлda салсана Diuusi ñiooquidл dai сllga baiglпliaracлda лlгidiña,

²¹ dлmos maisiguupruacana лgai vaavoidaragadl. Vaavoitudaiña chillqui tasai dai siлlscadl parunadagi aa vaavoitudaitai лgai Diuusi ñiooquidл vai cadadagitoi гlнvaavoidaraga.²² Daidл лtligi ismaacлda vasoi saagida suuli лgai лpan ducami лoodami ismaacлda салсана Diuusi ñiooquidл dai mostлgitocana tumiñsiлrl dai istumaasi tагito vllasi tasai dai mui aa naana maasiлrl dai poduuuai maitivueeyi лgai istumaasi Diuusi ipлlidi dai лpan ducami лtligi ismaacлda maiibiatai.

²³ Dлmos лtligi ismaacлda сllga dlvllriлrl suuli лgai лrлpan ducami

λoodami ismaacʌdʌ maatʌ cal Diuusi ñiooquidʌ dai mamaatʌtuldɪ aa λgai ismaacʌdʌ vltʌmʌ mamaatʌrlɪ λgai daidʌ λrʌpan ducami iibiadʌ. Λlmoco λrʌpan ducami tʌlligi ismaacʌdʌ clʌga iibaji asta λmo siento litro vuvaJa λmo litroaiñdʌrlʌ dai aa λrʌpan ducami tʌlligi ismaacʌdʌ iibaji vaicobai litro dai aa λrʌpan ducami tʌlligi ismaacʌdʌ iibaji λmo coobai dan baivustaama litro —gʌrtʌldai λSuusi.

²⁴ Daidʌ λSuusi gʌraagidi λmai ñiooqui cuentocʌdʌ dai potʌldai:

—Diuusi soicʌl oodami sai clʌga gʌntʌlgitocana. Gomaasi λran ducami aidʌsi λmo oodami li tʌlligi clʌgaducami gʌdʌnʌllragʌrl. ²⁵ Dai gooquilrl coi λgai λlmadu gʌripiooñiga tai tucarʌ divia λmo saayudʌ llasʌcamι dai tʌlligi saagida li λgai vasoi dai λramu nora. ²⁶ Dai aidʌsi cagʌl λtʌlligi dai muuradagai moguucacatadai λvasoi λrʌrl. ²⁷ Amaasi iji λripiooñigadʌ dai mʌl aagidi glaamu dai potʌldai: “Caliodami li aapi tʌlligi clʌgaducami. ¿Siaadrl vuvaJa idi vasoi?” astʌldai. ²⁸ Taidʌ λaamudʌ itʌldai: “Λmoco giñsaayu li gomaasi”, astʌldai. Amaasi λripiooñigadʌ itʌldai: “¿Ipʌlidipʌsi isiimia aatʌmʌ dai vooponagi λvasoi?” astʌldai λripiooñigadʌ. ²⁹ “Cho”, astʌldai λgai. “Isvoopona aapimʌ λvasoi vooponan tada aapimʌ λtʌlligi λrʌrl. ³⁰ Baiyomavr dagito vai vʌlsi baiglduuna vʌrai amaasi iimi dai λrʌga voopona λvasoi dai mlida dai gooquilrl voopona λtʌlligi dai baitua giñtroojogʌrl”, astʌldai λaamudʌ gʌripiooñiga —tʌldai λSuusi.

³¹ Daidʌ λSuusi gʌraagidi λmai ñiooqui cuentocʌdʌ sai poduucai maatʌna λoodami isducatai Diuusi ñiooquidʌ aipacoga imli oidigi daama dai potʌldai:

—Diuusi soicʌl oodami sai clʌga gʌntʌlgitocana. Gomaasi λrʌpan ducami istumaasi λrʌnueeyi λcaidʌ λmo uusi ismaacʌdʌ λra maasi coravi caidʌ ismaacʌdʌ li λmo oodami gʌdʌnʌllragana. ³² Goovai λraliducʌdioma uusi caidʌ oidigi daama ismaacʌdʌ glasai. Vai gʌglrl dai gʌglrl mamartai. Dai asta ujuurugi daivli dai ami maamaradrl coocosatai —gʌrtʌldai λSuusi.

³³ Daidʌ λSuusi gʌraagidi λmai ñiooqui cuentocʌdʌ λrʌrl sai poduucai maatʌna λoodami isducatai Diuusi ñiooquidʌ aipaco imli oidigi daama, dai potʌldai:

—Diuusi soicʌl oodami sai clʌga gʌntʌlgitocana, gomaasi λrʌpan ducami navaiti ismaacʌdʌ vʌlnagi λmo ooqui vaica muuli tʌlligi tuicami tai copoda. Vʌlsi tui saagida ii λnavaiti dai poduucai vʌlsi aipacoga oidigi daama imli Diuusi ñiooquidʌ —gʌrtʌldai λSuusi.

³⁴ Vʌlsi gomaasi aagidi λSuusi λoodami cuentocʌdʌ dai tomastuigaco mamaatʌtuldɪna λSuusi λoodami cuentocʌdʌ. ³⁵ Aidʌsi poduucai ivuaadana λSuusi poduucai λrʌdui ismaacʌdʌ ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʌ istumaasi aagai Diuusi dai pocaiti:

Ñiooquidamu aanʌ λoodami cuentocʌdʌ.

Aagidamu aapə naapə maasi istumaasi ismaacədə maimaatə tomali
əmo oodami mosələgi aapə.

Ascaiti Diuusi.

³⁶ Amaasi əSuusi diosagi əoodami dai vaa əmo quiiulə tətai ami
miaadərə giiuquiva aatəmə mamaatərdamigadə daidə itətədai aatəmə:
—Gəraagidañi aapi istliya əidi gocuento əvasoi ismaacədə əlli təligi
saagida —tətədai aatəmə.

³⁷ Amaasi əSuusi povai gərtətədai:

—Aapə ismaacədə viaa əmo əllicami ərəpan ducami əgai ismaacədə
li ətəligi. ³⁸ Daidə ədənəllərai ərəpan ducami əoidigi. Daidə ətəligi
ərəpan ducami əoodami ismaacədə əndagito sai Diuusi soicəiňa
iscləga əntətəagitoca əgai daidə əvasoi ərəpan ducami əgai ismaacədə
iimia agai təlləsiaaco oidaga əDiaavora. ³⁹ Daidə giñsaayu ismaacədə
li əvasoi ərəpan ducami əDiaavora. Lyoovaragai ərəpan ducami
silləscadə ugitiagi əidigi. Dai əripiooňi ismaacədə voopoi ətəligi ərəpan
ducami Diuusi tətlaaňicarudə. ⁴⁰ Poduucai isduucai əvasoi ənvoopo dai
əmləməjə poduucai ərəpə ərəduňia agai silləscadə ugitiagi əidigi.

⁴¹ Aapə ismaacədə viaa əmo əllicami ootosamu giñtətəlaaňicaru
silləpaidamu əgai vəllsi soimaasi ivuaadami dai vəllscatai ismaacədə
soimaasi iduiňtuldi aa vai əcovai vuvaidana əgai sai camaiňləmadu
daraajana əgai ismaacədə aapə soicəi sai əlla əntətəagitocana. ⁴² Dai
təlləsiaaco təiulə siaaco oidaga əDiaavora ootosamu Diuusi əgai
sisuaanədamu əgai dai alı soimaa taatacamu. ⁴³ Amaasi vəllscatai
ismaacədə ivueeyi istumaasi Diuusi ipəlidə dadadacədə agai əgai əpan
duucai tasai təlləsiaaco gətlaanlı Diuusi ənrooga. Слəgəvər
əntətəagitocana əgai ismaacədə əlləsiaaco ənrooga.

⁴⁴ Agai ismaacədə ipəlidə sai Diuusi soicəiňa sai əlla
əntətəagitocana ərəpan ducami əcəlli ismaacədə təll tumiňsi
yaasapicami əmo ədənəllərlə, dai əramu yaasa anaasi. Dai baigəlliditai
imli dai gagara vəllsi istumaasi viaacatadai dai gasavəlli ədənəllərai.

⁴⁵ Agai ismaacədə ipəlidə sai Diuusi soicəiňa sai əlla
əntətəagitocana ərəpan ducami əmo riicugami ismaacədə gaagaimi
soorə viaa aali ojoodai naməlacami. ⁴⁶ Dai aidəsi təll əmoco ismaacədə
viaacatadai əmo odai vaamioma naməlacami sivəllsi əgaa ii əgai dai
gagaara vəllsi ənvustuidaga dai gasavəlli əali odai.

⁴⁷ Diuusi soicəiňa əodami sai əlla əntətəagitocana dai gomaasi ərəpan
ducami əmo əlla vatopa vuicarui ismaacədə dadaitudai əvatopa
vuudamu əgəllə suudarə dai vuuyi mui naana maasi vatopa. ⁴⁸ Siu duucu
suudagi əvatopa vuicarui əvatopa vuudamu bəll ajioopai əlla suudagi
ugidiana dai ami dadarə dai əcovai vuvaidi əvatopa əsəlləgaducədə dai
asərələ tueeyi dai maigovai suuligai əvatopa maicəsəlləgaducədə.

⁴⁹ Poduucai ərəduňia agai ugitičai əidigi. Diuusi tətlaaňicarudə dadimu
dai əcovai vuvaidamu əoodami soimaasi ivuaadami dai əgai ismaacədə

camaitlərsoimaasi ivuaadami.⁵⁰ Dai maigovai suuligamu ʌsoimaasi ivuaadami taiyərlə siaaco oidaga ʌDiaavora sisuaanłdamu ʌgai dai soimaa taatacamu —gərtəłdai ʌSuusi.

⁵¹ Amaasi ʌSuusi gərtəcacai dai povərtəłdai:

—¿Maatłməs ɔł aapıml vəłsi gomaasi? —gərtəłdai ʌSuusi.

Tai aa noragi aatłmə daidə itłtłdai:

—Λjə tlaanłdamı —tłtłdai aatłmə.

⁵² Amaasi ʌSuusi gəraa noragi dai povərtəłdai:

—Λmoco ismaacəłdə ɔł maatł istumaasi aagai judidíu səłlicamigadəłə dai ɔł maatł ʌprə ismaacəłdə gamamaatłtuldı aapə isducatai Diuusi soicłi oodami sai ɔłga gəntəłgitocana ʌgai gia cabai gənduuduna isaagidagi aa Diuusi ńiooquidə —gərtəłdai ʌSuusi.

⁵³ Aidəsi naato gəraagidi ʌSuusi ʌuento ii abiaadəłə⁵⁴ gaamucu siaaco gəłə ʌgai. Dai judidíu quiupaigadəłə gəlaagacai gamamaatłtuldı ʌgai Diuusi ńiooquidə. Taidə ʌoodami camaitłł isducatai gəntəłgituagi daidə icaiti:

—¿Ducatai istutuidi goovai ismosəł ɔłga təłgitodagi daidə ivueeyi goovai istumaasi gəgərducami?⁵⁵ Idiavər ʌuisi ivisumadami maradə dai María ʌrdəłdə. Dai susuuculidə ʌrJacovo, dai Osee, dai Simuñi, dai Uudasi.⁵⁶ Dai susuuculidə ooqui ʌprə tami gərsaagida oidaga.

¿Siaacoga maí goovai vəłsi imaasi? —caiti ʌoodami.

⁵⁷ Alı̄ mui naana maasi maatłcatadai ʌSuusi cascəłdə baacoican tada ʌoodami ʌgai vui. Dłmos ʌSuusi itłtłdai:

—Vəłsi oodami ɔłgəsəłgə ńliđiňa ʌmo Diuusi ńiooquituldiadamigadə mosłca ʌgəi dənłłragadəana oidacami gia maisiaa duutudaiňa tomali aaduñdə —tłtłdai ʌSuusi.

⁵⁸ Daidə ʌSuusi maitidui mui naana maasi gəgərducami ami. ʌoodami maivaavoitudaiňa ʌgai cascəłdə.

14 ¹ Aidə tuigaco ʌEroodəsi ʌrcraigicatadai Galileelərə dai maí istumaasi ivuaadatadai ʌSuusi. ² Daidə ʌEroodəsi aagidi ʌgai ismaacəłdə ʌłmadu daraajatadai dai potłtłdai:

—Gooviava ʌrVuaana ismaacəłdə vapaconaitadai ʌoodami dai caduaaca ʌgai coidadə saagidaiñdəłə cascəłdə viaa ʌgai guvucadagai daidə ivueeyi naana maasi gəgərducami —astłtłdai ʌEroodəsi.

³ ʌEroodəsi ʌłquiomə gatłjaitadai məsai bəłcəiňa ʌVuaana dai maisacarui vuurana cadeenacəłdə. ʌEroodiiasi ʌrdūñidəcatadai. ʌEroodiiasi ʌrooñigadəcatadai ʌPiili ʌEroodəsi suculidə. Dłmos ʌEroodəsi ʌłsi gəsuculi ooñigadə.⁴ Taidə ʌVuaana itłtłdai ʌEroodəsi:

—Maitavlaagai pəsəłsiadagi gəsuculi Piili ooñigadə —astłtłdai ʌVuaana.

⁵ Eroodəsi aidə otoma muaa ʌliditadai ʌVuaana dłmos ʌłbəiditadai ʌgai ʌoodami. ʌoodami vaavoitudai isʌVuaana ʌrDiuusi ńiooquituldiadamigadə cascəłdə.⁶ Dłmos tasagadəłə ʌEroodəsi idui ʌgai

λmo vagimi dai λmo ali tλji Erodiiasi maradλ vaa dai gatuudai
λvapaidadλ vuitapi vaidλ λEroodλsi alι oojoidi tuudaidadλ λali tλji.

⁷ Daidλ itltλdai λEroodλsi λali tλji:

—Maatλ Diuusi nai gλmaquiagi pλstumaasi giñtañiagi —astltλdai.

⁸ Amaasi ii λgai siaaco daacatadai λdλldλ taidλ λdλldλ aagidi istumaasi tañia λgai λEroodλsi. Dai λparamu divia λgai daidλ itltλdai λEroodλsi:

—Giñmaacañi λmo aasocoliṛλ moodλ λVuaana ismaacλdλ vapaconaiña λoodami —astltλdai λali tλji.

⁹ Taidλ λraí sλlicλdλ soi gλlli. Dλmos caaagiditadai λgai sai maatλ Diuusi sai maquia agai λλgi istumaasi tañia λgai. Daidλ λvapaidadλ całcatadai λλrλ cascλdλ. ¹⁰ Amaasi gatλjai λEroodλsi mλsai guicutana λVuaana cusivodλ amλλ maisacariṛλ. ¹¹ Boodλrλ λmo aasocoliṛλ vuaa dai maa λali tλji, taidλ λali tλji maa gλdλλ.

¹² Amaasi dada λVuaana mamaatλrdamigadλ dai mλλ bλi λVuaana tuucugadλ dai bλlcai dai yaasa. Dai gooquiṛλ iji siaaco daacatadai λSuusi dai aagidi istumaasi λrλdui.

¹³ Aidλsi maí λSuusi gomaasi ii abiaadλrλ λmo vaarcuṛλ λmarλcλrλ siaaco maitiipu oidacami. Dλmos λoodami maí isii λSuusi, gooquiṛλ iji aali quiiquiaiñdλrλ. Dλmos λgai dλvλlrapi sλlli iji. ¹⁴ Dai aidλsi tλvai λSuusi vaarcuaiñdλrλ tλλ λgai mui oodami dai soigλλdan tada λgaicλdλ, dai duduadi λcoococoidadλ ismaacλdλ vaidaticatadai λgai.

¹⁵ Dai aidλsi casi λrurunococatadai miaadλrλ guuquiva aatλmλ λSuusi mamaatλrdamigadλ daidλ itltλdai:

—Casiat urui dai tomali λmaadutai maioidaga tanai. Ootosañi gooodami vai iimλna aali quiiquiamu siaaco miaaga vai gasavλdana cuaadagai dai gaugaana —tλtλdai aatλmλ λSuusi.

¹⁶ Taidλ λSuusi povλrtλtλdai:

—Maita viaa goovai isiimiagi. Bibidavurai aapimλ —gλrtλtλdai λSuusi.

¹⁷ Tλtai aatλmλ itltλdai:

—Mosλca taama paana dai gooca vatopa viaa aatλmλ —tλtλdai aatλmλ.

¹⁸ Taidλ λSuusi povλrtλtλdai:

—Baigovai avλr giñvuaapida —gλrtλtλdai.

¹⁹ Dai amaasi λgai aagidi λoodami sai vasoi saagida daraivana. Dai amaasi λSuusi vui λtaama paana dai tai nλnλava tλvaagiamu dai gamamagi dai saasasacai gλrmaa aatλmλ mamaatλrdamigadλ tλsai taacogidana λoodami. ²⁰ Dai vλlscatai gauu dai tataascovai. Dai gooquiṛλ λmpagi baivustaama dan gooca aasarai susudacami saasaquigadλ λraana λλmadu vatopa. ²¹ Daidλ λoodami ismaacλdλ gauu λrtaama milicatadai, dai λcovai ooqui dai aali.

²² Taidλ ΛSuusi ḡlraagidi aatλmλ mamaatλrdamigadλ t̄sai t̄lltλidλna vaarcułrλ dai d̄gavunλna vaasadλrλ λgλ suudagi λprλga isλgai dai λgai dioosaidimi λoodami quiaa. ²³ Dai aidλsi cadioosagi λgai ii λmo tuvidacamu dai λgi gamamada agai. Dai aidλsi cadidiaimi ΛSuusi quiaa λgi daacatadai amλca. ²⁴ Daidλ Λvaarcu całran λsi imλitadai λgλ suudagi. Daidλ Λvaarcu vuidλrλ vustai λvλlali dai tai vapañigλi suudagi dai mλλ vaarcuaba astλcλi. ²⁵ Dai casiaalimodλ ΛSuusi cayoga ḡlraayitadai aatλmλ mamaatλrdamigadλ mossuudagi daama imλitadai λgai. ²⁶ Dai aidλsi t̄lλ aatλmλ issuuudagi daama imλitadai λgai alιλ duduadimu aatλmλ dai ijiiña daidλ icaiti:

—Gooviava λrλmo suiñali —caiti aatλmλ.

²⁷ Δλmos ΛSuusi ḡlñiooqui dai povλrtλtλdai:

—Maitavλr vuaam λnliada aapλana. Maitavλr duduadicuda

—gλrtλtλdai λgai.

²⁸ Amaasi ΛPiiduru ñiooqui daidλ itλtλdai:

—Tlaanλdami islaraapi giñtlaañiñi isimia aapλ suudagi daama dai mλλca ḡlajangi —tλtλdai Piiduru.

²⁹ Taidλ ΛSuusi itλtλdai:

—Giimi tdu —tλtλdai.

Amaasi t̄vai ΛPiiduru vaarcuaiñdλrλ dai ḡlaagacai aimλrai suudagi daama dai mλλ vuidλrλ ajia agai ΛSuusi. ³⁰ Dai aidλsi t̄lλ λgai isaliλ cavami λvλlili alιλ duaadimu, dai casuudagi uta vaaquimi dai iiña daidλ itli:

—Tlaanλdami cλlgasλrλ igiñvuusaida —caiti λgai.

³¹ Taidλ ΛSuusi otoma bλi novidλ daidλ itλtλdai:

—Sλlicλdλ maicλla ḡlñvaavoitudai aapi. ¿Tuipλsi maicλla ḡlñvaavoitudai? —tλtλdai λgai.

³² Aidλsi t̄lltλsai vaarcułrλ ΛPiiduru λλmadu ΛSuusi otoma gλllaritu λvλlili. ³³ Amaasi aatλmλ ismaacλdλ vaarcułrλ daraajatadai ḡlrootonacλdλ guuquiva ΛSuusi vuidλrλ daidλ itλtλdai:

—Sλlicλdλ aapi arλrmarađa Diuusi —tλtλdai aatλmλ.

³⁴ Dai vaasadλrλ d̄gavusai aatλmλ λgλ suudagi dai aayi Genesareta dλvλlriłrλ. ³⁵ Dai aidλsi maí λoodami isλgai λrSuusi otoma aagidi vλλsi ami dλvλlriłrλ oidacami. Taidλ λoodami otoma vuaa vλλsi λcoococoidadλ ami siaaco daacatadai ΛSuusi. ³⁶ Daidλ λoodami daañimi ΛSuusi daidλ itλtλdai:

—Gλdagitoñi t̄tai taata aatλmλ ḡlyuucusi tomasi ugidianā ḡlyuucusi taata aatλmλ —tλtλdai λoodami.

Dai vλλscatai ismaacλdλ taata yuucusida duduadicami vii.

15 ¹ Amaasi miaadλrλ guuquiva λfariseo λλmadu λmamaatλtuldadami Diuusi sλlicamigadλ siaaco daacatadai ΛSuusi. λgai Jerusaleenaiñdλrλ dada, daidλ itλtλdai:

² —¿Tuisidə maitivueeyi gλmamaatłrdamiga istumaasi gλrviituli gλrllqui aaduñicaru dai maitłrłpan duucai vapaconai gλnnoonovi siuu diucu gaugia aagadagi? —tłtlədai Łgai.

³ Taidə ŁSuusi tłcacai daidə itłtlədai:

—¿Tuiməsi aapimə maitłlgidi istumaasi ipłlidi Diuusi baiyoma Łagidi aapimə istumaasi gλnviituli gλrllqui aaduñicaru? ⁴ Mospoduucai icaiti Diuusi: “Siaavar duutuada gλndłłdə”, dai pocaiti Łrəl: “SioorŁ maicłłga ñioocadagi glooga sìłrəl gλdłł vui, Łgai glaagai isdudunucami muaagi”, ascaiti Diuusi. ⁵ Dłmos aapimə pocaitiñə sai Łmo oodami istutuidi isitłłdagi glooga sìłrəl gλdłł: “Maitan istutuidi isgλnsoiñagi tomali istumaasicłdə vłłsi istuma viaa aana ŁrDiuusi aa duiñdadə vłłtarał”. ⁶ Dai ispotliya Łmaadutai mai aapimə pocaitiñə sai camaiviaa Łgai issoicłdagi glooga sìłrəl gλdłł. Dai poduucai aapimə mosgajjiaadłł vripieeyi istumaasi ipłlidi Diuusi ducami isiłrłmo istumaasi maicłłgaducamicagi. Dai baiyoma ivueeyi aapimə itumaasi gλnviituli gλnaaduñicaru. ⁷ Aapimə aagai Łmo istumaasi dai Łma maasi ivueeyi. Słłlicłdə Łrvaavoi istumaasi aagai Isaíacaru Diuusi ñiooquituldiadamigadə gλnaagaitai aapimə dai Łgai ooja istumaasi aagidi Diuusi dai poduucai ooja:

⁸ Aapimə pocaiti mŁsai giñsiaa duutudai dai maisiaa giñduutudai.

⁹ Gomaasi gia maitłrsoiñi tomali Łmaadutai vłłtarał.

Aapimə maigamamaatłtuldı giññiooqui baiyoma gamamaatłtuldı aapimə istumaasi oodami gλnviituli.

Ascaiti Diuusi sai ooja Isaíacaru.

¹⁰ Amaasi ŁSuusi aagidi Łoodami sai miaadłł guuquivana daidə itłtlədai:

—Giñsalcavurai dai cŁga maatł salca: ¹¹ Tomali Łmo istumaasi ismaacłdə cueeyi oodami maivapaslı tŁgitoidadłł cascłdə cuaadagai maisoimaasi iduiñtuldi oodami. Baiyoma tŁgitoidagadłłaiñdłł vusaslı mui naana maasi soimaascami dai poduucai gλmaatł isiłrsoimaasi ivuaadami —tłtlədai ŁSuusi.

¹² Amaasi aatłmə mamaatłrdamigadə ŁSuusi miaadłł guuquiva daidə itłtlədai:

—¿Maatłrəsi isalıł baacoi Łfariseo salcəi istumaasi aagai aapi?

—tłtlədai aatłmə.

¹³ Dłmos Łgai povłartłtłdai:

—Tomastuma mamaatłtuldiaragai istumaasi gamamaatłtuldiadagi oodami ismaacłdə maitłrDiuusi mamaatłtuldaragadə vłłsi gomaasi ugítimu. ¹⁴ Dagitovurai aapimə Łgai ismaacłdə gamamaatłtuldı gomaasi. Łgai Łrəl ducami Łmoco mainlaadami ismaacłdə vaidaquia Łlidi Łmai mainlaadami, isvaidaquia Łgai vλgoocatai sibł dłłcarə suuligian tada Łgai —gλrtłtłdai ŁSuusi.

¹⁵ Amaasi ŁPiiduru itłtlədai:

—Gʌraagidañi aapi istliyu ałidi gocuento —tłtlədai ʌPiiduru.

¹⁶ Taidə ʌSuusi itłtlədai:

—¿Tomali aapimə mʌsmaimaał cał? ¹⁷ ¿Maitamʌsmaał aapimə sai vʌłsi cuaadagai ismaacłda cueeyi oodami gavoocłra vapasłi dai gooquıłra vusacłi? ¹⁸ Dłmos istumaasi aagai oodami ʌgai gia gatłgitoidagaiñdłra vusacłi, gomaasi ʌgai dai soimaasi iduiñtuldi oodami. ¹⁹ Gatłgitoidagaiñdłra vusacłi gosoimaasi tłgitoidagai cascłda, dai gomuaaragai, dai gołłmadu voidagai aa ooqui, dai gołłsidaragai, dai goyaatagidaragai, dai goñiooquidaragai. ²⁰ Vʌłsi gomaasi ʌristumaasi soimaascami. Dłmos isłmo oodami maivacuanagi gʌnoonovi poduucai isduucai ivueeyi ʌfariseo siuu duucu gaugia agadagi gomaasi maitłrsoimaasi —gʌrtłtlədai ʌSuusi.

²¹ Daidə ʌSuusi ii abiaadłra gamu Tiiroamu dai Sidooniamu. ²² Tai ʌmo ooqui Cananeeaiñdłra divia siaaco daacatadai ʌSuusi dai iiñña ʌgai daidə itłtlədai:

—Tłaanłdami, aapə anvaavoitudai sai aapi ʌrDavicaru cajitudadə ismaacłda ʌlqui abiaadłra nłnłracatadai aatłmə daidə arraícamu aapi. Ali tłji giñmara słlicłda soimaa taataca viaacatai ʌmo Diaavora tłaanłcarudə. Soigi gʌllda dai duaaida —tłtlədai ʌooqui.

²³ Dłmos ʌSuusi maiaa noragi tomali ʌmo ńiooqui. Amaasi aatłmə ʌSuusi mamaatłrdamigadə dada dai daañimi daidə itłtlədai:

—Ootosañi idi ooqui mosłrgooquıłra aimłraiña goovai dai iiñacaiña —tłtlədai aatłmə.

²⁴ Amaasi ʌSuusi itłtlədai ʌooqui:

—Diussi giñootoi ansai aagidana aapə ʌgai ńiooquidə mosłca judidíu. Agai ʌłrpan ducami cañiiru sibə iimiadə —tłtlədai ʌSuusi.

²⁵ Taidə ʌooqui miaadłra cłquiva dai gʌtootonacłda cłquiva ʌSuusi vuidłra daidə itłtlədai:

—Tłaanłdami giñsoiñañi —tłtlədai ʌgai.

²⁶ Taidə ʌSuusi itłtlədai:

—Maitavər cłlgai isłlsiadagi oodami gʌmaamara tascalidə dai oidiadagi googosi —tłtlədai ʌgai.

²⁷ Taidə ʌooqui itłtlədai:

—Vaavuava isłjudidíu googosi gʌraagai dłmos vʌłscłra ʌgoogosi cuaadana vʌłsi istumaasi gʌłsli meesagadłaiñdłra sosiaacami, cascłda tomasi maitłrjudíu aapə giñsoiñañi aapi sivi —tłtlədai ʌooqui.

²⁸ Amaasi ʌSuusi itłtlədai:

—Aapi ooqui alia cłlga vaavoitudai, cascłda ʌprłduuňia agai istumaasi ipłlidi aapi —tłtlədai.

Dai aidə todian duucai ʌooqui maradə dueeyi.

²⁹ Taidə ʌSuusi ii abiaadłra dai ugídiana daivusai ʌgʌł suudagi dai ʌmo giidian tʌsai dai ami daiva. ³⁰ Tai ami aayi mui oodami dai vaidaticatadai chuchuecogami dai momochugami dai mainłplaadami

dai mumuudugami dai mui naana maasi coococoidadə. Daidə ʌSuusi ʌcasodə abaana tuaa ʌcoococoidadə tai ʌgai duduaadi.³¹ Dai poduucai ʌoodami maitəə istumaasi gʌntʌtʌgituagi tʌʌgacai isʌmumuudu ñioocai dai duduaadəcai ʌmomosiuclə ʌrə, dai ajioopaitai ʌchuchuecoclə, dai nʌnlaavacai ʌmainlaadami. Daidə ʌoodami gʌnaagacai siaa duutudai gʌrDiuusiga.

³² Amaasi ʌSuusi gʌrvai aatəmə mamaatʌrdamigadə ʌgai daidə ʌrlrtʌtʌdai:

—Soigiñlidi aapə idi oodamiclə caaayi vaica tasai istami giñllmadu daraaja goovai dai maiviaa istuma ugiagi. Dai maiootosa iñlidi aapə sai noonoigʌna goovai maitaugacai, susuquituan tada goovai voiyamu —gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

³³ Tltai aatəmə mamaatʌrdamigadə itłtʌdai ʌSuusi:

—Ducatai tʌʌgimu aatəmə cuaadagai mosʌlqui oodami vʌltarə, dai tami maioidaga tomali ʌmo oodami —tłtʌdai aatəmə.

³⁴ Taidə ʌSuusi povlrtʌtʌdai:

—Mllqui paana viaa aapimə —gʌrtʌtʌdai.

Tltai aatəmə itłtʌdai:

—Cuvaracami paana dai chiləlqui vatopa —tłtʌdai aatəmə.

³⁵ Tai amaasi ʌSuusi aagidi ʌoodami sai dʌnllrapi daraivana.³⁶ Dai ʌgai vui ʌcuvaracami paana dai ʌvatopa dai gamamagi dai gooquirlə saasarai dai gʌrmaa aatəmə mamaatʌrdamigadə ʌgai tltai aatəmə taacogi ʌoodami.³⁷ Tai vʌllscaitai gauu dai tatascovai. Dai gooquirlə ʌmpagi cuvaracami aasarai ismaaclə baivito.³⁸ Daidə ʌoodami ismaaclə gauu ʌrmaacova miilicatadai, dai ʌcovai ooqui dai aali.

³⁹ Dai gooquirlə ʌSuusi dioosagi ʌoodami dai vaarcułrə vaa dai iji aatəmə gamu Magadaalamu.

16 ¹ Taidə ʌfariseo ʌlmadu ʌsaduseo tʌlə nlidamu ʌSuusi mosnljada ʌliditai astuma duuna ʌSuusi gaagaitadai ʌgai isducatai gʌrılrlə vuaajagi dai aagidi saidə iduuna ʌmo istumaasi gʌducami Diuusi guvucadadclə.² Tai ʌgai aa noragi daidə itłtʌdai:

—Sıllscadə urunoco vʌllgicagi icomai aapimə icaitiña sai ɔlʌgaduca agai tasai.³ Dai sıllscadə quiaamoco vʌllgicagi icomai aapimə icaitiña sai maicłłgaduca agai tasai. Aapimə aagaiña ʌmo istumaasi dai ʌmamaasi ivuaadana. ɔlʌga maatə nliди aapimə oidigi sıllscadə duuduquia aagadagi dai sıllscadə maiduuduquia agadagi dłmos maimaatə nliди aapimə istumaasi ʌrʌnvueeyi sivi oidigi daama.

⁴ Aapimə sivi oidacami ʌrsoimaasi ivuaadami dai maivaavoitudadami dai giñtlaapli aapimə isiduñia aapə ʌmo istumaasi gʌducami dai poduucai nlijada ʌlidi aapimə sabai aapə ʌrʌCristo ismaaclə nłnla aapimə dłmos maitłłgimu aapimə ʌmai istumaasi gʌducami mosʌcaasi ʌistumaasi gʌducamlə ismaaclə idui Diuusi ootosacai Joonasi gamu Ñiñiviamu —tłtʌdai ʌSuusi.

Dai anaasi viaa ʌgai dai ii.

⁵ Dai aidʌsi aatʌmʌ ʌSuusi mamaatʌrdamigadʌ vaasmocoradʌrʌ dʌgavusai tʌgito ismaivuucaticatadai paana. ⁶ Amaasi ʌSuusi povʌrtʌtʌdai:

—Gofariseo navaitigadʌ dai gosaduseo navaitigadʌ maicʌʌgadu —gʌrtʌtʌdai.

⁷ Tʌtai aatʌmʌ gʌraagacai aipaco gʌraatagidimi daidʌ icaiti:

—Maivuucati aatʌmʌ paana cascʌdʌ pocaiti goovai —caiti aatʌmʌ.

⁸ Taidʌ ʌSuusi maí istumaasi aatagaitadai aatʌmʌ dai povʌrtʌtʌdai:

—¿Tuimʌsi pocaiti mʌsai maivuucati paana? Sʌllicadʌ maicʌʌga vaavoitudai aapimʌ. ⁹ ¿Maitamʌsquiaa maatʌ nʌidi tomali maitʌgito aapimʌ aidʌñsi bibi aanʌ ʌtaama mil oodami taama paanacʌdʌ mʌtʌlqui aasarai ʌmpagi saasaquigadʌ? ¹⁰ ¿Tomali maitamʌstʌgito aapimʌ aidʌñsi bibi aanʌ ʌmaacova mil oodami cuvaracami paanacʌdʌ mʌtʌlqui aasarai ʌmpagi saasaquigadʌ? ¹¹ ¿Ducatai maitʌntʌgito caʌ aapimʌ aidʌsi gʌnaagidi aanʌ mʌsai gʌnnuucadacana ʌfariseo navaitigadʌ dai ʌsaduseo navaitigadʌ aanʌ maiaagaitadai paana?

—gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

¹² Amaasi gia maatʌ caʌ aatʌmʌ isʌSuusi maiaagaitadai navaiti paana vʌltarʌ baiyoma aagaitadai ʌgai ʌmamaatʌtuldaragadʌ ʌfariseo dai ʌsaduseo sai maicʌʌgadu.

¹³ Dai aidʌsidʌ ʌSuusi aayi Sesarea Filiposi dʌvʌlriʌrʌ gʌrtʌcacakai daidʌ rʌrtʌtʌdai:

—Aanʌ ʌrgai ismaacsʌdʌ viaa ʌmo sʌllicami dʌmos ʌoodami, ʌvoorʌ giñaagai? —gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁴ Tʌtai aatʌmʌ aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—ʌlmoso pocaiti rʌsaidʌ ʌrʌVuaanacaru ismaacsʌdʌ vapaconaitadai ʌoodami, dai aa pocaiti rʌsaidʌ ʌrEliiasicaru, dai aa pocaiti rʌsaidʌ ʌrJeremiiasicaru sìlʌrʌ ʌmai Diuusi ñiooquituldiadamigadʌ —tʌtʌdai aatʌmʌ mamaatʌrdamigadʌ.

¹⁵ Amaasi ʌSuusi povʌrtʌtʌdai:

—¿Dai aapimʌ moorʌ giñaagai? —gʌrtʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁶ Amaasi ʌSimuñi Piiduru itʌtʌdai:

—Aapi arʌrʌCristo ʌgai ismaacsʌdʌ viaa ʌmo sʌllicami. Dai aapi ʌrDiuusi maradʌ ismaacsʌdʌ tomastuigaco oidaga —tʌtʌdai ʌPiiduru.

¹⁷ Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Diuusi cʌlgasʌrʌ gʌnlidi aapi Simuñi, Joonasi maradʌ tomali ʌmo oodami maitʌmaatʌtuli gomaasi mosʌca Diuusi gʌrooga ismaacsʌdʌ tʌvaagiana daja ʌgai gia gʌmaatʌtuli gomaasi. ¹⁸ Dai aanʌ anglaagidi sai aapi Piiduru aagiada agai oodami ansai aanʌ ʌrcʌʌgasʌrʌ vuviaadami dai muidutai giñvaavoituda agai dai ʌgai gia cʌlgasʌrʌ vuvaidadamu aanʌ, dai tomasi coiyagi vʌlscʌrʌ ʌmo imidagai ʌramu duduaacamü vʌlscatai. ¹⁹ Dai aanʌ gʌmaaquimu ʌmo sʌllicami pai

aagida λoodami sai sioorλ giñvaavoitudagi soicλda aagai sai cλλga
gλntλtλgitocana Diuusi vai poduucai tomasioorλ sioorλ
maitiñvaavoitudagi aagiditai aapi tami oidigi daama maidagitomu aanλ
isvaquia λgai tλvaagιrla dai tomasioorλ sioorλ giñvaavoitudagi
aagiditai aapi tami oidigi daama λgai gia dagitomu aanλ isvaquia
tλvaagιrla —tλtλdai λSuusi.

²⁰ Amaasi λSuusi sλlicλda gλrdaí aatλmλ mamaatλrdami sai
maiaagidiña tomali λmaadutai siλgai λrλCristo.

²¹ Aidλ abiaadrla λSuusi gλaagacai gλraagidi aatλmλ mamaatλrdami
sai λgai viaacatadai isimiagi Jerusaleenamu dai sai soimaa taatatulda
agai λtλlaanλdamigada judidíu λlmadu λbaitλguucacamigada λpapaali
λlmadu λmamaatλtuldiadami Diuusi sλlicamigada. Dai gλraagidi
λSuusi sai λgai muua agaitadai dλmos bovaica tasaicλda λramu duaaca
agaitadai. ²² Amaasi λPiiduru λcovai vaidacai dai vui ñiooquimi daidλ
itλtλdai:

—Chu cλliodami Diuusi maitipλldana dai maitλdagiton. Tomali λmo
imidagai maitiλrλduuna imaasi —tλtλdai λPiiduru.

²³ Taidλ λSuusi ajaco cλquiva daidλ itλtλdai λPiiduru:

—Maitigiñllmadu aimλrda aapi Diaavora giñsobicλi aapi. Aapi
pocaiti sai maitlaagai isivuaadagi aanλ istumaasi Diuusi ipλlidi
—tλtλdai λSuusi.

²⁴ Amaasi λSuusi povλrtλtλdai aatλmλ:

—Isλmaadutai giñllgiada λliada maitlaagai isllgi gλtλgitocagi dai
gλaagai isvlls tasai baigλducagi siλduñiada gλmuatuda λgai
giñvaavoitudaitai daida giñllgiadagi. ²⁵ Sioorλ ivuaadagi λgai istumaasi
ipλliadagi λgai gia imimu Diaavora λlmadu, dλmos sioorλ baigλducagi
dai muquiagi giñvaavoitudaitai λgai gia cλlgasrla vuusaimu.

²⁶ ¿Tumaasi λrsoiñi λmo oodami vlltarλ isgamaitλagi vllsi istumaasi
oidaga oidigi daama vai iibladλ imiagi Diaavora λlmadu? Tomali
λmaadutai maitistutuidi isgaaanamλquidagi dai cλlgasrla vuusiagi.

²⁷ Dai aanλ ismaacλda viaa λmo sλlicami divimu λmaadu mui Diuusi
tλtlaañicarudλ dai giñoco dadadaquigada gλrsicoli dadadaquida agai.
Siλscadλ diviagi Diuusi λgai nλidamu vllscatai ismaacλda λrcλlga
ivuaadami dai ismaacλda λrmaicλlga ivuaadami. ²⁸ Sλlicλda oidaga
λlmoso ismaacλda tami guca dai maicoiya agai asta siλscadλ tλl
goovai ismaasca iñagai aanλ ismaacλda viaa λmo sλlicami siλscadλ
gatlaanλdagi Diuusi λlmadu —gλrtλtλdai λSuusi.

17 ¹ Daidλ λSuusi bonaadami tasaicλda vaidacai λPiiduru λlmadu
λJacovo λlmadu λVuaana Jacovo suculidλ λmo tλca giidiana.

² Dai ami λSuusi λmarλdui vuitapi gλmamaatλrdamiga. Dai vuivasadλ
dadadaquitu λramaastu tasai, dai yuucusidλ cλlga tootuatu. ³ Dai
todian duucai tλl λgai Eliasicaru λlmadu Moseesacaru vai
gaaatagaitadai λlmadu λSuusi. ⁴ Amaasi λPiiduru itλtλdai λSuusi:

—Тлаанлдами вллси лгсllaгai istami daraaja аатлма isipлliada aapi тлтай duuñi vaica uucusai, лмoco aapi глвллтара dai лmai Moseesa вллтара dai лmai Eliiasi вллтара —astлtлdai лPiiduru.

⁵ Dai quiaa ñioocaitadai лgai tai divia лmo icomai dadadacлdami dai iiña вллscatai ismaacлdл ami daraajatadai. Tai icomiaiñdлrл caidatu лmo ñiooqui daidл icaiti:

—Idi Suusiava лrgiñmara nai aanл alil oigлdai dai baigiñlidi aanл goovaicлdл. Лагиадавураi aapimл —ascaiti лñiooqui.

⁶ Moscaлcai лmamaatлrdami лñiooqui dлvллrapi cuiiqui dai alil duduadimu. ⁷ Amaasi лSuusi miaadлrл сlquiva daidл itлtлdai:

—Vaapaigivurai aapimл maitavлr duduadimu —astлtлdai лSuusi.

⁸ Dai aidлsi aipaco нлплаava лgai camaitлл лgai лcлcлlli mosлca ллgi лSuusi.

⁹ Dai aidлsi tlaapañimi лgai лgлл giidiaeñdлrл лSuusi dai лmamaatлrdamigadл daidл itлtлdai:

—Maitavлr aagiada tomali лmamaadutai istumaasi тлл aapimл asta siллscadл aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami caduaacagi coidadл saagidaiñdлrл —astлtлdai лSuusi.

¹⁰ Amaasi лmamaatлrdamigadл tlcacai лSuusi daidл itлtлdai:

—¿Tuisidл icaiti лmamaatлtuldiadami Diuusi slllicamigadл saidл лEliasicaru viaacatadai isdiviagi ллрлga isaapi? —astлtлdai лmamaatлrdamigadл.

¹¹ Taidл лSuusi aa noragi daidл itлtлdai:

—Vaavoava istumaasi aagai лmamaatлtuldiadami Diuusi slllicamigadл sai Eliiasi viaacatadai isллрлga diviagi dai baiduñiagi oodami iibladл. ¹² Dлmos aanл angлnaagidi sai cadivia Eliiasi dai лmamaatлtuldiadami Diuusi slllicamigadл maimaí dai soimaa taatatuli лgai isducatai ipli. Poduucai ллрл лoodami sividadл soimaa giñtaatatuldamu aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami —astлtлdai лSuusi.

¹³ Amaasi лmamaatлrdamigadл maatл сal isлSuusi aagaitadai лVuaana ismaacлdл vapaconaitadai лoodami.

¹⁴ Dai aidлsi aayi лgai тллса siaaco daraajatadai лoodami лmo сllli miaadлrл сlquiva лSuusi daidл itлtлdai:

¹⁵ —Tlaanлdami soigi гллда aapi giñmaracлdл. Susuiquitлrл i лgai dai alil soimaa taatamai. Muiyoco imidagai taiулrл глгlsli dai suudarл. ¹⁶ Tami vuaapi aanл глтamaatлrdamiga ismaacлdл tami vii tai goovai maitistui isduaadagi —tлtлdai лcлlli.

¹⁷ Taidл лSuusi povлrtлtлdai:

—Aapimл oodami maivaavoitudadami dai soimaa ivuaadami сatлnлrп глллma daja aanл mai aapimл вллscлrл maitiñvaavoitudai. Aliasi лroojodaragai aapimл. Baigovai avлr giñvuaapidi goali гллli —gлrtлtлdai.

¹⁸ Δamos ḥSuusi aagidi ḥDiaavora tlaañicarudə sai dagitona ḥali gəlli dai camaiłłmadu daacana. Tai ḥgai vuusai ḥali gəlliaiñdərə, tai ḥali gəlli todian duucai duaadicami vii.

¹⁹ Dai gooquırlə aatłmə mamaatłrdamigadə ḥSuusi aatagi ḥgai ḥagi dai tlcacai daidə itłtlədai:

—¿Tuisidə maitistui aatłmə isvuusaidagi ḥDiaavora tlaañicarudə?
—tłtlədai aatłmə.

²⁰ Taidə ḥSuusi povłrtłtlədai:

—Aapimə maicłla giñvaavoitudai cascədə. Ismaacədə gənaagidi aapə ḥrvaavoi. Sai iscələga giñvaavoitudadamudai aapimə aidə già istutiadamudai aapimə isivuaadagi istumaasi tomasi səllicədə sijaiga.

²¹ Gomaa Diaavora tltlaañicarudə alı̄ sijaiga vuvaidaragai oodamiaiñdərə cascədə avłnacai maitaugacai gamamadagi vai poduucai vuvacəi goovai —gərtłtlədai ḥSuusi.

²² Dai aatłmə mamaatłrdamigadə ḥSuusi gərlampaidimi Galileeərə taidə ḥSuusi povłrtłtlədai:

—Aapə ismaacədə viaa ḥmo səllicami təlgəñtləgida aagai aa oodami ²³ siłgai giñmuuamu dəmos vaica tasaicədə duaacamə aapə —gərtłtlədai ḥSuusi.

Tłtai alı̄ soigərləlli aatłmə imaasicədə.

²⁴ Aidəsi aayi ḥSuusi ḥləmadu aatłmə Capernauumərə ḥtumiñsi vuudami ḥgəll quiupaigadərə judidíu iji siaaco daacatadai ḥPiiduru daidə itłtlədai:

—¿Gəmamaatłtuldadamiga isgamaacai ḥrələ tumiñsi ḥgəll quiupai vlltarə? —astłtlədai ḥtumiñsi vuudami.

²⁵ Taidə ḥPiiduru aa noragi daidə itłtlədai:

—Λjə —astłtlədai.

Amaasi utudama vaascləi ḥPiiduru quiyułrə ḥSuusi ḥrələga piooqui daidə itłtlədai:

—¿Tuma tltəgitoi aapi? ¿Maacsədə oodami taanlı tltlaaanolədamı tumiñsi, ḥagi gənaaduñi sisibłasoga oidacami? —tłtlədai.

²⁶ Taidə ḥPiiduru aa noragi daidə itłtlədai:

—Λsibładərə oidacami —tłtlədai.

Taidə ḥSuusi itłtlədai:

—Amaasi aaduñdə maitlaagai ismamaacadagi tumiñsi. ²⁷ Dəmos vlləscərə maaquimu aapə tumiñsi vai poduucai maibaacuagi ḥtumiñsi vuudami. Imiñi aapi ḥgəll suudagi ugidiamu dai daituda ḥmo babaidacarui dai vuusaida ḥvatopa ismaacədə ḥrələga bəliya gobabaidacarui. Agai vatopa tłñiłrə tllgimu aapi tumiñsi. ḥtumiñsi gəraimu isgaaanaməquida aapə dai aapi ḥrələ. Bəcəiñi aapi dai təlləca aa naməquida —tłtlədai ḥSuusi.

18 ¹ Amaasi aatłmə mamaatłrdamigadə ḥSuusi miaadərə guuquiva dai tlcacai daidə itłtlədai:

—¿Síllascadla gatlaanldagi aapi vllasi oidigi daama maascadla aatlmal
gltmamaatldamiga vaamioma gatlaanlda ragai? —tltdai aatlmal.

² Amaasi lSuusi vaí lmo ali dai garsaagida clí, ³ dai povlrltdai:

—Slllicadla lrvaavoi isaapiml maiima duucal glntltlagituagi dai
camaiglrdudculda glnlidiadagi lpan duucal idi ali poduucai gia
maiimimu aapiml siaaco tlaanli Diuusi. ⁴ Poduucai gia lgai ismaacadla
vaamioma gatlaanli tlcsiaaco gatlaanli Diuusi lrlgai ismaacadla
maiglrdudculda glnlidi lpan duucal idi ali. ⁵ Tomasioorla sioorla
vaavoitudoi giñmamaatldaraga dai cascada oigldai idi ali oodami
lgai gia giñoigldai aapl.

⁶ Tomasioorla sioorla soimaasi iduiñtulda liadagi lmoso ismaacadla
utudama giñvaavoitudoi siooma lrcslagai lgai vlltara tllscusivuana
vulidagi lmo gla mauturui dai gla suudara daitudagi. ⁷ Slllicadla
maicllagadu oodami vlltara isoidacagi naana maasi ismaacadla soimaasi
iduiñtuldiadagi loodami. Vllscrla oidacamu istumaasi isducatai
soimaasi ivuaadagi oodami dmos soimaasi taatamu lgai ismaacadla
soimaasi iduiñtuldiadagi loodami.

⁸ Islmaadutai iduña liadagi lmo istumaasi soimaascami glnovicadla
sillrpl glcasocadla baiyoma glaagai ispoliada lgai ismainova sillrpl
mai caso dai maisiu Diaavora llmadu imiagi. ⁹ Dai islmaadutai iduña
liada lmo istumaasi soimaascami glvriuriadiclada baiyoma glaagai
ispoliada lgai ismaivuupru. Siooma lrcslagai ispoliada lgai
ismaivuupru dai maisiu Diaavora llmadu imiagi.

¹⁰ Clldgasrla avrl pljada aapiml vllscatai ismaacadla
giñvaavoitudoi. Aapl anglnaagidi sai Diuusi tltdaañicarudl ismaacadla
tlaagilrl daraaja Diuusi llmadu clldga niucada lgai ismaacadla
giñvaavoitudoi tami oidigi daama. ¹¹ Dai aapl ismaacadla viaa lmo
slllicami divia dai clldgasrla vuvaida iñagai soimaasi ivuaadami lgai
lrsibl iimiadla Diuusi vlltara.

¹² Islmaadutai viaacagi lmo siento cañiru vai sibl imiagi lmoso
siaadrla maiianaasi viaana lgai lgaa maaco coobai dan baivustaama
dan tustaama dai gaagamuna lsiblímiaadla. ¹³ Dai istagiagi slllicadla
vaamioma baigllatiugadagi lgaicadla silgaa ismaacadla maisibl
iimiagi. ¹⁴ Poduucai lrrpl Diuusi glrooga tlaagilrl daja dai lgai
maitiprlidi isiimiagi Diaavora llmadu tomali lmoso ismaacadla
giñvaavoitudoi.

¹⁵ Islmaadutai soimaasi duiñdagi lmai, lgai glaagai isaagidagi llgi
lgai sai soimaasi duñi. Dai islgai clldga baiduña liadagi ñooqui aidla
gia lrglnaadunumlcamu lgai. ¹⁶ Dai islgai maibaiduña liadagi aidla
gia glaagai isvaidiquagi lmoso sillrpl gooca glaaduñi vai poduucai
oidacana pljadamis maitiprlidi lgai isbaiduñiagi ñooqui. ¹⁷ Dai
isapiaquiaa maibaiduña liada lgai aidla gia glaagai isaagidagi vllasi
lvaavoitudadami, dai isapiaquiaa maibaiduña liada lgai aidla gia

глаагай исарпан дууцай пийадаги лгай исмааслдл маиваавоитудай сіллрл
арпан дууцай тумиñси вуудами.

¹⁸ Dai аанл аанглнаагиди сай сіллсадл аагиада ааримл Diuusi
ñiooquidлoodами tomasioorл sioorл maitiñvaавоитудаги aagiditai
ааримл лгай maidagitomu аанл isvaquiagi тлаваагилл, dai tomasioorл
sioorл giñvaавоитудаги aagiditai ааримл лгай gia dagitomu аанл
isvaquiagi тлаваагилл.

¹⁹ Dai аанл аанглнаагиди ллрл сай isgoocatai ааримл глаагидаги dai
daañiagi isDiuusi глансоиñаги, Diuusi глоога глансоиñаму.

²⁰ Tomasiaaco siaaco гланлampaидадаги gooca сіллрл vaica dai giñsiaa
duutuada agадаги dai gamamadada agадаги ami daacamu аанл ллрл
—gартлтлдай лSuusi.

²¹ Amaasi ii лPiiduru dai тлcacai лSuusi daidл itлtлdai:

—Тлаанлдами, ёвллquiojo imidagai глаагай isoigлdада аанл лмосо
giñaduñi исмааслдл soimaasi giñvuiidadаги? ¿Parл cuvaracamiojo?
—тлтлдай лPiiduru.

²² Tайдл лSuusi aa noragi daidл itлtлdai:

—Chu аанл anmaitлаагиди сай cuvaracamiojo baiyoma аанглнаагиди
аанл сай maiлcaldacai gaoigалиада.

²³ Isducatai лрлвueeyi сіллсадл Diuusi соicлdаги oodами isclлga
глntлtлgitocагi лран ducами istumaasi idui лмо тлаанлдами.
Лтлаанлдами ipлliditadai isлripiooñigадl aa namлquidagi. ²⁴ Utudama
глаагасай taañimi лгай глripiooñiga исмааслдл vupuaatuldитадai mltai
vuaapi лмо piooñigадl исмааслдл mui mil vuaatuldитадai. ²⁵ Daidл
лripooñigадl maiviaacатадai istucлdл aa namлquidagi. Tайдл лaamudл
aагиди сай gagaarana vllsi гловustuidаги dai гlmaamara dai glooñiga
dai ллgi лгай dai vuvaidana tumiñsi dai лcлdл aa namлquidana.

²⁶ Amaasi лripooñigадl глатootonаслdл clquiva глаamu vuidлrл dai
daañimi daidл itлtлdai: “Giñaamu giñplлracañi aapi глаа
namлquidamu аанл vllsi”, astлtлdai. ²⁷ Tайдл лaamudл soigллali dai
oigлli dai camaitaí aidл, dai dagito isimiagi лgai. ²⁸ Tai ii лgai dai moo
maigovai тлл лmосо gladuñi исмааслдл vuaatuldитадai chillqui
tumiñsi. Dai cuchivuana bli dai cayoga vuliji daidл itлtлdai: “Aata
giñnamлquida plasmaаслdл giñvuaatuli”, astлtлdai. ²⁹ Amaasi ладuñdл
глатootonаслdл clquiva лgai vuidлrл dai daañimi daidл itлtлdai:
“Giñplлracañi aapi глаа namлquidamu аанл vllsi”, astлtлdai. ³⁰ Tайдл
лgлmai maitipлli, baiyoma vaidacai dai gatлjai maisaragai dai gaaagidi
mlsai anaasi maisacana asta сіллсадл aa namлqui лgai vllsi. ³¹ Amaasi
лgaa pipiooñigадl лgлл тлаанлдами тлл gomaasi dai slllicлdл
soigллali dai iji dai mlл aagidi лtлаанлдами vllsi istumaasi лрлdui.

³² Amaasi лtлаанлдами gatлjai mlsai mlл vaidana лgai daidл itлtлdai:
“Aapi gia slllicлdл maicлл tuiga. ¿Duucaidл аанл gloigали vllsi
plasmaаслdл giñvuaatuldитадai aapi, giñdaañimi aapi casлdл?

³³ ¿Diuucaida aapi maisoigallli gladuñicadla, poduucai isduucai soigiñli aana aapicadla?" astatldai. ³⁴ Dai salllicadla baamu laamudla dai gatjai maisaragai dai gaaagidi masai anaasi maisacana asta silascadla aa namäqui ägai —tatldai åSuusi.

³⁵ Cuugatlrl povartatlrdai åSuusi:

—Poduucai iduñia agai glrooga tavaagirla aapimlcadla issalladicadla maitlnoigaliada aapimla aipacoga —glartatlrdai.

19 ¹ Caaagacai åSuusi imaasi ii ami Galileeaiñdrla dai aayi mll Judeea dñvllrirla vaasadrla Jordán aqui. ² Dai mui oodami oiditadai tai ami duduaadi åSuusi coococoidadla.

³ Amaasi llmoco fariseo miaadrla guuquiva siaaco daacatadi åSuusi dai mossoimaasi ñiooquituda lidi ägai cascadla tlcacai daidla itatlrdai:

—¿Oidagasi oigaragai silmo clalli dagituagi glooñiga tomastucadla? —tatldai åfariseo.

⁴ Tai ägai aa noragi daidla itatlrdai:

—Aapimla canlidi Diuusi ñooquidla siaaco oojsi sai aidasi Diuusi idui oodami idui ägai clalli dai ooqui. ⁵ Dai Diuusi ñooquidrla icaiti llrl: "Cascadla clclalli dagitomu glandlladla dai llmadu oidacamu glooñiga dai vñgoocatai lmo oodami glanducamicamu ägai", asduucai oojsi Diuusi ñooquidrla. ⁶ Cascadla lmo clalli maitlaagai isdagituagi glooñiga tomali lmo ooqui glciuna. Diuusi iplidli islmapai oidaca ägai asta silascadla coi —tatldai åSuusi.

⁷ Amaasi tlcacai åfariseo daidla itatlrdai:

—¿Tuisidla Moseesacaru gamaa oigaragai islmo clalli dagitua aliada glooñiga saidla istutuidi isbaiduñiagi lmo oojsi dudunucamirla dai poduucai dagituagi? —tatldai åfariseo.

⁸ Taidla åSuusi itatlrdai:

—Glnllqui aaduñicaru vuidrla vlltlscana Diuusi cascadla Moseesacaru maa ägai oigaragai isdadagitoda gñnoñiga dai poduucai gñvñituldi ägai. Dñmos tucamlra maitiipucatadai oigaragai poduucai.

⁹ Dai aana anglnaagidi sioorla dagituagi glooñiga maigogoosi glanducamicatai ägai dai vñnnagi lmai ooqui ägai gia gogoosi gñducami —tatldai åSuusi.

¹⁰ Amaasi aatlmamaatldamigadla tatldai:

—Sírvaaivoi ismaitiipi oigaragai isdagituagi lmo clalli glooñiga aidla gia siooma lrcslaga ismaicuucuntadagi oodami —tatldai aatlmala.

¹¹ Taidla åSuusi povartatlrdai:

—Maisiu vñllscatai istutuidi ismaiooñtadagi moslca ägai ismaascadla Diuusi soicli. ¹² Llmo clclalli maiooñtai soimaa vuvacli ägai cascadla dai aa mascacaapuñtudagi maiooñtai, dai aa maiooñtai aipaco ajioopaitai gaaagiada lliditai isducatai Diuusi soicli oodami sai clalga glandlatgitocana. Tomasioorla sioorla istutiadagi ismaiooñtadagi clagadu ismaiooñiacatai oidaca ägai —glartatlrdai åSuusi.

¹³ Млтai aidл vuaapi лSuusi chиллqui aali sai taatana лgai moomodл dai matatuldana. Taidл aatлmл mamaatлrdamigadл лgai bagaidimi лoodami ismaacадл vuaapaimi лaali. ¹⁴ Taidл лSuusi povлrtлtлdai:

—Dagitovurai goaali vai dadana siaaco daja aanл dai maitavлr daidiada. Ismaacадл лpan ducami aali лgai gia Diuusi soicлi лgai sai сллga глntлtлgitocana —глrtлtлdai лSuusi.

¹⁵ Daidл лSuusi taata лaali moomodл dai gooquилr ii abiaadлr.

¹⁶ Аmo гллli ii dai тllл пlidamu лSuusi daidл itлtлdai:

—Mamaatлtuldadami слл tuigacадл. ?Tumaasi istutuidi aanл isiduñiagi dai вllасclrл oidacagi Diuusi лlmadu? —tлtлdai лgai.

¹⁷ Taidл лSuusi itлtлdai:

—?Tuipлsi слл tuigacадл giñaagai? Aliлmadugava слл tuigacami dai лgai лrDiuusi. ?Ipлlidipлsi isimiagi Diuusi лmaadu? лlgiditai сaлca вllasi istumaasi aagai Diuusi niooquidлr —tлtлdai лSuusi.

¹⁸ Taidл лgлlli itлtлdai:

—?Tumaasi лgai? —tлtлdai.

Taidл лSuusi itлtлdai:

—Maitavлr gacoodada, dai maitavлr googosi гlnducamica, dai maitavлr гalлsiada gavustuidaga, dai maitavлr yaatavoaca, ¹⁹ dai siaa duutuada гlndллdл dai oigladavurai гlnaaduñi poduucai mlsduucai гlnoigлdai aapimл лggi —tлtлdai лSuusi.

²⁰ Taidл лgлlli itлtлdai:

—Vllasi gomaasi ansiaa duutudai aanл aliducatai abiaadлr.

?Tumaasi вllагa isiduñia aanл? —tлtлdai лgлlli.

²¹ Taidл лSuusi itлtлdai:

—Ipлlidipлsi isiduñiagi вllasi istumaasi Diuusi ipлlidi aidл gia imiñi dai gagaara вllasi рlstumaasi viaa dai oida лtumiñsi лsoituutuigami dai poduucai viaacamу aapi mui naana maasi tavaagilrл dai gooquилr divia dai giñoidatucuda —tлtлdai лSuusi.

²² Dai aidлsi moscal лgлlli gomaasi alil soigлlli dai soigлlliatiugai aliлsi лrgлviidacamicatadai лgai cascадл.

²³ Amaasi лSuusi povлrtлtлdai aatлmл mamaatлrdamii:

—Gia sijaiga isgлnviipidacami dagituagi isDiuusi soicлdagi isclлga гlntлtлgitocagi. ²⁴ Dai aanл angлnaagidi лlрa sai siooma maisijaiga лmo muura вlltara isvaquiagi лmo oi дlгадlamu сллli islmo гlviidacami dagitoagi isDiuusi soicлdagi isclлga гlтlgitocagi —глrtлtлdai лSuusi.

²⁵ Mosaagai лSuusi gomaasi tltai aatлmл mamaatлrdamii maitll isducatai гlrtлtлgituagi dai aipaco гlrtлcacai daidл icaiti:

—?Voora istutuididlo isclлgaсlrl vunaquiagi? —caiti aatлmл.

²⁶ Taidл лSuusi гarvui пlllava dai povлrtлtлdai:

—Oodami gia maitistutuidi isiduñiagi imaasi dñmos Diuusi gia istutuidi isiduñiagi. Diuusi vñlsiałcatai istutuidi isiduñiagi —gärtäldai ḥSuusi.

²⁷ Amaasi ḥPiiduru itäldai:

—Tlaanłdami, aatłmä viaa vñlsi tñstumaasi viaacatadai gñoidatucuda ḥrliditai, ḫtumaasi viaacamü aatłmä? —täldai ḥPiiduru.

²⁸ Taidä ḥSuusi aa noragi dai povärtäldai:

—Ismaacsäla gñnaagidi aapä ḥrvaavoi, sïllascadä Diuusi utuldagi vñlsi istumaasi dai sïllascadä aapä ismaacsäla viaa ämo sällicami gatlaanłdagi daacatai ämo daicarui dadadacłdamärlä aapimä äprä ismaacsäla giñoidatucudagi gatlaanłdamu äprä ḥchigamaasi daraicarlärlä daraajatai. Aapimä baivustaama dan goocadu dai ämoso tlaanłdamu Ruvenicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Danacaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Gadacaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Nefatalicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Aseracaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Isaacaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Judacaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Zavulonicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Simioñicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Benjamiñicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Efraíñicaru cajiudadä, dai gämai tlaanłdamu Manaasesicaru cajiudadä.

²⁹ Dai tomasioorä sioorä dagituagi gävustuidaga sïllärlä gñaaduñi ivuaadatai giñaa duiñdaga ägai viaacamü ämo siento vaamioma dai sïllascadä imiagi ägai idi oidigiaiñdlärlä vñlscärä oidacamu ägai Diuusi älmadu. ³⁰ Dai mälsa siaaco tlaanlı Diuusi muidutai ismaacsäla vaamioma tlaanlı tami, mälsa siooma maitlaanłdamu dai ismaacsäla siooma maitlaanlı tami mälsa vaamioma tlaanłdamu.

20 ¹ Isducatai ḥrlvueeyi sïllascadä Diuusi soicłdagi oodami sai
слла гäntälgitocana ḥrlpan ducami istumaasi idui ämo слли
ismaacsäla гäлri viaacatadai dñvllrai älqui quiaamoco ii ägai dai
gaaga agai pipioñi sai yoovana uuvasi. ² Dai baidui ägai gäripipioñiga
älmadu sai ämo coobai piisu aa namłquida agai ämo tasaicädä. Dai
otoma ootoi sai mälsa gayoovana. ³ Dai laascädioma ii äcläli plaasamu
dai mälsa тлл aa oodami mosdaraacami, ⁴ daidä itäldai: “Iimädavurai
dai gaaata duñi giñlläsiłrä dai aapä gñnaa namłquidamu sïllasi
сллагадуcаги”, astäldai. Tai ägai iji. ⁵ Dai dan duiscu äramu ii älsäcamı
dai ärua ootoi aata vuaadami, dai coi gälsäcaı tasai ii ägai dai ärua
ootoi. ⁶ Dai cauruñimoda ii ägai plaasamu dai mälsa тлл aa oodami
ismosdaraaja daidä itäldai: “¿Tuimäsi mosdaraaja ämo tasai dai
maitaaata vueeyi?” astäldai. ⁷ Taidä loodami itäldai: “Tomali
ämaadutai maitarmamacai aa duiñdagai cascäda”, astäldai. Amaasi
itäldai älsäcamı: “Iimädavurai aapimä vñlsi dai mälsa aata duñi
giñlläsiłrä dai aapä gñnaa namłquidamu sïllasi сллагадуcаги”, astäldai.
⁸ Dai caalcaı siuu duiscu gäpläridagi äripioñi taidä älsäcamı aagidi

Λgai ismaacʌdʌ tlaanli ʌripiooñi daidʌ itłtʌdai: "Baigovai vaida goaata vuaadami dai aa namłquida. Glaagacai aa namłquida ʌlrʌga ismaacʌdʌ gooquilrʌ glnaaga dai ismaacʌdʌ ʌlrʌga glnaaga vʌlsia gooquilrʌ aa namłquida aapi", astłtʌdai.⁹ Amaasi dada Λgai ismaacʌdʌ gooquilrʌ glnaagacai gaaata dui młtai ʌlmo coobai piisu aa namłqui.

¹⁰ Dai gooquilrʌ caaa namłquida agai ismaacʌdʌ ʌlrʌga glnaagacai gaata dui vai Λgai povłnliditadai mʌsi vaamioma aa namłquida agaitadai, młtai Λgai ʌlmo coobai piisu aa namłqui ʌlrʌ. ¹¹ Dai aidłmʌsi mosaa namłqui vai Λgai ñiooquimi ʌllasłcamı vui. ¹² Daidʌ itłtʌdai: "Goovai ismaacʌdʌ gooquilrʌ glnaaga ali ʌmo oora aata dui młtai vʌllscʌrʌ glnarpan ʌlsi aa namłqui dai aatłmʌ ʌmo tasai soimaa taataトイñdagai", astłtʌdai. ¹³ Taidʌ laamudʌ aa noragi daidʌ itłtʌdai ali ʌmoso ʌagi Λgai: "Giñaduñi aanł maisoimaasi glnvuiididi.

¿Maitasiłrvaavoi iñsaanł glnaagidi sai ʌmo coobai piisu glnaa namłquiada iñagaitadai isgaaata duñia aapimʌ giñllmadu? ¹⁴ Naa, glaa namłquidaraga imłdañi. Aanł ipłlidi isglnplłrpan ʌlsi maquiagi goovai ismaacʌdʌ gooquilrʌ glnaaga. ¹⁵ ¿Maitisviaa aanł slllicami isiduñia giñtumiñsigacʌdʌ istumaasi ipłliadagi? ¿Tuipłsi muuquimudadʌ caiti aapi nłiditai isclłaga dui aanł gogaa vlltarł?" astłtʌdai laamudʌ.

¹⁶ Poduucai ismaacʌdʌ loodami soi duu nłidi tami oidigi daama vaamioma namłga tllca siaaco tlaanli Diuusi, dłmos ismaacʌdʌ połlidi isvaamioma namłga tami oidigi daama Λgai gia maisii namłacamu siaaco tlaanli Diuusi. Diuusi ñiniooquituldadamigadʌ aagidi mui oodami saidʌ istutuidi isclłgacʌrʌ vuvaquiagi dłmos Diuusi chilłqui ʌlco vuvaitu —glnrtłtʌdai ΛSuusi.

¹⁷ Dai ʌmo imidagai voiyamu imłtidadai ΛSuusi catłsadimi Jerusaleenamu daidʌ ΛSuusi ʌcovai glnrvai aatłmʌ baivustaama dan gooca mamaatłdamigadʌ Λgai dai povłrtłtʌdai:

¹⁸ —Aapimʌ nłidi tłscatłłtłidimi aatłmʌ Jerusaleenłrʌ mlsiaaco giñtlłgida agai aanł ismaacʌdʌ viaa ʌmo slllicami giñtlłgida magai ʌbaitłguucamacamigadʌ papaali ʌlmadu ʌmamaatłtuldiadami slllicami isłgai gatlłaañimu mlsaidʌ giñmuaana, ¹⁹ dai giñtlłgidayi Λgai aa sibładʌrʌ oidacami ismaacʌdʌ maitłjudidíu siłgai giñparunadamu dai saasasamu giñtuucuga dai giñsiisamu curusiaba. Dai bovaica tasaicʌdʌ ʌpramu duaacamu aanł coidadʌ saagidaiñdʌrʌ —glnrtłtʌdai ΛSuusi.

²⁰ Amaasi ΛJacovo dai ΛVuaana ʌlmadu ʌdlłdʌ miaadʌrʌ guuquiva siaaco daacatadai ΛSuusi. ΛJacovo dai ΛVuaana ʌrSevedeo maamaradʌ. Taidʌ ʌdlłdʌ glnootonacʌdʌ clquiva ΛSuusi vuidʌrʌ. ²¹ Taidʌ ΛSuusi tlcacai daidʌ itłtʌdai:

—¿Tumaasi aagai aapi? —tłtʌdai Λgai.

Tai Λgai itłtʌdai:

—Síllascada aapi vllasia daama ḥrgabaitlslaacamicagi giñoigadacai darasa aapi giñmaamara vaidl ḥrtlalaanldamicana goovai —tlatlai ñgai.

²² Taidl ḥSuusi aa noragi daidl itlatlai:

—Aapiml maimaatl mastumaasi giñaagidi. ¿Baisistuidlna aapiml issoimaa taatagi silla soimaa taata iñagai aanl? —tlatlai ḥSuusi.

Tai ñgai itlatlai:

—Istutuidiatlta —tlatlai ñgai.

²³ Taidl ḥSuusi itlatlai:

—Slllicadl ḥrvaaivoi. Aapiml gia soimaa taatamu silla soimaa taata iñagai aanl dai vllscrla aanl maitistutuidi isdaraasagi tlatlaanldami baiyoma llgi Diuusi ḡrooga daraasamu tlatlaanldami —tlatlai ḥSuusi.

²⁴ Aidlsi aatlm̄ baivustaama cai gomaasi alil baacoi aatlm̄ ñgaa gooca ḡraaduñi vui. ²⁵ Taidl ḥSuusi ḡrvaí aatlm̄ dai povlrtltdai:

—Cl̄l maatl aapiml sai ismaacsadl maitljudidíu saagida ḥbaitlslaacami ḡripiooñiga duucal nldi ḡlaaduñi dai ismaacsadl vaamioma gatlaanli slllicadl tlatlaañicui. ²⁶⁻²⁷ Dlmos aapiml glansaagida maitlaagai ispoduucai ivuaadagi baiyoma sioorl ḥrbaitlslaacamicagi ḡlaagai issoicldagi vllscatai. ²⁸ Poduucai isduucal ivueeyi aanl ismaacsadl viaa lmo slllicami. Aanl gia divia oidigrl maisiu isgiñsoicldagi aa baiyoma divia aanl dai soicldl iñagai oodami dai muquia iñagai vai poduucai cl̄lgasrla vuvaslna mui oodami —ḡrtltdai ḥSuusi.

²⁹ Aidlsi vuvaquimi aatlm̄ Jericooaiñdr̄l mui oodami oí ḥSuusi.

³⁰ Vai voi ugidianaraajatadai gooca mainlplaadami. Dai mai ñgai isami daivusai ḥSuusi dai iiñoqui daidl itlatlai:

—Davi cajudadl ismaacsadl Diuusi maa lmo slllicami soigi ḡllda aapi aatlm̄csladl —tlatlai ñgai.

³¹ Taidl loodami bagaimi sai camaiiñacaiña vaamioma. Dlmos ñgai vaamioma iiñacai daidl itlatlai:

—Tlaanldam, Davi cajudadl ismaacsadl Diuusi maa lmo slllicami soigi ḡllda aatlm̄csladl —tlatlai ñgai.

³² Amaasi ḥSuusi cl̄quiva dai vaí lmainlplaadami dai tlcacai daidl itlatlai:

—¿Tumaasi iplidi aapiml isganduiñda aanl? —tlatlai ḥSuusi.

³³ Tai ñgai aa noragi daidl itlatlai:

—Tlaanldam, nlada ḥrlidi aatlm̄ —tlatlai ñgai.

³⁴ Amaasi ḥSuusi soigllli ñgaicldl dai taata vuupuidl. Tai bovasdr̄l lismaacsadl mainlplaitadai istui isnlplavagi dai oí ḥSuusi.

21 ¹ Aidlsi camiaadimitadai ḥSuusi Jerusaleenrla aayi Betapagirla miaanai ñgiidi siaaco Oliivosi tl̄gidu, ḥSuusi ootoi gooca gl̄mamaatlrdamiga, ² dai potatlai:

—Imivurai тлл aali quiiquirl ismaacldl тллмоjoro гиуca dai алcai тллгиму aapiml amo asñiitu maracami vulicami vлrai uupana dai vuaapa vлgoocai.³ Dai isamaadutai gанаagidagi mlsai maiupanana vлrai potлda ansai aanl тлгito dai ansai otoma лраму ootosda iñagai —тлтлдai лSuusi.

⁴ Poduucai лрлdui saidl лрлduuna ismaacldl aagai Diuusi ñiooquituldadamigadl dai poduucai ooja:

⁵ Aagidavurai Jerusaleenrla oidacami dai potллда:

“Dañi bлriml глraí. Maigлducldl гллidi goovai,
amo asñiitu mara daama daitugai”, astллда.

Asduucai ooja Diuusi ñiooquituldiadamigadl.

⁶ Amaasi лmamaatлrdamigadl iji daidl idui isducatai aagidi лSuusi.

⁷ Dai vuaa лasñiitu ллmadu лmaradl dai лgai daama darai гансosuaa dai daama daí лSuusi.⁸ Dai voiyrla ajioopaitadai mui oodami ismaacldl voiyrla ллligaimi гансosuaa dai aa guicuma uusi maamaradl dai voiyrla tuajaimi sai daama daivunlna лSuusi.⁹ Dai лgai ismaacldl baitlqui iimlitadai dai ismaacldl gooquirla iimlitadai iiñaquimi daidl icaitimi:

—Aliл сll tuiga goraí Davi cajiudadl ismaacldl Diuusi maa amo slllicami. Diuusi alil сllgasclrl nлidi goovai ismaacldl divia Diuusi guvucadadlcldl. Slllicldl сllga tuiga Diuusi —caitimi лoodami.

¹⁰ Aidлsidi лSuusi vaa Jerusaleenrla vлlsi лoodami sisioli dai muidutai aipaco глntcacai daidl icaiti:

—¿Sioorl goovai? —caiti.

¹¹ Vai aa aagidi daidl itлtлdai:

—Gooviava лrSuusi Diuusi ñiooquituldadamigadl daidl лrNasareetrla oidacami Galilea длгллrіrla —тлтлдai.

¹² Tai gooquirl vaa лSuusi лgll quiuupaigadl tuisicrl siaaco siaa duutudai Diuusi dai vuvaitu лjudidiu ismaacldl ami gagaagaraitadai dai ismaacldl gasaarpldaitadai. Dai aipaco suuli memesagadl лgai ismaacldl cambiando лjudidiu quiuupaigadl tumiñsigadl dai aipaco suuli daraicarudl ismaacldl gagaagaraitadai tutuugu.¹³ Daidl itлtлdai:

—Diuusi ñiooquidrl aduucai oojisi: “Лgll quii ismaacldl idui лoodami dai ami giñsiaa duutuada agai itллgидucamu quii mamaadaragai vлltarл”, mai aapiml лlsivogami тljogadl duucai nлidi —тлтлдai лSuusi лoodami.

¹⁴ Tai ami лgll quiuupaigadrl judiuíu ллmoso mainlпlaadami ллmadu chuchuecogami miaadrl guuquiva siaaco daacatadai лSuusi tai лgai duduaadi.¹⁵ Dai aidlsi лbaitlguiucacamigadl papaali ллmadu лmamaatлtuldiadami Diuusi slllicamigadl nлidi лistumaasi гллducldl ismaacldl idui лSuusi dai aidlsi caл isducatai iiñacai лaali лgll quiuupirla daidl icaiti: “Aliл сll tuiga goraí Davi cajiudadl ismaacldl Diuusi maa amo slllicami”, caiti лaali. Лbaitlguiucacamigadl papaali

λλmadu λmamaatλtuldadami Diuusi sλlicamigadλ sλlicadλ baacoi λSuusi vui,¹⁶ daidλ itλtλdai λgai λSuusi:

—¿Maitapλscal istumaasi aagai goaali? Dodoligitudañi aapi —tλtλdai.

Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Λjλ całana. Dai całidi aapimλ isduucai oojisi Diuusi ñiooquidλrλ daidλ icaiti:

Aali alia sλga ñioocada agai Diuusi vui.

Ascaiti Diuusi ñiooquidλrλ —tλtλdai λSuusi.

¹⁷ Amaasi λSuusi anaasi viaa dai ii Jerusaleenaiñdλrλ Betaaniamu dai anaasi siaa.

¹⁸ Dai siaadiqui całramu ajacoga imlitadai λSuusi Jerusaleenamu dai biuugimu. ¹⁹ Dai tλλ λmo iigosi dλadλ voi ugídiana dai abaana caquiva dai maitλλ iigosi moslca aagadλ. Daidλ λSuusi itλtλdai liigosi dλadλ:

—Aapi gia tomali λmo imidagai maiibiatamu —tλtλdai λSuusi.

Tai otoma gaquisa liigosi dλadλ. ²⁰ Dai aidλsi tλλ aatλmλ mamaatλrdami gomaasi camaitλλ istumaasi gλrtλtλgituagi dai tλcacai λSuusi daidλ itλtλdai:

—Ducatai mosλλ otoma gaquisa goiigosi dλadλ —tλtλdai aatλmλ.

²¹ Taidλ λSuusi galraa noragi dai povλrtλtλdai:

—Ismaacsλdλ gλnaagidi aapλ λrvavvoi. Iscałga vaavoitudadagi aapimλ maisiu moslcaasi istutiadamudai isiduñia gomaasi ismaacsλdλ idui aapλ goiigosi dλadλcλdλ asta istutiadamudai aapimλ λprλ isivuaadagi naana maasi istumaasi sλlicadλ sijiacami. ²² Dai vλλsi istumaasi taapλi aapimλ Diuusi mamadaitai issλlicadλ vaavoitudada aapimλ Diuusi gλnmaaquimu —gλrtλtλdai λSuusi.

²³ Amaasi λSuusi vaa λgλλ quiupaigadλrλ judidíu dai ami gamamaatλtulditadai Diuusi ñiooquidλ tai miaadλrλ guuquiva λbaitλguucacamigadλ papaali daidλ λtλlaanλdami judidíu dai tλcacai daidλ itλtλdai:

—¿Tuma sλlicamicadλ vuvaitu aapi λjudidíu tabiadadλrλ? ¿Toorλ gλmaa gosλlicami? —tλtλdai λgai.

²⁴ Taidλ λSuusi aa noragi daidλ itλtλdai:

—Aapλan λprλ gλntλcacakag λmo istumaasi mλscλla gñaa noragidagi istumaasi gλntλcaca iñagai aapλ nai aapλ λprλ gλnaagidagi istumaasi sλlicamicadλ ivueeyi aapλ gomaasi. ²⁵ ¿Toorλ ootoi λVuaana sai vapaconana oodami Diuusi oodami sio? Aago vλrai iñnoragida —tλtλdai λSuusi.

Vai λgai λggi aipaco gλnaatagidi dai pocaiti:

—Ispotλlda aatλmλ sai Diuusi ootoi goovai galraa noragidamu dai povλrtλadamu: “¿Tuimasi maivaavoitu?” ²⁶ Dai ispotλlda aatλmλ sai oodami ootoi, gλrvui baacoimu gooodami. Goovai sλlicadλ vaavoitudai siλVuaana λrDiuusi ñiooquituldiadamigadλ cascλdλ —caiti.

²⁷ Dai amaasi itlatldai ḥgai ḥSuusi:
—Maitatłmaatł aatłmł —tlatldai ḥgai.

Amaasi ḥSuusi itlatldai:
—Tomali aapł anmaitłnaagidagi istumaasi slllicamicłdł ivueeyi
aapł gomaasi —tlatldai ḥSuusi.

²⁸ Daidł ḥSuusi itlatldai:
—Łmo cłli maamaracatadai gooca, daidł itlatldai łmoco għmara:
“Giñmara imłdañi sivi dai mll yoova uuvasi giñllasi”, astlatldai.

²⁹ Taidł amaradł aa noragi daidł itlatldai: “Aapł maiimia iñnlidi”,
astlatldai. Dai gooquilariomia già salma duucal għallagħi ḥgai dai mllca
aata duñimu. ³⁰ Taidł loogadł ii dai mll aagidi ḥgħamai għmara dai
potlatldai l-avr. Tai ḥgai itlatldai: “Λjll”, astlatldai. Dai maii.

³¹ ¿Maacsłdla vlaġocatai idui istumaasi tħġitocatadai loogadł? —tlatldai
ḥSuusi.

Tai ḥgai itlatldai:
—Lavrəgadadł —tlatldai ḥgai.

Amaasi ḥSuusi itlatldai:
—Ismaacsłdla aapł għlaagidi ḥrvaavoi. Sai ɬuminiñsi vuudami daidł
ħooqui taatacaligami salma duucal għalltagħi dai camaisoimaasi
ivuaada aagai vaavoitudacai istumaasi aagai ḥVuaana. Diuusi soċċiña
ḥgai sai cħlġa għalltagħi. Dai aapiml giàn cho. ³² ḥVuaana
ismaacsłdla vapaconaitadai ħoodami għallmamaatħtuldi isducatai għlaagħi
isoidacagi mltai aapiml maiħma duucal għalltagħi maivaavoitudacai
tomasi nli idha aapiml islaġġa oħħodmi slllicłdla vaavou. Poduuc
aapiml maidadagħi isDiuusi għansoċċi idha islaġġi għalltagħi
aapiml.

³³ Salcavuraj aapiml idi cuento: Ḡo oħħodmi ismaacsłdla viaacatadai
dlnnli li uuvasi dai sicolli curaraj daidł idui siaaco vuusiadagi uuvasi
varagadł daidł idui l-avr ḡo vaaqbi tħċavacami dai abiaadlra
nuucadaca agai vlaġsi għall-

Dai gooqui l-avr taajucamicłdla maa għall-ġiżi aa oħħodmi dai mllcas iż-żejjha.

³⁴ Dai alħċai yoovaragħi ootoi ḥgai chillex qiegħi għarripiooñi sai mll
taanlna ħoodami ḥyoovi siġġi alcatadai. ³⁵ Taidł ħoodami vui
ħripiooñiġadla dai saasarai tuucugadł ḡo, dai l-mai muaa, dai l-mai
maicacarai. ³⁶ Taidł l-aħħadha vaamioma muiyoma oħħidni situcamidlra
taidł ħoodami poduuc idui ḥgaicħda l-avr.

³⁷ Dai mll gooqui l-avr ootoi ḥgai għmara dai rov l-ħiditħadai: “Goovai
gia siaa duutudan taada ḥgai”, asħallidi. ³⁸ Amaasi tħallgħacai ħoodami
amaradla aipaco għlaagħi daidł icaiti: “Gooviava l-avr ismaacsłdla
ajtagħi vlaġsi vustuidadla ħoodad għall-ġaġi dai poduuc
aatłm l-arttutuidacamicamu”, asħaġi ħoodami. ³⁹ Dai bli dai dajji
ugħidiana vuusaitu dai muaa —tlatldai ḥSuusi.

⁴⁰ Amaasi ḥSuusi tħċacxai ħoodami daidł itlatldai:

—¿Síllascadλ diviagi λtuidacami λdλvλλrai istumaasi iduuñimu λgai?
—tlatldai λSuusi.

⁴¹ Tai λgai itlatldai:

—Coodamu λgai λmaiclla ga tuutiacadλ maisoiglla liaracadλ dai taajucamicadλ maaquimu λmai gλdλvλλraga siλgai gia claga maacadamu síllsi aajλdagi λgai —tlatldai λtlatlaanλdamigadλ λjudidíu.

⁴² Amaasi λSuusi itlatldai:

—Aapimλ clλ maatλ isduucai oojisi Diuusi ñiooquidλrλ daidλ icaiti:
λslllicami viaacami ismaacadλ daasi aagai Diuusi
λtlatlaanλdamigadλ λjudidíu gajiaadλrλ viaa agai.

Dai λgai λrλgai vaa ismaacadλ vaamioma gatlaanλda agai Diuusi iduñia gomaasi.

Dai gomaasi λrλmo istumaasi clλgaducamicamu λgai vlltaraλ ismaacadλ vaavoitudagi.

Ascaiti Diuusi ñiooquidλrλ. ⁴³ Cascadλ aanaλ angλnaagidi sai Diuusi camaitλnsoiña agai mlsai clλga gλntλtλgitocana. Aapimλ vuidλrλ vlltλ λgai cascadλ. Baiyoma soiña agai λgai sai clλga gλntλtλgitocana λoodami ismaacadλ λλgiadagi. ⁴⁴ Dai sioorλ giñvui vlltλcagi soimaa taatamu dai aanaλ vui caatλcamu λgai aidλ gia iimimi λgai λDiaavora λλmadu —tlatldai λSuusi.

⁴⁵ Aidλsi λbaitλguucacamigadλ λpapaali λλmadu λfariseo cai λcuento ismaacadλ aa λSuusi, dai gλntλgito cai siλgai aagada mλlidi λSuusi λcuentocadλ. ⁴⁶ Dai cascadλ bλiya λliditadai λgai λSuusi dλmos λλbλiditadai λgai λoodami. Λoodami ronλnλliditadai siλSuusi λrDiuusi ñiooquituldamigadλ.

22¹ Taidλ λSuusi aagidi λprλ λmo ñiooqui cuentocadλ daidλ itlatldai:

² —Diuusi soicλi oodami sai clλga gλntλtλgitocana. Gomaasi λrλpan ducami isducatai idui λmo raí ismaacadλ idui λmo vagimi aidλsi ooñigai maradλ. ³ Ootoi λgai λpripooñiga sai vuaapana λvapaidadλ taidλ λvapaidadλ maitipλli isdadiagi. ⁴ Tai λgai λramu ootoi aa λpripooñiga daidλ itlatldai: “Aagidavurai giñvapaida sai casi gatλjai aanaλ coodaragai giñsosoiga giicoligadλ dai sai cuaadagai cavλssi baigλduu vai otoma baigovai iimλna idi cunataragλrλ”, astlatldai. ⁵ Dai vapaidadλ maitaλλgi. Αmoco mλl plidamu gλdλvλλraga dai λmai viaacatadai λma maasi isnλidagi. ⁶ Daidλ λgaa vui λpripooñigadλ λraí dai soi vuujimi dai vllsi coi. ⁷ Taidλ λraí alil baamu dai ootoi gλsandaaruga sai mλl coodana λgai λgacoodacami dai mλmλidana baabaquidλ. ⁸ Amaasi λraí itlatldai aa λpripooñiga: “Quiaa baigλduu gocunataragai dai giñvapaida camaiviaa sλlicami isdadiagi.

⁹ Iimλdavurai caayamu dai vapaida vllsi mλsioorλ tλλgiagi vai dadana idi cunataragλrλ”, astlatldai λraí. ¹⁰ Taidλ λpripooñigadλ aipaco

voiyamu iji dai ʌʌmpagi vʌlasi sɪllqui tʌʌ oodami ɔʌga tuutiacami dai maicɔʌga tuutiacami dai poduucai suuda ami gʌʌ tuucavi oodami.

¹¹ Taidʌ ʌraí vaa dai nʌnliði ɔʌvapaida dai ɔʌtʌgito tʌʌ siami ɔlaacatadai ʌmoco ismaacʌdʌ maitʌ aadaca yuucusi ismaacʌdʌ maa ʌraí ɔʌvapaida sai ɔʌnaadana cunataragʌrʌ. ¹² Daidʌ itʌtʌdai: “¿Ducatai vaa aapi maitlaadacatai yuucusi ismaasi ɔlaadai cunataragʌrʌ?” astʌtʌdai ʌraí. Taidʌ ʌgai maiñooqui. ¹³ Taidʌ ʌraí itʌtʌdai ʌgai ismaacʌdʌ gabibiditadai: “Vuravurai noonovidʌ dai ʌʌcasodʌ dai quiidigana daasa siaaco tucagamu siami alia soimasi taatacamu goovai dai suaacadamu”, astʌtʌdai ʌraí. ¹⁴ Diuusi ñiñiooquituldiadamigadʌ aagidi mui oodami saidʌ istutuidi iscʌʌgасʌrʌ vuvaquiajgi dʌmos Diuusi chilQUII ʌʌco vuvaitu —tʌtʌdai ʌSuusi.

¹⁵ Taidʌ ʌfariseo iji dai ɔʌnaagi sabai aagatudana ʌgai ʌSuusi ʌmo istumaasi vai poduucai viaaca ʌgai isducatai ɔʌlriłrʌ vuaajagi dudunucamιrʌ. ¹⁶ Dai cascʌdʌ ootoi ʌfariseo ɔʌnaaduñi ʌʌmadu ʌmoco ʌEroodʌsi aaduñdʌ sai tʌʌ aatagidana ʌSuusi vai ʌgai itʌtʌdai:

—Mamaatʌtuldiadami ɔʌga maatʌ aatʌmʌ sai istumaasi gaaagidi aapi dai gamamaatʌtuldi ʌrvaavoi. Dai maivuaamʌ ʌlidi aapi oodamicʌdʌ siʌrgʌnviipidacami siʌrsoituutuigami ʌrʌ, mosgamamaatʌtuldi aapi istumaasi Diuusi ipʌlidi. ¹⁷ Gʌraagidañi: ¿Cʌʌgaisi tʌsaa namʌquiada aatʌmʌ gociota ʌgʌʌ baitʌsʌaasamigadʌ ʌromamano chio sio? —tʌtʌdai ʌgai.

¹⁸ Dʌmos ʌSuusi maatʌ tʌʌ isʌgai vuiirumada ʌliditadai dai potʌtʌdai:

—Aapimʌ aagai ʌmo istumaasi dai ʌmamaasi ivueeyi. ¿Tuimʌsi giñvuiirumada ʌlidi aapimʌ? ¹⁹ Giñtʌlgidavurai ʌmo tumiñsi ismaacʌdʌsʌdʌ aa namʌquidi aapimʌ ʌciota ʌgʌʌ baitʌsʌaasamigadʌ romamano —tʌtʌdai ʌSuusi.

Tai ʌgai tʌʌgi ʌmo tumiñsi. ²⁰ Taidʌ ʌSuusi mostʌʌ dai tʌcacakai daidʌ itʌtʌdai:

—¿Voorʌ moodʌ dai voorʌ tʌtʌlaradʌ tumiñsiʌrʌ daja? —tʌtʌdai ʌSuusi.

²¹ Tai ʌgai aa noragi daidʌ itʌtʌdai:

—ʌgʌʌ baitʌsʌaasami moodʌ dai tʌtʌlaragadʌava —tʌtʌdai ʌgai.

Taidʌ ʌSuusi itʌtʌdai:

—Maacavurai ʌgʌʌ baitʌsʌaasami istumaasi ʌrtuidadʌ dai iduuñivurai istumaasi Diuusi ipʌlidi isivuaadagi ʌrʌ, ʌgai ʌrʌgʌʌ baitʌsʌaasami tʌvaagilrʌ dai oidiglʌrʌ ʌrʌ cascʌdʌ —tʌtʌdai ʌSuusi.

²² Amaasi cał ʌgai imaasi dai maitʌʌ istumaasi ɔʌntʌtʌgituagi dai dagito dai iji.

²³ ʌgai vaa tasʌrʌ ʌmoco saduseo iji siaaco daacatadai ʌSuusi. Asaduseo pocaiti sai maioidaga coídadʌ duaacaradʌ cascʌdʌ potʌtʌdai ʌgai ʌSuusi:

²⁴ —Mamaatłtuldiadami, ḥMoseesacaru oojisicami gļrvii
gļsalllicamiga vai pocaiti sai ismuquiagi ḥmo cłli dai viaagi glooñiga
maiquiaa maratacrai abaana, saida ḥsuculidə ḥcłli gļlaagai isvłlnagi
łvieuudu dai maratagi abaana ḥsillağıdə vłltara ismaacsłdə muu. ²⁵ Dai
tami gļrsaagida oidacatadai cuvaracami ḥmo sillaġdaml. Dai
łlrəgadadə ooñigai dai muu maiquiaa maamatacai. Tai gooquıłgə
łgħmai vłlna łvieuudu dai muu ɻapla maiquiaa maamatacai. ²⁶ Tai
gooquıłgə ɻgħmai vłlna ɻgħi vaa ooqui dai muu ɻapla maiquiaa
maamatacai. Vla cuvaracami podui dai vlaasi coi maimaamatacai tomali
łmaadutai. ²⁷ Dai amaasi muu ɻooqui ɻapla. ²⁸ Dai duduaacacai coidadə
saagidaiñdla. ¿Ismaacsłdə arcunadłscamu ɻooqui vlaasi
łrciūcunadłcatadai ɻgħi di? —tlatlħadai ḥsaduseo.

²⁹ Taidə ḥSuusi aa noragi daidə itlatlħadai:

—Maicłla għantla ġittoi aapim l-maimaatłcatai iscaiti Diuusi
ñiooquidə dai tomali maimaatłcatai sillaşı guvucadagai viaa Diuusi.

³⁰ Sillaċadə duduaacagi coidadə camaicuucuntada agai tomali
maiooñtada agai mosłpan ducamicana ɻgħi Diuusi tħallaañicarudə
tħvaagħiżgħi. ³¹ Čanlıdi aapim l-ojji istumaasi għanaagħidi Diuusi sai
oidaga duaacaragħi coidadə vłltara. ³² Tomasi catħvalpi ɻapdu sicoi
Avraañicaru dai Isaacaru dai Jacocaru vlaſčiżgħi pocaiti Diuusi: “Aan
anħarDiuusigadə Avraañi dai Isaa dai Jaco dai aa ɻapla”, astlatħadai
Diuusi. Agħi Diuusi l-lmadu daraaja tħvaagħiżgħi. Diuusi ɻarDiuusigadə
ismaacsłdə catħvalaagħiżgħi daraaja dai ismaacsłdə iimia agħi tħvaagħiamu
—tlatlħadai ḥSuusi.

³³ Moscalci ɻoodami imaasi vlaſċatai maitħi istumaasi
għantla ġiituagi ḥSuusi mamaatłtuldaragħaċċadha.

³⁴ Aidħi ɻfariseo maí siħSuusi cħallga aa noragi ḥsaduseo tai ɻgħi
maitħi isducatai aa noragħidagi ɻfariseo ɻaġi għall-mpagi. ³⁵ Dai ḥmoso
ɻgħi saagħidaiñdla ismaacsłdə ɻarmamaatłtuldadamicatadai Diuusi
salllicamigħadha vuirumada ɻiditħadai ɻgħi ḥSuusi daidə itlatlħadai:

³⁶ —¿Mamaatłtuldadami vlaasi ismaacsłdə ipalid Diuusi tħażżeqa
tumaasi vaamioma għlaagħi tħażżeqa? —tlatlħadai ɻgħi.

³⁷ Taidə ḥSuusi itlatlħadai:

—“Oigħadañi ɻaċliodami għDiuusiga vlaasi għiġibdacsłdə dai vlaasi
għal-għuvcadagħaċċadha dai vlaasi għal-ġitoidagħaċċadha. ³⁸ Gooviava ɻgħi dai
siooma għlaagħi isivuuaadagi”. ³⁹ Dai gooquīrdadə baitoma pocaidaga
ɻapla: “Oigħadañi għlaaduñi podiuuċai pħasduuċai għoigħdai aapi ɻaġi”.
⁴⁰ Tomasioor ɻioor ɻaċliodami ɻaġidi idu ñiooqu ɻgħi għiex
ivueeyi vlaasi istumaasi aagħi Diuusi salllicamigħadha dai istumaasi
aagħi Diuusi ñiñiooquituldadā —tlatlħadai ḥSuusi.

⁴¹ Vai quiaa ɻamarai guucacatadai ɻfariseo ⁴² taidə ḥSuusi tħacacai
daidə itlatlħadai:

—¿Ducatai tlatlitoi aapimə voorə cajuidadə ἈCristo? —tlatldai ἈSuusi.

Tai Ἀgai itatladi:

—Davicaru cajuidadava —tlatldai Ἀgai.

⁴³ Taidə ἈSuusi itatladi:

—Tuisidə Ἀgai vaa Davicaru aagai isducatai aagidi Diuusi Iblaadə daidə icaiti: “ἈCristo ἀrgiñDiuusiga”. Daidə Davicaru icaiti Ἀpə:

⁴⁴ Diuusi potatladi ἈCristo:

“Γλamaaquimu aapə ἀmo slllicami ismaacədə vaamioma naməga.

Dai ugititudamu aapə vllasi ismaacədə glnuidərə vllatlcagi”.

Ascaiti Davicaru aagaitai ἈCristo. ⁴⁵ ¿Ducatai istutuidi ἈCristo siłrcajiudadəcagi ἈDavicaru vai Ἀgai ἈDavicaru giñDiuusiga aagai? —tlatldai ἈSuusi.

⁴⁶ Dai tomali ἀmaadutai maitistutuiditadai isaa noragidagi tomali ἀmo ñiooqui dai aidə abiaadərə vllascatai ἀbəlidiña istəcacadagi ἀmo istumaasi.

23¹ Taidə ἈSuusi itatladi Ἀoodami dai aatəmə mamaatərdamigadə:

² —Amamaatətuldiadami Diuusi slllicamigadə llmadu Ἀfariseo rovənəlidi siłgai vaamioma sl̄ga maatə cał istumaasi ooja Moseesacaru dai siłgai Ἀgai viaa slllicami isgamamaatətuldiadagi slllicamigadə Moseesacaru. ³ Sl̄gadu isllgiada aapimə dəmos moslcaasi siłscadə glnaagiada Ἀgai moslcaasi istumaasi aagai Moseesacaru dəmos maitivuaada aapimə ismaasi ivueeyi Ἀgai. Ἀgai aagai ἀmo istumaasi dai ἀmamaasi ivueeyi. ⁴ Pocaiti Ἀgai sai gllaagai isiduñiagi mui naana maasi istumaasi dai Ἀgai Ἀgai maitivueeyi isduucai aagai. ⁵ Ἀgai alı́ oojoidi isoojadagi Diuusi ñiooquidə papepeelirə dai ali cajitərə daraasaiña dai glncovana vupuraiña dai glnllcana. Ἀgai maisiaa duutudai Diuusi mospovuaadana Ἀgai sai pocaitiña Ἀoodami isłgai alı́ siaa duutudai Diuusi. Dai Ἀgai oojoidi isglnaadadagi yuucusi ismaacədə tllatvəndu naanacadə uugidiana. Ἀgai poduucai glnaadaiña sioorə siaa duutudagi Diuusi dəmos ἀmamaatətuldiadami Diuusi slllicamigadə llmadu Ἀfariseo maisiaa duutudai Diuusi mosglnaadaiña Ἀgai ἀyuucusi sai pocaitiña Ἀoodami isłgai alı́ siaa duutudai Diuusi.

⁶ Dai Ἀgai vllscərə gagaagai sl̄sləgadusclidioma daraicarui siu duucu gaugia agadagi muidutai dai quiqiuñurilə. ⁷ Dai oojoidi sioodami cucuaasada glnvapanamu dai viaatuldiada cacaayana dai siaa duutuadagi dai Ἀgai aadərə maiojoidi ispoduucai ivuaadagi.

⁸⁻¹⁰ Aapimə moslmo aadunumu duucami dai moslca aapə Cristo ἀrgənbaitəslaacamiga cascədə maitlaagai isaagiada aapimə oodami sai siaa glnduutudaiña tltlaanədami duucai. Diuusi glnrooga vllasia daama ἀrgabaitəslaacamiga cascədə gllaagai isvaamioma siaa duutuadagi Ἀgai sioodami. ¹¹ Ismaacədə soicədagı aa Ἀgai ἀrgaduscləcamicamı aapimə

gansaaagida.¹² Agai ismaacslə siooma gəducslə gəlliadagi agai gia siooma maitlrgəducsləcamicamu dai agai ismaacslə siooma maigəducslə gəlliadagi agai gia siooma lrgəducsləcamicamu.

¹³ Sillə soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldadami Diuusi səlicamigadə dai aapimə fariseo sillə soimaa taatamu aapimə. Aapimə aagai əmo istumaasi dai əma maasi ivueeyi. Aapimə mamaatłtuldi oodami Diuusi səlicamigadə dai vllascərə aapimə maitivueeyi istumaasi Diuusi ipalidi. Aapimə mamaatłtuldadami maitipalidi isDiuusi gənsoicədagı mai cələga gəntəlagitoca aapimə dai aapimə sobicələ aa oodami sai maitipalidiñə isDiuusi soicədagı vai cələga gəntəlagitoca agai tomasi agai gia ipalidi isDiuusi soicədagı sai cələga gəntəlagitocana.

¹⁴ Sillə soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldiadami Diuusi səlicamigadə dai aapimə fariseo sillə soimaa taatamu aapimə. Aapimə aagai əmo istumaasi dai əma maasi ivueeyi. ¿Tuiməsi voopoidi baabaquidə əvipiuudu? Dai təvəri gamamadaiñə aapimə sai pocaitiñə əoodami isaliə siaa duutudai aapimə Diuusi dəmos maitlrvaaivoi. Cascədə aapimə alı̄ soimaasi gəntaatłtuldamu Diuusi.

¹⁵ Sillə soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldiadami Diuusi səlicamigadə dai aapimə fariseo. Aapimə aagai əmo istumaasi dai əma maasi ivueeyi. Aapimə tomasiaaco ajioopai dai gaagai oodami dai vaavoitulda əlidi gənləpan duucəi dai səllascədə vaavoituda agai gənləpan duucəi agai vaamioma soimaasi ivueeyi isaapimə dai aapimə ərgəndəñi.

¹⁶ Sillə soimaa taatamu aapimə. Aapimə mamaatłtuldi əoodami Diuusi ənəoquidə dəmos tomali aapimə maimaata istəliya əlidi. Dai gamamaatłtuldi aapimə sai isəmo oodami aagadagi isiduñia əmo istumaasi sai ispoçaitiadagi sai səlicədə ərvaavoi istumaasi aagai poduuçəi isduucəi ərvaavoi isoidaga əgəl quiupai aidəgia maiviaaca isiduñia istumaasi aagai, dəmos ispoçaitiadagi sai səlicədə ərvaavoi istumaasi aagai poduuçəi isduucəi ərvaavoi isoidaga ooro əgəl quiupiñələ aidəgia səlicədə viaaca isiduñia istumaasi aagai.

¹⁷ Vupuiiruga aapimə dai maimaata istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapimə. Vaamioma ərsoiñi əgəl quiupai səlooro ismaacslə əgəl quiupiñələ daja. Looro quiupai ərana daja cascədə siaa duutudi agai.

¹⁸ Dai aapimə gamamaatłtuldi ələrə sai isəmo oodami aagadagi isiduñia əmo istumaasi sai ispoçaitiadagi sai səlicədə ərvaavoi istumaasi aagai poduuçəi isduucəi ərvaavoi isoidaga əmo altar əgəl quiupiñələ aidəgia maiviaaca isiduñia istumaasi aagai, dəmos ispoçaitiadagi sai səlicədə ərvaavoi istumaasi aagai poduuçəi isduucəi ərvaavoi isoidaga istumaasi Diuusi daasdaradə əltar daama aidəgia səlicədə viaaca isiduñia istumaasi aagai.¹⁹ Vupuiiruga aapimə dai maimaata istumaasi Diuusi ipalidi isivuaada aapimə. Vaamioma ərsoiñi əltar siDiuusi daasdaradə.

Diuusi daasdaradə ləltar daama daja cascədə siaa duutudi ʌgai.

²⁰ Isəmo oodami aagadagi isiduñia ʌmo istumaasi dai pocaitiadagi sai səllicədə ʌrvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai ʌrvaavoi isoidaga ʌmo altar ʌgəl quiuupiɬəl dai poduucai aagai ʌgai vələsi istumaasi oidaga ləltar daama. ²¹ Isəmo oodami aagadagi isiduñia aagai ʌmo istumaasi dai pocaitiadagi sai səllicədə ʌrvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai ʌrvaavoi isoidaga ʌgəl quiuupai dai poduucai aagai ʌgai vələsi Diuusi, ʌgai quiuupiɬəl daja cascədə. ²² Isəmo oodami aagadagi isiduñia aagai ʌmo istumaasi dai pocaitiadagi sai səllicədə ʌrvaavoi istumaasi aagai poduucai isduucai ʌrvaavoi isoidaga təvaagi dai poduucai aagai ʌgai vələsi Diuusi, ʌgai təvaagiɬəl daja cascədə.

²³ Səll soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldiadami Diuusi səllicamigadə dai aapimə fariseo. Aapimə aagai ʌmo istumaasi dai ʌmamaasi ivueeyi. Vələsi istumaasi viaa aapimə aa oidiñia oodami Diuusi aa duiñdadə vəlltarał asta ivaagi məsmaacədə bələjli. Cəlgadu isoidiada aapimə oodami Diuusi aa duiñdadə vəlltarał məstumaasi viaacagi dəmos maitivueeyi aapimə istumaasi Diuusi ipłidi gomaasi già maicəlləgadu. Aapimə maicəlləga oidaga tomali maisoigənəlidi aapimə aacədə tomali maicəlləga vaavoitudai aapimə Diuusi ñiooquidə poduucai alıł soimaasi ivueeyi aapimə. ²⁴ Aapimə ʌləpan ducami mainłnlaadami ismaacədə vaidaquia ʌlidi oodami ʌmarəsəglə. Aapimə ivueeyi istumaasi maisi głaagai dai maitivueeyi istumaasi vaamioma głaagai.

²⁵ Səll soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldadami Diuusi səllicamigadə dai aapimə fariseo. Aapimə cəl tuutiacami gənvueeyi oodami vuitapi dəmos alıł soimaasi ivueeyi aapimə. ʌlsivuacatai dai coimudadə tuutiacatai. ²⁶ Aapimə səllicədə maicəlləga maatə cal Diuusi ñiooquidə alıłsi głaagai isłərəga daanłda aapimə Diuusi vai ʌgai gənoigəlda gənsoimaascamiga dai poduucai camaitłrsoimaasi iduucamicamu aapimə.

²⁷ Səll soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldiadami Diuusi səllicamigadə dai aapimə fariseo. Aapimə aagai ʌmo istumaasi dai ʌma maasi ivueeyi. Aapimə ʌləpan ducami siaaco głyasaapai coidadə dai alıł cələga baiduñisi daamadələ dai ʌrana alıł sigalnaasi. ²⁸ Pomaasi aapimə alıł cələga tuutiacami gənvueeyi oodami vuitapi dai gəntəgitoidagələ alıł soimaasi aagaiñia ʌmo istumaasi dai ʌma maasi ivuaadana.

²⁹ Səll soimaasi taatamu aapimə mamaatłtuldiadami Diuusi səllicamigadə dai aapimə fariseo. Aapimə aagai ʌmo istumaasi dai ʌma maasi ivueeyi. Aapimə iviididi baabaquidə Diuusi ñiñiooquituldiadamigadə ismaacədə coi gənələqui aaduñicaru dai siaaco yaasapi dai gənaaduñicaru coi ʌləpəl aa oodami cəl tuutiacami ʌgai ami daama ʌsai aapimə yoosigai. ³⁰ Dai pocaiti aapimə: “Isoidacamudai aatłmə ʌləquiomə aidəsi oidacatadai gərlələqui aaduñicaru maisoiñia

coodamudai aatłmł Diuusi ñiñiooquituldiadamigadł".³¹ Poduucai ለagī aapimł aagai mäsida ለrcajiudadä dai ለpan tuutuiga aapimł ለgai ismaacädä coi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadł.³² Isapiasoimaasi ivuaada aapimł otoma ለpan ለasi ጽrīlṛl vlltlcsamu aapimł gllpllquí aaduñicaru.

³³ Slllicädä ለrsoimaasi ivuaadami aapimł. Aapimł già maicllağaslärl vuvaquimu baiyoma iimimu aapimł tllca siaaco oidaga ለDiaavora.

³⁴ Cascädä ootosamu aanł Diuusi ñiñiooquituldiadamigadł dai oodami sastuduacami, dai mamaatłtuldiadami. Dłmos aapimł coodamu ለłmoco dai aa curusiaba siisisamu dai aa gļviersamu quiqiuupiłrl, dai aa soimaa taatatuldamu aali quiqiułrl.³⁵ Dai poduucai aapimł ጽrīlṛl vlltlcsamu vllsi gocłł tuutiacamicädä ismaacädä gļncooditu. Aidłsi abiaadłrl gļmuuatı Aveelicaru cll tuigacädä asta aidłsi gļmuuatı Zaceríasi Berequiiiasi maradł ለgai ismaacädä muaa ለgai ለgll quiupai vuidłrl ለaltar abaana.³⁶ Ismaacädä gļnaagidi aanł ለrvaavoi. Aapimł sivi oidacami ጽrīlṛl vlltlcsamu vllsi gomaasicädä.

³⁷ Aapimł Jerusaleenrl oidacami aapimł mäsmaacädä coodai Diuusi ñiñiooquituldiadamigadł ojoodaicädä, mosłł muiyoco imidagai ipłliditadai aanł isgļnlpaidagi dai gļnnuucadacagi ለpan duucai ለtaciscu ለmpaidi gļmaamara gļaana uta mltai maitipalı aapimł.

³⁸⁻³⁹ Dañi aapimł sivi gļndagitomu aanł dai camaitiñtlagimu aapimł ለramu asta sllscadł aiyagi istuigaco potliya aapimł: "Alił siaa duutudai aatłmł ismaacädä borimł Diuusi guvucadadłcädä" —tłtłdai ለSuusi.

24 ¹ Daidł ለSuusi vuusai ለgll quiupai gļdaiñdlrl ለjudidíu dai

caimia agitatadai tai miaadłrl guuquiva aatłmł mamaatłrdamigadł ለgai dai aagidi sai alıł chigamaasi ለgll quiupai.

² Taidł ለSuusi gļraa noragi dai povłrtłtłdai:

—¿Nlidimlsi aapimł vllsi idi? Ismaacädä gļnaagidi aanł ለrvaavoi sai tomali ለmo odai maiviyya agai ለmai daama, vllsi siaa gļduuñimu goovai —gļrtłtłdai ለSuusi.

³ Amaasi iji aatłmł Oliivosi giidiamu dai ami daiva ለSuusi. Mosłcaasi ለSuusi ለłmadu aatłmł mamaatłrdamigadł ለgai ami daacatadai tłtai aatłmł itłtłdai:

—Aatłmł ipłlidi pļsgļraagida aapi sllscadł ለplduñia agai gomaasi ismaacädä aagai aapio. ¿Duucatai maatłcsamu oodami iscayo divi agai aapi dai cayo ugítimu oidigi? —tłtłdai aatłmł.

⁴ Amaasi ለSuusi povłrtłtłdai:

—Gļnnuucadacavurai vai tomali ለmaadutai maitłnvupuiirumadaiña.

⁵ Muidutai dadia agai dadi caitiadamu ለgai: "Aanł anłrCristo", dai muidutai vupuiirumadadamu ለgai.⁶ Cajiomacamu looodami muiyarpłrl cocodi, dai aa cayo gļncocoda ለṛp, maitavṛr duduaadicuda gomaasi ለplduñia agai ለṛga, dłmos maiquia aayi ciugatłrl tasłrl.⁷ ለmo

длнллгілг oidacami cocuadamu лmai длнллгілг oidacami dai oidacamu biuugigai dai coocodagai aipacoga dai alіl cavami gigivucudamu ллтарлслг gooidigi.⁸ Вллси gomaasicлд utudama глаагакай soimaasi taatamu oidigi daama oidacami.

⁹ Dai amaasi лoodami тллгидаму лваавоитудадами dudunucamілг млсаидл глааглна dai coodana. Dai вллси oidigi daama oidacami сллдадаму гіївавоитудайтai лgai. ¹⁰ Sіllscadл aiyagi amaasi tasлгл muidutai camaitiїvaавоитудада agai, dai aipaco глпсллададаму dai aipaco глntлtгiададаму dudunucamілг. ¹¹ Dai oidacamu mui yaatavogami ismaаслд pocaitada agai saidл лrDiuusi ښniooquituldiadamigadл dai vupuiirumadadamu mui oodami. ¹² Dai сллlicлдл oidacamu soimaasi dai cascлдл mui oodami camaitlnoigладаму aipacoga. ¹³ Dлmos лgai ismaаслдл apiagiїvaавоитудадаги sіllsi uucami oidacagi oidigi daama лgai gia сллгаслг vuvaquimu. ¹⁴ Dai вллси oidigлг глаагадаму gosлл caidacлдл isducatai Diuusi soicлl oodami sai сллга глntлtгitocana sipoduucai вллси oidigi daama oidacami maatлcamu. Dai amaasi gia caugitimu oidigi.

¹⁵⁻¹⁶ Tai Daniel лmo Diuusi ښniooquituldiadamigadл poduucai ooja sai divia aagai лmoco ismaаслдл сллlicлдл soimaasi iduњia agai лmo istumaasi лgлл quiuupaigadлjudidіu лrana. Sіllscadл plijada oodami ispomaasi лрлуими, amaasi лgai ismaаслдл tami Judeелгл daraajagi глаагай isvoopiagi gigiidiamu —глrtлtлdai лSuusi.

Sioorл plijadagi idi oojai глаагай ismaатл салcагi. ¹⁷ Daidл лSuusi ротлтлдai ллрл:

—Sioorл вaaqui daama daacagi aidл tasлгл alisi глаагай isotoma voopiagi maivuvaidacai гlvustuidaga tuucavidлг, ¹⁸ dai sioorл dлjiana ajioopadagi maitlaagai isлramu iimiagi глпquiiquiamu dai vuiyagi глпyuucusi. ¹⁹ Sіll soimaa taatamu лooqui ismaаслдл noonoacagi sіllрл viaacagi aali siisiлdamи, aidл tasлгл. ²⁰ Alisi глаагай isdaanлdагi Diuusi vai maitlrtoomococana mlsіllscadл voopiagi, tomali maitlrлmo ibлstaragai tasлrlcana. ²¹ Alia soima taata agai лvaавоитудадами cascлдл. Vaamioma soimaasi гltaatamu amaasi sitomali лmo imidagai aidлsi abiaadлг Diuusi idui oidigi dai gooquilгl tomali лmo imidagai maipomaasi гltaatamu. ²² Isbai тлvлri лрlduňiagi gomaasi aidл gia вллси coiyantada oodami Dлmos Diuusi maidagitomu istvнlapi лрduňia gomaasi лgai alіl oigлdai ismaаслдл лcovai vuvaitu cascлдл.

²³ Amaasi isлmaadutai povlntлtлdагi: “Dañi tami daja лCristo”, mlsіllрл rovltлtлdагi: “Dañi тllaca daja”, maitavлr vaавоитудада.

²⁴ Dadia vagai yaatavogami dai pocaitiada agai saidл лrлCristo dai pocaitiada agai saidл лrDiuusi ښniooquituldiadamigadл, daidл ivuaada agai naana maasi гlгарducami dai poduucai vupuiirumadada agai asta лgai ismaаслдл Diuusi лggi лcovai vuvaitu isistutiadagi. ²⁵ Dлmos aapл

ллquiasdлrl abiaadлrl glaagidi.²⁶ Cascлdл isaagiada лgai dai рovlatladagi: "Dañi тllca oidigana daja лCristo". Maitlaagai isiimiagi лoodami daida isaagiadagi лgai dai рovlatladai: "Dañi tami quiiylrл daja", maitlaagai isvaavoitudadagi.²⁷ Poduucai ismaascana sillscadл vлrldocadagi oidigi poduucai ллрл vllsi oodami giññlida agai sillscadл ajiagi istuigaco diviagi aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami.²⁸ Tomasiaaco siaaco caatлcagi baabaidi duvaligadл ami глplmpaidiña nuunui, poduucai лrvaavoi ллрл saidл лrlduuñi agai vllsi istumaasi aagai aanл.

²⁹ Dai amaasi sillscadл cadaivuñiagi gosoimaa taataragai tasai tucapi viiya agai dai masaadai gliiña agai, dai sisiaavugai suuligia agai tavaagiaiñdлrl, dai vllsi istumaasi oidaga tavaagilrл gigivucudamu.

³⁰ Dai amaasi tllgimu oodami tavaagilrл лmo istumaasi dai poduucai maatлmu iscadvia aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami dai vllsi oidigi daama oidacami suaanlда agai dайд gltllgimu лgai istavaagiaiñdлrl imldamu aanл icomai saagidaiñdлrl guvucadagaicлdл dai Diuusi dadadaquigadл лlmadu.³¹ Dai ootosamu aanл giñtlalañicaru vai лgai cavami iivana trompeetacлdл dai poduucai лmpaida aagai vllsi лoodami ismaacлdл Diuusi лcovai vuwaitu vllsi oidigiaiñdлrl dai vllsi tavaagiaiñdлrl.

³² Maatlvurai aapimл idi ñiooqui ismaacлdл гlnaagidia iñagai aanл aagaitai liigosi. Sillscadл momiacagi iigosi maamaradл dai iipoidagi aagadл poduucai camaatлca iscamiaadimi taaco.³³ Poduucai ллрл mlsillscadл plijadagi iscasi лrlvuidagi gomaasi ismaacлdл caagidi aanл camaatлca iscayoga ugidadai oidigi.³⁴ Ismaacлdл гlnaagidi aanл лrvaavoi sai gomaasi лrlduñia agai maiquiaa ugltcrai oodami sivi oidacami.³⁵ Tavaagi dai dlvllrai ugitudi dmos giññiooqui maiugitudi.

³⁶ Dlmos tomali лmaadutai maimaatл sillscadл tomali siuu duucu tomali Diuusi tltaañicarudл tavaagilrл daraajatai maimaatл, tomali aanл Diuusi maradlctai. Mosllgi glrooga Diuusi лgai dai maatл.

³⁷ Poduucai isduucai лrldui aidlsi oidacatadai лNoé poduucai лrlduuñimu ллрл sillscadл cadivia iñagada aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami.³⁸ Llqui aidlsi maiquiaa cavami duudu dai maiquiaa gliiña oidigi suudagicлdл лoodami gacuaadana dai gaylldana dai cuucuntaiña, dai gamamaacaiña гlнmaamara ooqui mlsai ooñtaiña asta aidл uucami sivaa лNoé glvaarcuglrl.³⁹ Sai moduu maimaí лgai asta aidlsi caduuquimi tai vllsi лoodami coi. Poduucai лrlduuñimu ллрл sillscadл divia aanл ismaacлdл viaa лmo slllicami.⁴⁰ Dai amaasi gooca сасали oidigana daraajamu siDiuusi vaidacaimu лmoco dai лgлmai viaamu.⁴¹ Dai gooca ooqui gatuaadamu siDiuusi vaidacaimu лmoco dai лgлmai viaamu.

⁴² Вллслагла глаагай исбаигандука ааримл майматаатсатай томали сиуу дуучу дивия аагай лтлаанлдами. ⁴³ Дамос слага маатл ааримл сай исломо оодами маатлсаги сиуу дуучу ами quiidilг divia agadagi лмо ллсивогами майкосиан тада лгай ниуcadacatai сай маиваасла quiidilг dai ллсидана. ⁴⁴ Подиууциай ллрл ааримл алиси глаагай тллсаигл ducagi, сиуу дуучу сиоома майтлагитока ааримл iñsidivimu аапл исмааслдл viaa лмо сллличами —тлтлдай лSuusi.

⁴⁵ Daidл лSuusi itлtлdai ллрл:

—Лмосо гаааму вллслагла гаагайна лмосо ллгидарасами сайтидуасами saidл лртлаанлдамигадлсана pipioñigадл сай bibidiña сиуу дуучу глаагадаги. ⁴⁶ Baigлlliadiamu лтлаанлдами исмааслдл iducagi вллси слага сиуу дуучу diviagi лаамудл. ⁴⁷ Slлlicлdл angланаагиди saidл лаамудл тлаанлдами дууциай viituldamu вллси istumaasi viaacagi. ⁴⁸ Дамос siлrpioñi исмааслдл тлаанлдами дууциай viaagi лаамудл маислла гуигаги сай ровллдаги sилаамудл maiotoma дивия аагай ⁴⁹ сай глаагасай soivuaadagi лгaa pipioñi сай лгай gacuaadagi сай gayлlдаги сай navamuagi aa navacoidадл ллмаду. ⁵⁰ Dai подиууциай лаамудл diviagi сиуу дуучу лрпooñigадл сиоома mainлlracаги сай сиуу дуучу лгай майматаатсаги. ⁵¹ Dai сллличадл soima taatatuldamu лгай daidл iduuñimu лгаислдл isducatai лрлнueeyi лгаислдл исмааслдл аагай лмо istumaasi сай лма maasi ivueeyi. Amaasi susuaquimu лгай сай alil soimaasi taata agai.

25¹ Isducatai ллрл vueeyi siлlscадл Diuusi соicлdаги oодами сай

слага глнтлагитокана ллрлан ducami istumaasi idui baivustaama aali тлтлдji исмааслдл iimi agaitадai лмо cunataragiamu сай bll iimli глncиucudacaru. Dai лгай ajia agai лноовио лмарлслага. ² Dai taamatai лгай маислла глнтлагито сай taamatai лгай alil слага глнтлагито. ³ Лгай исмааслдл маислла глнтлагито maibлcai asaiti istucлdл suusudadagi глncиucudacaru сиуу дуучу caugitiagi asaitigадл лciиucudacaru. ⁴ Dai лгай исмааслдл слага глнтлагито лгай gia bllcai asaiti istucлdл suusudadagi глncиucudacaru. ⁵ Daidл лноовио camaiotoma дивия сай савллscatai сллличадл coocosimu сай coocoи. ⁶ Sai салран тucарл sibл iiña istumaasi saidл icaiti: “Casibлdлl imli lienл lnoovio, тllcavл vuidлrл aji”, ascaiti. ⁷ Tai вллscatai лaали тлтлдji vaapañi сай baidui глncиucudacaru. ⁸ Daidл лtaама исмааслдл маислла глнтлагито itлtлdai лгaa исмааслдл слага глнтлагито: “Глrcиucudacaru cayoga tuu глrmaacavurai laalachи asaiti”, astлtлdai. ⁹ Sai aa noragi лгай исмааслдл слага глнтлагито daidл itлtлdai: “Chu, aidл gia maitlrajia goovai сай tomali aаримл ллрл. Baiyoma avлr iimi aаримл тllcса siaaco глаагарай сай savлda aаримл глnвlltara”, astлtлdai. ¹⁰ Dai aidлsi utudama тllcса gasavлdamu лгай лasaiti сай aayi лноовио. Dai лaали тлтлдji исмааслдл слага глнтлагито vaapa лноовио ллмаду ами cunataragiлrл, сай ciuу лciиuparagai. ¹¹ Sai gooquilrл dada

ʌgaa aali tʌtʌlji daidʌ icaiti: “Cʌliodami, cʌliodami gʌrcupioquidañi”, astʌtʌdai. ¹² Sai ʌgai aa noragi daidʌ itʌtʌdai: “Maitanʌnmaatʌ”, astʌtʌdai ʌgai —tʌtʌdai ʌSuusi.

¹³ Taidʌ ʌSuusi povʌrtʌtʌdai aatʌmʌ mamaatʌrdami:

—Cascʌdʌ baigavʌr gʌnduca aapimʌ maitamʌmaatʌ sìllscadʌ tomali siuu duucu divia iñagai aapʌ ismaacʌdʌ viaa ʌmo sʌlicami.

¹⁴ Sìllscadʌ Diuusi soicʌdagı oodami sai cʌlga gʌntʌgitocana gomaasi ʌrlpan ducai isduucai idui ʌmo cʌlli ismaacʌdʌ imia agaitadai ʌmai dʌnʌlriamu dai vaí gʌripiooñiga dai maa tumiñsi.

¹⁵ Amoco maa ʌgai taama mil piisu, dai ʌgʌmai goo mil, dai ʌgʌmai ʌmo mil. ʌrlgadagʌ siooma saituduga cascʌdʌ vaamioma mui maa ʌgai tumiñsi daidʌ ʌgaa siooma maisastuduga cascʌdʌ vaamioma chiichiʌqui maa ʌgai tumiñsi. Dai ii ʌgai ʌmai dʌnʌlriamu.

¹⁶ Apiooñigadʌ ismaacʌdʌ viaacatadai taama mil piisu gamaitʌ ʌrlpa taama mil piisu ʌtumiñsicadʌ. ¹⁷ Poduucai ʌrlpa ʌgʌmai ismaacʌdʌ viaacatadai goo mil gamaitʌ ʌrlpa goo mil. ¹⁸ Tai ʌgai ismaacʌdʌ viaacatadai ʌmo mil ii dai ʌsto ʌtumiñsigadʌ glaamu dʌnʌlrai uta.

¹⁹ Tʌnʌrpicadʌ ʌramu divia ʌlaamudʌ dai vaí ʌgai gʌripiooñiga dai maatʌca aagai sʌljaqui gamaitʌ ʌlmadutai. ²⁰ ʌrlga divia ʌgai ismaacʌdʌ viaacatadai taama mil piisi dai tʌngi ʌtumiñsi ismaacʌdʌ gamaitʌ daidʌ itʌtʌdai: “Giñaamu, aapi giñmaa taama mil piisu dai tami daja ʌrlpa taama mil piisu ismaacʌdʌ gamaitʌ aapʌ”, astʌtʌdai. ²¹ Taidʌ ʌlaamudʌ itʌtʌdai: “Cʌlgaduava, aapi ʌrlmo cʌl piooñi cаслga idui aapi laachicadʌ sivi gia ʌlmaaqimu aapʌ ʌlprioma. Miaadli dai baigʌlliada aapʌ giñllmadu”, astʌtʌdai. ²² Tai gooquilrʌ ami divia ʌrpiooñigadʌ ismaacʌdʌ viaacatadai goo mil piisu daidʌ itʌtʌdai: “Giñaamu giñmaa aapi goo mil piisu dai tami daja ʌrlpa goo mil ismaacʌdʌ gamaitʌ aapʌ”, astʌtʌdai. ²³ Taidʌ ʌlaamudʌ itʌtʌdai: “Cʌlgaduava, aapi arlrlmo cʌl piooñi cаслga idui aapi laachicadʌ sivi gia ʌlmaaqimu aapʌ ʌlprioma. Miaadli dai baigʌlliada giñllmadu”, astʌtʌdai. ²⁴ Tai gooquilrʌ ami divia ʌgʌmai piooñigadʌ ismaacʌdʌ viaacatadai ʌmo mil piisu, ʌgai itʌtʌdai gлаamu: “Giñaamu cʌl maatʌ aapʌ sialʌ oomaliga aapi dai aa ʌlsituldiña pai aapi mosvuudana yoovisicami dai maita aata vueeyi aapi dai vʌllscʌrʌ vuuyi tumiñsi. ²⁵ Cascʌdʌ ʌllbʌñi aapʌ dai ii dai ʌsto gʌtumiñsiga dʌnʌlrai uta dai tami daja”, astʌtʌdai. ²⁶ Taidʌ ʌlaamudʌ aa noragi daidʌ itʌtʌdai: “Aapi ʌrlmo piooñi maicʌl tuigacami dai parʌgami camaatʌcatadai aapi isaa giñlsituldi dai iñsaanʌ mosvuuyi yoovisicami dai ismaita aata vueeyi aapʌ dai vʌllscʌrʌ vuuyi tumiñsi. ²⁷ Cascʌdʌ siblaco gamaaqimudai aapi gotumiñsi mʌsiaaco maitatuldamudai simuiyoma vuimudai aapʌ diviacai”, astʌtʌdai ʌlaamudʌ. ²⁸ Daidʌ itʌtʌdai ʌgai ʌgaa ismaacʌdʌ ami guucacatadai: “Bʌlivurai gotumiñsi dai maaca ʌgai ismaacʌdʌ viaa baivustaama mil”, astʌtʌdai ʌlaamudʌ. ²⁹ “Tomasioorʌ

слла га аата вуееви истучуда Диуси глоиди вамиома виаака аагай. Даи сиорла маислла га аата вуееви истучуда виаа, лгай га оотома маивиаака аагай.³⁰ Даи иди гиñпioоñiga маислла туигаслда виусайдурви quiidigamu dai poduucai ллрл Диуси оотома вллси лsoimasi ivuaadami тллса siaaco oidacagi лDiaavora sisuaanлdamu лгай dai alia soimaasi taata аагай”, аскити лаамуда.

³¹ Силласлда divia аанл ismaаслда виаа лмо слlicами вллси гиñтллааñicaru ллмаду daида лrrаícamu аанл амааси. Диуси гиñдаасаму baitлsлааacами sitлаanлdamu аанл вллси oodami oidigi daama oidacami.³²⁻³³ Даи вллси oidacami глонmpaidamu giñabaana dai лcovai vuvaидаму аанл лvaавоitудадами dai слlisapadлrл daraasamu dai лsoимааси ivuaadami oogisapadлrл poduucai isduucai лмо pastuuru judidíu лcovai vuvaидiña cañiiru sisiivatu saagidaiñdлrл.³⁴ Amaаси аанл ismaаслда лrrаí aagidamu ismaаслда сллиса padлrл daraaja: “Aapimл ismaаслда Диуси glooга сллааслгл пlidi гiñllmадu daraajamu dai аанл глонмааquиму слlicами isaapimл гiñllmадu tlaanлdагi. Aidasi abiaадлrл idui Диуси oidigi аагай sai aapimл gatlaanлda аагай аанл iñllmадu.³⁵ Biuugimu аанл mltaidа imbi. Tonomu аанл mltaidа iñvасiibи suudagi. Аанл aimlraitadai mai aapimл maitiñmaatлcatadai dai вллscлgл giñmaa aapimл oigaragai isgлnquiuyлrл tiñuuliña аанл.³⁶ Dai camaviaacatadai аанл yuucusi mltai aapimл giñmaa yuucusi, dai coococatadai аанл mltai aapimл giñdadiji, dai maisapicatadai аанл mltai aapimл giñdadiji ллрл”, ровлntлlaадаму аанл.³⁷ Amaаси лvaавоitудадами giñaa noragidamu dai povai iñtлldamu: “¿Tlaanлdами, вlquidа глонlidi aatlml isbiuugimucatadai aapi siaatlml glbii? ¿Vlquidа глонlidi aatlml istonomucatadai aapi siaatlml glvасiibи suudagi?³⁸ ¿Vlquidа daivusai aapi siaatlml maitlmaatлcatadai dai вллscлgл glmaa oigaragai isgлrquiuyлrл coi aapi? ¿Vlquidа глонlidi aatlml ismaiyuucusu aapi dai glmaa yuucusi?³⁹ ¿Vlquidа coococatadai aapi dai вlquidа maisapicatadai aapi sigлdadiji aatlml?” Povai iñtлlaадаму лvaавоitудадами.⁴⁰ Dai аанл aa noragidamu daida itлldamu: “Ismaаслда глонaadidi аанл лrvaaivoi tomastumaasi сллаgaducami ismaаслда aapimл giñaaduñi глонvuiididiña aipacoga глонsoiclitai ducami isgomaasi iduuñimudai aapimл аан imvlltargл”, ровлntлldamu аанл.

⁴¹ Amaаси аанл глл raí, itлldamu лгай ismaаслда giñoogisa padлrл guuca: “Iimлdavurai aapimл tabiaadлrл Диуси maicлlaгаслгл глонnlidi aapimл, iimлdavurai siaaco tomastuigaco тллсана таí, тллса siaaco baidui Диуси лDiaavora вллтараа dai лDiaavora тллаañicarуда вллтараа:

⁴² Biuugimu аанл mltai maitiñbii, tonomu аанл mltai maitiñvасiibи suudagi,⁴³ dai глонdiviji аанл maiaapimл maitiñmaatлcatadai dai casлslда maitiñmaa oigaragai isgлnquiuyлrл giñuuliña аанл. Dai

maiyyucusucatadai aapə mltai maitiñoi yuucusi, coococatadai aapə mltai maitiñdadiji, maisapicatadai aapə mltai maitiñdadiji”, potlladamu aapə.⁴⁴ Amaasi ḥgai povaiñtladamu: “Tlaanłdami, ḥnłquidə biuugimu aapi, dai tonomu, dai g̱ardiviji, dai maiyyucusu, dai cooco, dai maisapicatadai simaitə soi aatłmə?” povaiñtladamu ḥgai.⁴⁵ Siaanł g̱ll raí aa noragidamu daidə itłldamu: “Ismaacłdə g̱laagidi aapə ḥrvaavoi tomastumaasi cłaagaducami ismaacłdə maitidui aapimə govaavoitudadami vlltarə tomasi maisi glaagai goovai gomaasi maitidui aapimə aapə giñvlltarə”, potłladamu aapə.⁴⁶ Daidə ḥsoimaasi ivuaadami iimia agai siaaco tomastuigaco Diuusi soimaasi taatamituldiadamu daidə ḥcłaga ṯagitocami iimia agai ṯavaagiamu siaaco oidacamu Diuusi llmadu tomastuigaco —tłtdai ḥSuusi.

26¹ Aidəsi canaato aa ḥSuusi vllsi gomaasi, ḥgai povartłtdai aatłmə mamaatłrdami:

² —Cła maatə aapimə sigoo tasaicłdə aiya agai ḥsiaa duudagai ismaacłdə pascua tllgidi, siamaasi giñblimu ḥoodami dai mllca iñtlłgidamu mlsaidə giñsiisana curusiaba poduucai iñmuuamu aapə ismaacłdə viaa ḥmo slllicami —g̱artłtdai ḥgai.

³ Amaasi ḥbaitłguucamacigadə ḥrapaaligadə ḥjudidíu daidə ḥmamaatłtdiadiadami Diuusi slllicamigadə llmadu ḥripiscaligadə ḥjudidíu Caifási quiidiana tuisicana g̱oplmpagi. ḥgai ḥrbaitłsłaasamigadəcatadai papaaligadə ḥjudidíu.⁴ Dai vllscatai ḥgai g̱laatagi isducatai yaatagidagi ḥSuusi dai ḇjiagi dai muaagi.⁵ Daidə icaiti:

—Baiyoma nllgraca aatłmə vai daivuñiagi gosiaa duudagai ṯtaida ḇliya aatłmə vai maitłrvui baacoagi oodami —ascaiti.

⁶ Vaidə ḥSuusi Betaaniłgə daacatadai Simuñi quiiđiłgə. ḥSimuñi ḥlquiomə viaacatadai ḥmo coocodagai ismaacłdə duvaldi gatuucuga ḏmos cadueeyi ḥgai.⁷ Tai ami divia ḥmo ooqui dai ḇllcati ḥmo tucayu alavastroclə duñsicami suudacami asaiti sigian uuvadami slllicłdə namłacami. Daacatadai ḥSuusi mesa abaana taidə ḥooqui ṯḻi lasaiti moodłgə.⁸ Aidəsi ṯḻ aatłmə ḥSuusi mamaatłrdamigadə gomaasi alia baacoi aatłmə dai aipaco g̱raatagidimi daidə icaiti:

—¿Istuisida siaa doodai goovai goasaiti?⁹ Cła g̱agagaramudai goovai mui tumiñsicłdə dai ḥcłdə soiñamudai soitutuigami —caiti aatłmə.

¹⁰ Vaidə ḥSuusi cał istumaasi aagai aatłmə mamaatłrdamigadə ḥgai daidə povartłtdai:

—¿Tuiməsi pocai nłidi aapimə idi ooqui? Gomaasi ismaacłdə giñduñi goovai ḥlmo istumaasi cłaagaducami.¹¹ Soitutuigami vllscara viaacamū aapimə g̱ansaagida dai aapə gia maisiu vllscara giñnlajadamu aapimə.¹² Idi ooqui giñtli asaiti giñmooana otoma muquia iñgai aapə cascłdə.¹³ Ismaacłdə g̱laagidi aapə ḥrvaavoi sai

tomasiaacoga siaaco gaagiadagi Diuusi ñiñiooquituldiadamigadə Diuusi ñiooquidə vllasi oidigi daama gaaagiadamu llṛa istumaasi idui idi ooqui sipoduucuai vllasi oodami maatłcamu —gärtłtłdai ḥSuusi.

¹⁴ Tai amaasi ḥUudasi Iscaliote, ḥmoco ḥbaivustaama dan gooca mamaatłrdamigadə ḥSuusi ii dai gaaataga ḥgai ḥbaitłguucacamigadə ḥraraaligadə ḥjudidíu llmadu, ¹⁵ daidə itłtłdai:

—¿Mllqui giñmaquiagi tumiñsi isgäntłlgida aanə ḥSuusi?
—astłtłdai.

Tai ḥgai aa namłqui ḥmo coobai dan baivustaama piisu plata. ¹⁶ Aidə abiaadłrla ḥUudasi gaagai isducatai gatłłgidagi ḥSuusi.

¹⁷ Tai aayi ḥsiaa duudagai istuigaco gätlägitoi ḥjudidíu aidəsi Diuusi clłgасlrla vuvaidi Ejiipituaiñdłrla. Tai aatłmə ḥSuusi mamaatłrdamigadə miaadłrla guuquiva ḥSuusi dai tłcacai daidə itłtłdai:

—Vaacoga ipłlidi aapi tłsbaiduñagi cuadagai idi siaa duudagai vlltarla —tłtłdai aatłmə.

¹⁸ Tai ḥgai povłrtłtłdai:

—Imivurai mllca gäglə quiiquiłrla dai aagida ḥclłli ismaacłdə caaagidi aanə dai aagidavurai sai aanə pocaiti sai camiaadimi mlsiłłscadə giñmuua aagai sai quiidiłrla gaugia ragai aatłmə aanə llmadu aapimə idi siaa duudagłrla cuadagai —gärtłtłdai ḥSuusi.

¹⁹ Tłtai aatłmə mamaatłrdamigadə ḥgai idui isducatai gäraagidi ḥSuusi dai baidui ḥcuaadagai siaa duudagłrla vlltarla. Idi siaa duudagłrla tłtlägitoi ḥjudidíu aidəsi Diuusi clłgасlrla vuvaitu Ejiipituaiñdłrla.

²⁰ Dai aidəsi catuca mesa vuidłrla daacatadai ḥSuusi llmadu aatłmə ḥbaivustaama dan gooca mamaatłrdamigadə ḥgai. ²¹ Dai gacuaadatadai aatłmə taidə ḥSuusi povłrtłtłdai:

—Ismaacłdə gänaagidi aanə ḥrvaaivoi, ḥmaadutai aapimə giñtłlgida agai ḥdudunucami siłgai giñmuuaamu —gärtłtłdai ḥgai.

²² Tłtai aatłmə alil soigłrləli dai aipaco gäraagidimi dai pocaitimi aatłmə.

—Tłaanłdami, aanə gia cho —tłtłdai aatłmə.

²³ Taidə ḥSuusi gäraa noragi dai povłrtłtłdai:

—Ismaacłdə giñllmadu gacueeyi ḥgai vaa plaatləl gooviava ḥgai daidə giñtłlgida agai dudunucami. ²⁴ Aanə ismaacłdə viaa ḥmo slllicami ivueeyi istumaasi aagai Diuusi ñiooquidłrla dłmos silla soimaa taatamu gocłqli ismaacłdə giñtłlgida agai siooma ḥrcłłgaicamudai gocłqli vlltarla ismaivuusaimudai tami oidigi daama —gärtłtłdai ḥSuusi.

²⁵ Amaasi ñioo ḥUudasi ismaacłdə gatłłgidida agaitadai ḥSuusi daidə itłtłdai ḥgai ḥSuusi:

—Giñmamaatłtuldiadamiga, aanə gia cho —tłtłdai ḥgai.

Taidla Δ Suusi aa noragi daidl itatladi:

— Λ ja aapiapa —tatladi Δ Suusi.

²⁶ Dai aidla gacuaadatadai aatlam, taidla Δ Suusi bli Λ raana dai gamamagi dai saasarai dai glarmaa aatlam mamaatldamidai daidl povlartatladi:

—Ugavurai. Idi Λ rgiñtuucuga —glartatladi Δ Suusi.

²⁷ Dai bli Λ prla amo vaasu uuvasi varagadai gamamadacai glarmaa Λ prla daidl povlartatladi:

—Iivurai idi vllascatai aapim. ²⁸ Idi Λ rapan ducami giñlla ra ismaacld aastia agai muucucai aanol sipojuucai gloigaldamu soimaascamigad, tomasioorla sioorla vaavoitudagi. Iñsillasscad muquiaagi vai aastiagi giñlla ra aidla abiaadrla glaagamu goñiooqui utudui ismaacld gaaagidi isduucatai gaoigaldi soimascami dai clugasclrl vuvaquiagi. ²⁹ Dai aanol anglnaagidi ansai camaiyllda iñagai aanol uuvasi varagadai asta iñsillasscad iiyagi utudui aapim glallmadu mllca siaaco gatlaanli glrooga Diuusi —glartatladi Δ Suusi.

³⁰ Dai canllcrai amo Diuusi nlidadi siaa duutudaitai Diuusi, iji aatlam Oliivosi giidiamu. ³¹ Taidla Δ Suusi povlartatladi:

—Vllascatai aapim voopoimu dai llgi giñdagitomu sivi tucar, pocaiti Diuusi ñiooquidrl: “Dagitomu aanol isgalmuaatudamu pasturu sicañiirugad aipaco iimimu”, caiti Diuusi ñiooquidrl. ³² Damos sillasscad Λ ramu duaaca aanol Λ prla aimu aanol Galileelrl isaapim —glartatladi Δ Suusi.

³³ Taidla Δ Piiduru aa noragi daidl itatladi:

—Tomasi vllascatai gogaa voopiagi dai llgi gladagituagi aanol gia maiyllgi gladagituagi —tatladi Δ Piiduru.

³⁴ Taidla Δ Suusi itatladi:

—Ismaacld gлаagidi aanol Λ rvaavoi sai sivi tucar maiquiaa cuujuicai tacucu aapi vaicojo potliya agai p̄sai maitiñmaat —tatladi Δ Suusi.

³⁵ Taidla Δ Piiduru itatladi:

—Tomañsi aapi glallmadu muu maitanpotliyagi iñsmaitamaat —tatladi Δ Piiduru.

Tlatai vllascatai aatlam potli Λ prl.

³⁶ Dai amaasi aayi Δ Suusi llmadu aatlam mamaatldamigad Λ gai Λ marlclrl siaaco Getasemani tlrgidu taidla Δ Suusi povlartatladi:

—Tamiavlr daraaja naida aanol mllca gamamadagi —glartatladi Δ Suusi.

³⁷ Dai vaidacai Δ Piiduru llmadu Λ gooca Sevedeo maamaradai ali soigllidi dai camostlagitocan tada isdadiagi Λ tatlalaanldamidai dai bllquiagi. ³⁸ Daidla itatladi:

—Camuquian dan tada aanol soigñlliditai. Tanasiavlr vii aapim dmos maitavlr coocosi —tatladi.

³⁹ Dai baitlquioma ii dai cupulia voi dʌvʌlʌrapi dai daanli Diuusi dai potltdai:

—Giñooca isbaigaca ismaisii soimaa taata aanl dʌmos vai maitlrla duuna istumaasi aanl ipłlidi moslaasi istumaasi aapi ipłldagi —astltdai ʌSuusi.

⁴⁰ Dai amaasi ʌramu ii ʌgai tlłca siaaco daraajatadai ʌmamaatłrdamigadł vai ʌgai coocosłcatadai, daidł potltdai ʌgai ʌPiiduru:

—¿Maitapłs istui isnlaagagi tomasi ʌmo oora aanl giñllmadu?

⁴¹ Maitavłr coocosi dai gamamadada vai maisoimaasi gʌnduiñtuldana ʌDiaavora. Aapimł iduňia ʌlidi istumaasi Diuusi ipłlidi dai vłłscʌrʌ maiquiaa clłga vaavoitudai cascʌdł maitivueeyi —astltdai.

⁴² Dai imłcrai gamamagi ʌSuusi ʌramu dai poduucai gamamagi:

—Giñooca ismaibaigacagi ismaisoima taata aanl isducatai cabaidui aatłml aidł gia ʌrłduuna isducatai aapi ipłliadagi —asduucai gamamadai.

⁴³ Dai otoma ʌramu ii siaaco daraajatadai ʌmamaatłrdamigadł vai ʌramu coocosłcatadai alıł coocosimucatadai ʌgai mossusuligłi vuupuidł. ⁴⁴ Dai dagito ʌgai dai imłcrai gamamagi ʌramu ʌgai vaa ñiooquicłdł. ⁴⁵ Amaasi ʌramu ii ʌgai siaaco daraajatadai ʌmamaatłrdamigadł daidł itłtdai:

—Siviavłr gia coocosi daidł glniibłsta. Casiat aayi mlsiuu duucusi giñtlłgida agai aanl ismaacsłdł viaa ʌmo słlicami. Giñtlłgida tłaagai soimaa ivuaadami. ⁴⁶ Vaapaigivurai. Tiimłda. Casia boodłrł imłi ismaacsłdł giñtlłgida agai —astltdai ʌSuusi.

⁴⁷ Dai quiaa ñioocaitadai ʌSuusi tai ami divia ʌUudasi. Agai ʌłłmoso głraduňi aatłml baivustaama dan gooca mamaatłrdamigadł ʌSuusi vai oiditadai mui oodami dai vuucati mamaastai dai uusi. Agai ʌrojootosadłcatadai ʌbaitłguucacamigadł papaaligadł ʌjudidíu dai ʌripiscaligadł ʌjudidíu. ⁴⁸ Uudasi ismaacsłdł gatłłgida agaitadai ʌSuusi casi itłtdai llQUIOMA ʌgai ʌoodami:

—Ismaacsłdł usupiga aanl ʌgiava ʌgai vłrai błi —tłtdai ʌUudasi.

⁴⁹ Amaasi miaadłrł clquiva ʌgai ʌSuusi daidł itłtdai:

—Baiga giñmamaatłtuldiadamiga —tłtdai ʌUudasi.

Dai usupi.

⁵⁰ Taidł ʌSuusi aa noragi daidł itłtdai:

—¿Giñaduňi rłtuma duňia agai dai divia? —tłtdai ʌgai.

Amaasi miaadłrł guuquiva ʌoodami dai błi ʌSuusi.

⁵¹ Amaasi ʌmaadutai ismaacsłdł ami guucacatadai Suusi ʌłłmadu vuusaitu głcusiru dai iquitł ʌmo naacadł ʌbaitłsłaacami papaali piooñigadł. ⁵² Taidł ʌSuusi itłtdai:

—Głcuviertagłrł icłlsa głcusiru. Vłłscatai sioorł gacocoadagi cusiruicłdł cusiruicłdł coimu ʌgai. ⁵³ ¿Maitapłs maatł aapi iñsaanł

istutuidi istaañiagi giñooca ḥmo soiñi vai ḥgai cl̄aga istutuidi isgiñootosdagi mui mil ḡlsandaaruga t̄lvaagiaiñdrl? ⁵⁴ Isagai giñootosdagi aidā gia camaitl̄prlduñia go ismaacldā aagai Diuusi ñiooquidrl —t̄latldai ḥSuusi.

⁵⁵ Amaasi ḥSuusi itlatldai loodami:

—¿Tuim̄si dada aapim̄l dai vuucati uusi dai mamaastai? ¿Dai tuim̄si giñbllquia agai ducami siaanl̄ ḥrl̄mo ll̄sivogamicagi? Vll̄s tasai ḡnsaagida daacana aanol̄ ḥgll̄ quiuupaigadrl judidíu dai ḡnl̄mamaatltuldiña Diuusi ñiooquidl̄ matai tomali ḥmo imidagai maimaisapicami giñbli. ⁵⁶ Dai vll̄si gomaasi idui aapim̄l vaidā ḥpl̄duuna isducatai ooja Diuusi ñiñiooquituldiadamigadl̄ Diuusi ñiooquidrl —t̄latldai ḥSuusi.

Tlati vll̄scatai aatlm̄ mamaatldamigadl̄ voopoi dai ḥagi viaa ḥSuusi.

⁵⁷ Tai ḥgai ismaacldā b̄li ḥSuusi bll̄cai ml̄ca siaaco daacatadai ḥCaifási. Agai ḥrbaitl̄slaacamigadl̄ papaaligadl̄ ḥjudidíu. Ami casi ḡnl̄mpaidacatadai lmamaatltuldiadami Diuusi sll̄licamigadl̄ ll̄madu ḥripiscaligadl̄ ḥjudidíu. ⁵⁸ Vaidā ḥPiiduru mosml̄casdl̄ oidotadai ḥgll̄ baitl̄slaacamigadl̄ papaaligadl̄ ḥjudidíu tuisiquigadrl̄ ucami dai amaasi vaa dai daiva ḥsandaaru ll̄madu dai nlijada aagai istumaasi iduñia ḥgai ḥSuusicldā.

⁵⁹ Taidā lt̄tlaanol̄damigadl̄ ḥraraali ll̄madu ḥripiscali vll̄scatai ḥvaamioma tl̄tlaanol̄damigadl̄ uusi dadagl̄cldā dudunucami ḥjudidíu gaagai ḥmo istumaasi istucldā ḡrīrl̄ vuaajagi tomasi maitl̄rvavoi dai poduucai gatlaañia agai muaaragai. ⁶⁰ Dai vll̄scrl̄ maitll̄ tomali ḥmo istumaasi istucldā ḡrīrl̄ vuaajagi tomasi muidutai dada dai yaatagli. Dai cuugatrl̄ dada gooca nlijadami yaatavogami ⁶¹ daidl̄ icaiti:

—Gosll̄li icaiti: “Aanol̄ istutuidi isdaitudagi ḥgll̄ quiuupai dai vaica tasaicldā ḥramu vañigidagi”, caiti gosll̄li —ascaiti gonlijadami.

⁶² Amaasi ḥrbaitl̄slaacamigadl̄ ḥraraali judidíu cl̄quiwa daidl̄ itlatldai ḥSuusi:

—¿Maitarls gaaa noragida agai tomasi ḥmo istumaasi? ¿Tumaasi goovai ismaacldā aagai goovai ḡlvui? —astlatldai.

⁶³ Taidā ḥSuusi maiñioocacai vii. Taidā ḥrbaitl̄slaacamigadl̄ ḥraraali judidíu itlatldai:

—Aanol̄ anglaagidi p̄lsaidā ḡlraagidana Diuusi vuitapi ismaacldā tomastuigaco oidaga p̄lsabai aapi ḥrl̄Cristo Diuusi maradl̄ sill̄rl̄ cho —astlatldai.

⁶⁴ Taidā ḥSuusi itlatldai:

—Ljā Diuusi maradlana poduucai isducatai aagai aapi. Dai aapim̄l giñtl̄lgimu aanol̄ ismaacldā viaa ḥmo sll̄licami siDiuusi sll̄lisa padrl̄

daacamu aanə dai giñtlaagimu aapimə sìllascadə t̄avaagiaiñdərlə iməda
aanə icomai saagida —astatłdai ʌSuusi.

⁶⁵ Taidə ʌbaitłsłaacamigadə papaali judidíu saasarai gλyuucusi. Aliə
baamu ʌgai całcatai istumaasi aagai ʌSuusi. Daidə itatłdai
ʌbaitłsłaacami:

—Gosłali połlidi isłrDiuusi maradə di. Dai vui ñioocai Diuusi
camaitłgito aatłmə vaamioma nlijadami. Aapimə casəl isducatai vui
ñioocai goovai Diuusi. ⁶⁶ ɔTatuma duuna gosłlicadə? —astatłdai.

Tai ʌgai itatłdai:

—Głrılṛla caatłcamiava goovai gatłaañivurai muaaragai —astatłdai.

⁶⁷ Daidə loodami sisividimi ʌSuusi vuivasadə dai capiacarai. Dai aa
vuivasana capiacarai. ⁶⁸ Daidə itatłdai:

—Aapi połlidi isDiuusi gλmaa ʌmo sllaicami. Maatłni toorə gλagə
—astatłdai.

⁶⁹ Vaidə ʌPiiduru maigovai tuisicana daacatadai tai ʌmo cusñiirugadə
ʌbaitłsłaacamigadə ʌpapaali ami divia daidə itatłdai ʌgai ʌPiiduru:

—Aapiapa ʌprə ʌłmadu aimłraiña ʌSuusi Galileełṛla oidacami
—astatłdai ʌcusñiiru.

⁷⁰ ɬłmos ʌPiiduru yaatagi daidə itatłdai:

—Maitan maatə aanə ɬłsioorə aagai aapi —astatłdai.

⁷¹ ʌPiiduru cavuuusaimi maigo quiidigamu, tai ʌprə ʌmai ʌgai vaa
cusñiirugadə təł ʌPiiduru ʌprə daidə itatłdai ismaacədəl ami
daraajatadai:

—Gosłli ʌprə ʌłmadu aimłraiña ʌSuusi Nasareetłṛla oidacami
—astatłdai lali təji.

⁷² ɬłmos ʌPiiduru ʌpramu yaatagi daidə itatłdai:

—Maatə Diuusi ismaimaatə aanə gosłli —astatłdai ʌPiiduru.

⁷³ Dai laachicədə ʌgai ismaacədəl ami daraajatadai abaana guuquiva
ʌPiiduru daidə itatłdai:

—Sllaicədə aapiaprə ʌrlmoco ʌSuusi mamaatłrdamigadə ʌprə. Asta
ʌpramaasi ñioocai aapi ʌSuusi —astatłdai.

⁷⁴ Vaidə ʌPiiduru galñaasi ñooquimi daidə icaitimi:

—Maatə Diuusi nai aanə maimaatə gosłli —ascaiti.

Tai aidə otoma cuujui ʌtacucu. ⁷⁵ Taidə ʌPiiduru t̄gito istatłdai
ʌSuusi sai maiquiaa cuujuicai ʌtacucu ʌgai vaicojo itliya agaitadai sai
maimaatə ʌSuusi. Daidə ʌPiiduru ii abiaadərlə dai soigłłldacai sosua.

27 ¹ Dai mosmaasicai vłłsi ʌtłtlaanłdamigadə ʌpapaali ʌłmadu
ʌripiscali judidíu gλnaatagi isducatai muaagi ʌSuusi. ² Dai
vulicami błłcαι ʌSuusi dai təł tłagı ʌPilaato, ʌgai ʌrtlaanłdamigadə
Judeełṛla oidacami.

³ Aidəsidə ʌUudasi ismaacədəl gatłagı ʌSuusi təł tłscamuaa
agaitadai ʌSuusi aliə soigłłli dai ʌma duucai gλtagito. Dai ʌpramu
vuidacai vłłsi gółmo coobai dan baivustaama piisu

λbaitλguucacamigadλ papaali judiuíu λλmadu λripiscali.⁴ Daidλ itltλdai:

—Aliλ soimaasi idui aanλ gatλλgidacai λmo cλlli maigλriλrλ caatλcami mλsai muaana —astltλdai λUudasi.

Dλmos λgai aa noragi daidλ itltλdai:

—¿Dai gomaasi tumaasi λrgλtνlltaraλ aatλmλ? Aapi λλgi λrgλduñi —astltλdai.

⁵ Taidλ λUudasi ami λgλλ quiupai λrana suuli λtumiñsi, dai ii dai gλvuliji.

⁶ Taidλ λbaitλguucacami λpapaali λmpagi λtumiñsi daidλ itltλdai:

—Maibaiga isvλlλnaida aatλmλ gogaa tumiñsi ismaacλdλ gloidi oodami Diuusi aa duiñdadλ vlltaraλ. Idi tumiñsi λrnamλgadλ λlrai cascλdλ —astltλdai.

⁷ Dai aipaco gλnaagi sai λgai tumiñsicλdλ savλda agai λmo dλvλlλrai siaaco Aajatadami tλagidu dai ami viaaca aagai siaaco yaasapadagi ismaacλdλ maitλroidacami ami. ⁸ Dai Dλvλlλrai λlrai tλagidu asta sivi ucami. ⁹ Poduucai λpldui ismaacλdλ λlquioma aagai Jeremiiasicaru Diuusi ñiooquituldiadamigadλ daidλ icaiti: “Ajudidíu tλtlaanλdamigadλ vuuquia agai goλmo coobai dan baivλstaama piisu plaata ismaacλdλ baiga duu dai aa namλquida gosλlli ismaacλdλ gatλλgi gogλmai cλlli.

¹⁰ Dai λgaicλdλ gasavλli agai λdλvλlλrai ismaacλdλ Aajatadami tλagidu, poduucai isduucai giñaagidi giñtlaanλdamiga”, ascaiti Jeramiiasicaru.

¹¹ Tai vaidacai λgai λSuusi λgλλ tlaanλdamai vuitapi tai λgai tλcacai daidλ itltλdai:

—¿Aapirλsi λrraígadλ judidíu? —astltλdai.

Taidλ λSuusi itltλdai:

—Vaavuava, λjλ —astltλdai.

¹² Taidλ λbaitλguucacamigadλ λpapaali λλmadu λripiscali gλrīlgl vuupai dλmos λSuusi maiaa noragi tomali λmo ñiooqui. ¹³ Taidλ λPilaato itltλdai:

—¿Maitarpλs sal aapi vllsi goovai mλsmaacλdλ aagai gλvui?
—astltλdai.

¹⁴ Taidλ λSuusi vllscλrλ maiaa noragi tomali λmo istumaasi, dai poduucai λgλλ tlaanλdamai maitλλ istumaasi gλtλgituagi.

¹⁵ Vaidλ λPilaato dadagitoñi λmo maisapicami aidλ siaa duudagλrλ λλgi poduucai gλviidacatadai λgai isdadagitoldiadagi λoodami λλgi ismaacλdλ ipliadiagi λgai. ¹⁶ Vai ami maisacariλrλ cuupicatadai λmo cλlli Baraavási tλagiducami ismaacλdλ tomasioorλ cajiomacatadai.

¹⁷ Tai aidλsi λoodami gλpλlλmpagi λPilaato tλcacai daidλ itltλdai:

—¿Maacλdλ ipλlidi aapimλ isdagitua aanλ Baraavási siλSuusi ismaacλdλ Cristo aagai? —astltλdai.

¹⁸ Λgai maatλcatadai ismoscoimudadλ tadacatadai λbaitλguucacamigadλ λpapaali dai cascλdλ gatλλgi λSuusi.

¹⁹ ΛPilaato quiaa daacatadai adudunucamilara taidla looñigada ootosi ñiooqui daida itlatldai:

—Maitiglavapasada aapi gosallli clla tuigacami llmadu. Tuucara tlaltquimi aanla amo istumaasi soimasi agai vlltarla —asduai ootosi ñiooqui Pilaato ooñigada.

²⁰ Damos abaitlguucacamacigada lrapalaali llmadu lripiscali avlonaqui loodami sai baiyoma gataanlana masdagituagi Baraavasi dai sai muaana lSuusi. ²¹ Taidla aglla tlaanoldamai lrapamu ñioo dai tlcacai loodami daida itlatldai:

—¿Maacslda goovai vagoocai siooma ipalidi aapimal isgandagitolda aanla? —astatldai.

Tai agai aa noragi daida itlatldai:

—Baraavasi —astatldai.

²² Taidla lPilaato tlcacai daida itlatldai:

—¿Dai goSuusi mlimaacslda Cristo aagai ducatai iduuna aanla? —astatldai.

Tai vllscatai aa noragi daida itlatldai:

—Siisañi curusiaba vai poduu muucuna —astatldai.

²³ Taidla lPilaato itlatldai:

—¿Tumaasi soimaasi iducami goovio? —astatldai.

Tai agai lrapamu ijiña daida itlatldai:

—Siisañi curusiaba, vai poduu muucuna —astatldai.

²⁴ Aidasi lPilaato catla iscamaistitui loodamiclada cavaamioma galcaititai agai, dai gatai suudagi dai gliso vllsi loodami vuitapi daida itlatldai:

—Aanla gia maitlrgiñduñi gosallliclada. Goovai gia maitlrgllrirla caatlcamami, goovai gia llgi aapimal lrgllnaa duindaga —astatldai lPilaato.

²⁵ Tai vllscatai loodami aa noragi daida itlatldai:

—Aatlmla llmadu gllrmaamara targllrirla vlltlcamicagi —astatldai.

²⁶ Taidla lPilaato dagitoli Baraavasi daida lPilaato gatljai masai glincarsana iquisanaiclada lSuusi dai tlalgi loodami sai curusiaba siisana sai poduu muucuna.

²⁷ Tai gooquilara aglla tlaanoldamai sandaarugada vaidacai lSuusi gamu Pilaato quiidiamu dai vaí vllsi lsandaaru dai ami siaaco clacatadai lSuusi vllsi sicoli guuquiva. ²⁸ Matai uupasi yuucusidla lSuusi dai aadi aa yuucusi vllrgicami sai lrla maascamu amo raí, ²⁹ dai moo daama daí amo cooronai uuparaiclada duñisicami dai maa amo tlalvli sllisa padrla novilara. Daida glltootonaclada guuquiva lSuusi vuidrla dai parunai daida icaiti:

—Sivi gia tlalpi oidacamu aapi raígada ljudidíu —ascaiti.

³² Dai aidʌsi utudama iji ʌgai abiaadʌrʌ vuidʌrʌ aayi ʌmo ɔʌlli Simuñi tʌʌgiducami Sireñiʌrʌ oidacami mʌltai aagidi sai bʌʌscainà ʌgai ʌcurusigadʌ ʌSuusi.

³³ Dai poduucai aayi тллса siaaco Gólgota тллгиду. Gólgota icaidaga moodл muuquiadл. ³⁴ Dai ami oidi uuvasi varagadл вллнаглсами лмо doadigami alia ллсосами sai лгаicадл palapioma soimaa taatana. Taidл лSuusi mosdлл dai camaitipлli isiiyagi.

³⁵ Dai casiisacai curusiaba d̄amos maiquiaa muu ḥgai tai gooquilara nllaṇitudai volao dai poduucai n̄lida agai isioorai ajia agai yuucusidə ḥSuusi. Dai poduucai ḥrldui istumaasi aagai Diuusi ñiooquituldiadamigadə daidə icaiti: “Sai nllaṇituda agai volao dai poduucai n̄lida aagai isioorai ajiagi ḥyuucusidə”. ³⁶ Dai ami daraajatai nuucada. ³⁷ Dai curusiaba moo daama daí ḥmo oojai ismaacsidə gatłjai ḥPilaato dai aagai mlaṣtuisidə gatłjai muaaragai daidə icaiti: “Idiava ḥrəSuusi, raígadə judidíu”, ascaiti ḥoojai.

³⁸ Dai abaana ለSuusi siisisa gooca ለasivogami ለmoco sallisa padalal
አmai curusiaba dai ለgalmai oogisa padalal አmai curusiaba. ³⁹ Dai
ismaacalda amui dgavusai galnaasi ñiooqui suuligidi ለSuusi dai gida
galmoomo, ⁴⁰ daidla itatldai:

—Ера аапи рэсмаасада дадаитудай агдаа quiuupaigада ајудидиу даа
ваика тасаицада ivueeyи араму слаагасада igλvuusaиda аапи ааги. Siaapi
λrDiuusi marада tλvañiñi bocurusiañdлra —astлtлdai.

⁴¹ Podiuucai ለወደ parunai ለባይትናህርጊያመግል ለዋዋል ለለማድ
ለተማማታት ተልዲዳሚ Diuusi ሳለክመግል ለለማድ ለፋሪሰው ለለማድ
ለየሚስራል ደይ ልማት ገንዘብ ደሳይት ከሆነ:

⁴² —Сллгаслрл вувайту гоовай аа дай гоовай лаги гиа майтистутуиди исслгаслрл глуусайдаги. Исслличада лрваавои ислагай лргарраига аатлма жудидиу vai тлананлаа curusiaiñdлrl тltai podiuucai vaavoituda аатлма ллрл. ⁴³ Гоовай ровллidi siDiuusi nuucada. SiDiuusi слличада оиглдай сллгаслрл вуусайдана tuduidа sivi. Gocaasi глraагиди гоовай saidа лrDiuusi marада —ascaiti лгай.

⁴⁴ Dai asta ʌʌsivogami ismaacʌʌda cucurusiaba siisisapicatadai ami sonuana ʌSuusi galnaasi ñioocai ʌgai vui vʌʌsi.

⁴⁵ Dai dan duucu vʌʌsi oidigi tucapi vii vaic oora. ⁴⁶ Dai aidʌ coi gʌʌsʌco ɡagʌʌrʌ iiñā ʌSuusi daidʌ icaiti:

—Eloi, Eloi, lama sabactani —ascaiti. Asmaасада itliya ʌlidi giñDiuusiga, giñDiuusiga ɿtuip̥asi giñdagito? astliya ʌlidi.

⁴⁷ Dai ʌʌmoco ismaacʌdʌ ami daraajatadai caʌ ispoCAITI ʌgai daidʌ icaiti:

—Dañi vapaidi goovai Δ Diuusi ñiooquituldiadamigad Λ Eliiasi
—ascaiti.

⁴⁸ Tai otoma Δ maadutai m Λ dai b Λ Δ mo visiocoli dai vad Λ itu uuvasi varagad Λ Λ lcocamicad Λ dai Δ mo tootoicami cuug Λ rla daí Δ visiocoli dai miaad Λ rla dadasdi Δ Suusi sai visiusuna. ⁴⁹ D Λ mos aa it Λ tladai:

—T Λ dagito sabai diviana Eliiasi dai c Λ lgac Λ rla vuusaidana
—ast Λ tladai.

⁵⁰ Taid Λ Δ Suusi g Λ g Λ rla iiña dai muu. ⁵¹ Vaid Λ Λ g Λ ll icusi ismaac Λ rla Λ g Λ ll quiuupaigad Λ rla judidíu sagi Λ catadai Λ rap Λ Λ lasi covocami Δ mo sueeyi dai Λ raana s Λ lli sarai t Λ cavid Λ rla abiaad Λ rla m Λ tana ucami. Dai d Λ n Λ lrali gigivuli dai ojoodai taatapai. ⁵² Daid Λ g Λ ciuucupioco siaaco yaasapicatadai Λ coidad Λ dai mui oodami ismaac Λ rla vaavoitudaitadai Diuusi duduaca Λ coidad Λ saagidai Λ nd Λ rla. ⁵³ Dai caduaacacai Λ ramu Δ Suusi coidad Λ saagidai Λ nd Λ rla daid Λ Λ gaa v Λ lasi vuvaja coidad Λ saagidai Λ nd Λ rla dai m Λ ll Jerusaleen Λ rla vaapa tai mui oodami t Λ ll.

⁵⁴ Tai amaasi Λ tlaan Λ damigad Λ sandaaru Λ lmadu Λ gaa ismaac Λ rla nuucadacatadai Δ Suusi aid Λ si t Λ ll Λ gai isgigivuli d Λ n Λ lrali dai t Λ ll v Λ lasi ismaac Λ rla Λ rldui s Λ llicad Λ duduadimu, daid Λ icaiti:

—Baivaavoi idi c Λ lli s Λ llicad Λ Λ rDiuusi marad Λ catadai ismaac Λ rla t Λ vai t Λ vaagiai Λ nd Λ rla —ascaiti.

⁵⁵ Dai ami guucacatadai mui ooqui m Λ lcasd Λ rla n Λ liditadai Λ apr Λ ismaac Λ rla Galileei Λ nd Λ rla oidatucuitadai Δ Suusi dai soiclitadai. ⁵⁶ Λ gai saagida daraajatadai María Madaliña, dai María Jacovo d Λ ld Λ dai Osee d Λ ld Λ , dai Zevedeo marad Λ d Λ ld Λ .

⁵⁷ Dai caurui tai ami divia Δ mo c Λ lli g Λ viidacami Osee t Λ lgiducami. Λ gai Λ rArimateeel Λ rla oidacami, Λ gai Λ rvaavoitudadami Δ Suusi Λ pr Λ .

⁵⁸ Dai amaasi Λ gai n Λ idamu Λ Pilaato dai taí Δ Suusi tuucugad Λ . Taid Λ Λ Pilaato gat Λ jai m Λ sai t Λ lgidana. ⁵⁹ Dai t Λ vañdacai Δ Suusi ami curusiai Λ nd Λ rla dai Δ mo icusi maitucuracami Λ rla biisa. ⁶⁰ Daid Λ Λ Osee casi gat Λ jaitadai coocodagai Δ mo vavuana m Λ sai ami yaasana s Λ llscad Λ muquiagi Λ gai d Λ mos Δ Suusi ami t Λ ll Λ gai. Dai cacuupacai Λ quitaagiña Δ mo g Λ ll odaicad Λ daivunu ii. ⁶¹ Vai ami daacatadai Λ María Madaliña Λ lmadu Λ g Λ mai María siaaco yaasapicatadai Δ Suusi sonuana.

⁶² Aida Λ rlatasaicatadai istuigaco baivuaadana Λ gai v Λ lasi dai siaadiqui Λ rib Λ staragaicatadai istuigaco maitistuma vuaadana Λ gai. Dai siaadiqui Λ bait Λ guucacamigad Λ Λ rapaali judidíu, Λ lmadu Λ fariseo m Λ ll n Λ idamu Λ Pilaato ⁶³ daid Λ it Λ tladai:

—T Λ agito aat Λ m Λ Λ yaatavogami Suusi aid Λ si quiaa oidacatadai Λ gai iscaititadai sai vaica tasaicad Λ duaaca agaitadai Λ gai coidad Λ saagidai Λ nd Λ rla. ⁶⁴ Cascad Λ gat Λ laañi Λ ni m Λ sai c Λ lga nuucadacana m Λ lca siaaco yaasapi Δ Suusi vaica tasai uucami vai poduucai maidadana Δ Suusi mamaat Λ rdamigad Λ tucar Λ vai maib Λ llna Λ tuucsugad Λ vai

goouquiłł maipocaitiada ḥgai iscaduaaca. Dai poduucai ḥgoouquiłrdadəl yaatagi vaamioma maicłłagaducagi siłtuucamidłł —astłtłdai.

⁶⁵ Daidł ḥPilaato itłtłdai:

—Moguuca giñsandaaruga. Vaidacai aapimł dai młłca siaaco cayaasa ḥSuusi cła bai duñia isistutuidi di vai poduucai maibłłna łmiiuquiadə —astłtłdai ḥPilaato.

⁶⁶ Dai iji dai młł cła baidui siaaco yaasapicatadai ḥSuusi dai seeracłdə bidasa dai ami seeraba daí ḥseeyogadə ḥgəłł bairłsłaacamigadə ḥromamano. Vai ami daraajatadai ḥsandaaru ḥwṛə.

28 ¹ Dai cadaivunucai lìbłstaragai tasłrə dai camaasimi oidigi tumiñoco daidł ḥMaría Madaliña łłmadu ḥglmai María iji młłca siaaco yaasapicatadai ḥSuusi. ² Tai todian duucai gigivuli dñvllräi, ḥmo Diuusi tlaañicarudə tlvai tlvaagiaiñdłrə cascłdə. Dai alçai młłca siaaco yaasapicatadai ḥSuusi maigovai daitu łodai istucłdə ciupicatadai ḥgai dai daama daiva łodai. ³ Dadadacłi ḥgai ḥran duucai rłprłdocłdami dai yuucusidə ḥran łłsi tootuaja cła. ⁴ Mostłłgacai ḥsandaaru ḥDiuusi tlaañicarudə giigivuli duduadimucai dai camoscoidadə duucai vii. ⁵ Dai amaasi ḥDiuusi tlaañicarudə itłtłdai łooqui:

—Maitavər duduadicuda. Aanł cła maatə isgaagai aapimł ḥSuusi ismaacłdə curusiaba gļsiisatu. ⁶ Dai ḥgai maitiipu tami casiat duaaca isduucai aagaitadai ḥgai. Baigovai avər iimi dai nłida siaaco saatłcatadai ḥgai. ⁷ Iimłdavurai otoma dai młł aagida łmamaatłrdamigadə iscaduaaca ḥgai coidadə saagidaiñdłrə dai sivi imia agai ḥgai gļnbaitłqui Galileeamu dai ami tlłgimu aapimł. Goovai łrvłłsi ismaacłdə gļnaagida iñagai aanł —astłtłdai.

⁸ Taidł łooqui otoma iji abiaadłrə baigłnłliatugai dai duduadimutugai. Dai voopoigi dai młł gļraagida agai aatłmł mamaatłrdamigadə ḥSuusi vłłsi istumaasi aagidi ḥDiuusi tlaañicarudə. ⁹ Dai aidłsi voopoigitadai ḥgai tai vuidłrə aayi ḥSuusi dai viaatuli. Tai ḥgai abaana gļntootonacłdə guuquiva ḥSuusi dai siaa duutuli dai taata łłcasodə. ¹⁰ Tai ḥgai itłtłdai:

—Maitavər duduadicuda. Iimivurai dai młł aagida giñaaduñi vai iimłna Galileeamu dai ami giñtlłgimu ḥgai —astłtłdai.

¹¹ Aidłsi łooqui gamu iimłitadai taidł ḥsandaaru chìłłqui caayamu iji dai aagidi ḥbaitłguucamacamigadə ḥrapaligadə ḥjudidíu vłłsi istumaasi ḥrłdui. ¹² Taidł ḥbaitłguucamacamigadə iji dai młł aatagi ḥgai ḥripiscali łłmadu dai nłida aagai isducatai iduñiagi. Dai gooquıłł aa namłqui ḥgai mui tumiñsi ḥsandaaru ¹³ daidł itłtłdai:

—Aagidavurai aapimł situcarə coocosacatadai aapimł sai dada ḥSuusi mamaatłrdamigadə dai błłcaj ḥtuucugadə ḥSuusi. ¹⁴ Isłgəłł tlaanłdami maatia goovai aatłmł atłbai duñiagi ḥgai łłmadu cascłdə maitłsiłnduñia ḥgai —astłtłdai.

¹⁵ Taidla asandaaru vui atumiñsi dai iji dai mla aagidi istumaasi aagidi lgai. Dai poduucai aagai ajuditidiu asta sivi ucami.

¹⁶ Dai poduucai iji aatlamla baivustaama dan amoco mamaatldamigadla asuusi gamu Galileeamu amo quiidiamu siaaco aagai asuusi. ¹⁷ Dai aidasi tla aatlamla asuusi siaa duutuli dmos almoso glraaduñi maiclla vaavoitudaitadai. ¹⁸ Taidla asuusi abaana clquiva aatlamla dai rovartlatdai:

—Aanla via amo salllicami dai vaamioma gatlaanli tlavaagilra dai tami oidiglra. ¹⁹ Iimladavurai aapima dai aagida oodami vllasi oidiglra oidacami sai aliisi glaagai isvaavoitudai iñsaanla arlasllagacrla vuviadami dai poduucai argiñmamaatldamicagi. Ismaacldla vaavoitudai lgai gia vapaconavurai Diuusi glrooga guvucadadlcldai dai giñguvucadagacldla, aanla arDiuusi maradla, dai Diuusi Ibladla guvucadadlcldai vai poduucai maatiagi aa iscavaavoitudai lgai. ²⁰ Dai maatltuldavurai sai alagidiña vllasi istumaasi glanaagidi aanla. Maatlcavurai aapima iñsaanla glplllmadu daaca iñagai vllas tasai ugiltcrai oidigi ucami —glrtlatdai asuusi.

Mosacaasi.